

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI

Zeynep YILMAZ

2501070561

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Baki İlkay ENGİN

İSTANBUL – 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : ZEYNEP YILMAZ

Numarası : 2501070561

Anabilim Dalı /
Anasat Dalı / Programı : ÖZEL HUKUK

Danışmanı : PROF. DR. BAKİ İLKAY ENGİN

Tez Savunma Tarihi : 13.12.2019

Saati : 10.30

Tez Başlığı : EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
Sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF. DR. BAKİ İLKAY ENGİN		KABUL
2-DOÇ.DR. DORUK GÖNEN		Kabul
3- DR.ÖĞR. ÜYESİ SENDİ YAKUPPUR		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DR.ÖĞR. ÜYESİ TULAY AYDIN ÜNVER		
2- DR.ÖĞR. ÜYESİ IŞIK ÖNAY		

ÖZ

EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI ZEYNEP YILMAZ

Tezin konusunu evlatlığın yasal mirasçılığı oluşturmaktadır. Evlatlığın yasal mirasçılığının başlama anı, özellikleri, sınırlandırılabilir olup olmadığı, iki tarafın da alt ve üstsoyu açısından nasıl sonuçlar doğuracağı ve hangi şekillerde sona ereceği ve sona eriş şekillerine göre evlatlığın yasal mirasçılık sıfatını muhafaza edip edemeyeceği bu başlık altındaki temel sorunları oluşturmaktadır. Ayrıca evlatlığın kendisini evlat edinen kişi ya da kişilerden hak kazanacağı mirasın yanı sıra öz ailesinden kaynaklı yasal mirasçılığının da devam edeceği hususu da tartışılmıştır.

Tez içeriğinde bu hususlar incelenirken gerek Yargıtay Kararlarında gerekse kaynakçada adı geçen eserlerden yapılan alıntılarla karşılaşılabilecek ihtimallerin örneklendirilmesi yöntemi tercih edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Evlatlığın Yasal Mirasçılığı, Miras Hukuku, Evlatlığın Tek Yönlü Mirasçılığı, Evlatlığın Zümre Sistemindeki Yeri, Evlenme Engelinin Evlatlığın Mirasçılığına Etkisi

ABSTRACT

LEGAL HEIRDOM OF ADOPTED CHILD

ZEYNEP YILMAZ

Legal heirdom of adopted child forms the subject of the thesis. Beginning time of the legal heirdom of adopted child, specifications, limitable or not, how both sides will bear legal consequences in terms of descendant and ascendant, in which cases it will end and whether or not an adopted child has been able to sustain the title of legal heirdom according to the cases of end constitutes the main issues in this subject. Besides, in addition to the inheritance which adopted child will entitle from his adopter or adopters, the issue that the legal heirdom of the adopted child originating from his biological family is also discussed.

While studying the titles above, the sampling method, which will be encounter the possibilities with the quotations both the decisions of the Supreme Court and ibids in references, is preferred.

Keywords: Legal Heirdom of Adopted Child, Inheritance Law, One-Way Heirdom of Adopted Child, The Place of Adopted Child in Parental System, The Effect of Marriage Impediment to Heirdom of Adopted Child

ÖNSÖZ

Evlatlığın yasal mirasçılığı miras hukukunun teknik konularından birini oluşturmaktadır. Her ne kadar evlatlığın yasal mirasçılığı açısından bazı somut düzenlemeler örneğin bu ilişkinin tek yönlü oluşu başka bir deyişle evlatlık ve altsoyunun evlat edinene mirasçı olabilirken evlat edinenin evlatlığa mirasçı olamayışı, evlatlığın çift yönden hem evlat edinen hem de öz ailesi yönünden miras hakkına sahip oluşu, evlat edinenin vefatı halinde evlatlığın evlat edinenin hısımlarına halefiyet yoluyla mirasçı olamayacağı gibi hususlar açıkça kanun metninde düzenlenmişse de bazı durumlar açısından doldurulması gereken boşluklar ya da madde metninin hal ve şartlara göre farklı yorumlanmasıyla karşılaşılmaktadır.

Evlatlık ilişkisi açısından bir sonuca varılmaya çalışılırken her durumda evlatlığın menfaatlerinin ağır ölçüde zarara uğramaması dikkate alınmakta ancak bu yapılırken de evlatlığın iyiniyetli olup olmadığı hususunun da gözardı edilmemesi gerekmektedir. Bununla birlikte kanun hakime geniş bir takdir hakkı tanımış, resen araştırma yapma yükümlülüğü yüklemiştir.

Tezin hazırlığı sırasında değerli katkılarından yararlandığım ve desteğini gördüğüm tez danışmanım sayın Prof. Dr. Baki İlkay ENGİN'e teşekkür ederim.

ZEYNEP YILMAZ

İSTANBUL, 2019

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK EVLÂT EDİNME KURUMU VE EVLÂTLIK İLİŞKİSİNİN KURULMASI

I. GENEL OLARAK EVLÂT EDİNME KURUMU	3
II. EVLÂT EDİNMENİN MADDÎ ŞARTLARI	5
A. KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİ.....	5
1. Genel Koşullar	5
a. Bakım ve Eğitim İlişkisinin Kurulması.....	6
b. Evlât Edinilecek Küçüğün Yararı	6
c. Evlât Edinenin Diğer Çocuklarının Yararları.....	7
d. Başkası Tarafından Evlât Edinilmiş Olmama	9
2. Birlikte Evlat Edinme.....	9
3. Tek Başına Evlat Edinme.....	11
a. Evlât Edinme Ehliyeti	11
b. Evlât Edinme Yaşı.....	13
4. Evlat Edinen ile Evlatlık Arasında Olması Gereken Yaş Farkı	14
5. Evlât Edinilecek Küçüğün Rızası ve Yaşı	16
6. Küçüğün Ana ve Babasının Rızası.....	18

B. ERGİNLERİN VE KISITLILARIN EVLAT EDİNİLMESİ.....	19
1. Evlat Edinenin Altsoyunun Rızası	19
2. Erginlerin Ve Kısıtlıların Bakım ve Eğitim İlişkisine İlişkin Özel Hükümler	19
3. Evlat Edinilenin Evli Olması Halinde Eşinin Rızası.....	20
4. Evlat Edinme Yaşı ve Ana Babanın Rızasının Aranmaması	20
5. Küçüklerin Evlat Edinilmesine İlişkin Hükümlerin Kıyasen Uygulanması	21
III. EVLÂT EDİNMENİN ŞEKLİ ŞARTLARI.....	21
A. 743 SAYILI ÖNCEKİ MEDENİ KANUNDAKİ DÜZENLEME	22
B. 4721 SAYILI YÜRÜRLÜKTEKİ TÜRK MEDENİ	22
KANUNUNDAKİ DÜZENLEME	22
IV. EVLAT EDİNMENİN DOĞURDUĞU SONUÇLAR	25
A. EVLAT EDİNER İLE EVLATLIK ARASINDA SOYBAĞININ KURULMASI.....	25
B. EVLATLIĞIN ÖZ ANA VE BABASI İLE OLAN SOYBAĞININ DURUMU	26
C. ANA VE BABAYA AİT OLAN HAK VE	26
YÜKÜMLÜLÜKLERİN EVLAT EDİNENE GEÇMESİ	26
D. AD VE SOYAD	28
E. ANA BABA ADI	28
F. EVLENME YASAĞI	28
G. MİRAS	28

İKİNCİ BÖLÜM

EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI

I. EVLATLIĞIN YASAL MİRAS HAKKININ TEMEL ÖZELLİKLERİ.....	30
A. EVLATLIĞIN EVLAT EDİNENE KAN HISİMİ GİBİ MİRASÇI OLMASI	31

B. EVLATLIĞIN EVLAT EDİNENİN SAKLI PAYLI MİRASÇISI OLMASI	34
C. EVLAT EDİNME KARARININ MİRASÇILIK AÇISINDAN GEÇMİŞE ETKİSİ	36
II. ZÜMRE SİSTEMİNE DAİR PRENSİPLER ÇERÇEVESİNDE EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI	39
A. ZÜMRELER ARASI ÖNCELİK SIRASINA GÖRE EVLATLIĞIN MİRASÇILIĞI	39
B. ZÜMRE İÇİNDEKİ ÖNCELİK SIRASINA GÖRE EVLATLIĞIN MİRASÇILIĞI	40
C. ZÜMRE VEYA KÖK İÇİ HALEFİYET İLKESİNE GÖRE EVLATLIĞIN VE ALTSOYUNUN MİRASÇILIĞI	41
D. MİRAS PAYLAŞIM ŞEKLİNE VE EŞİTLİK ESASINA GÖRE EVLATLIĞIN MİRASÇILIĞI	42
E. EVLATLIĞIN ÇİFT HISIMLIK BAĞI İLE EVLAT EDİNENE MİRASÇILIĞI	43
III. EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞININ DİĞER KANUNİ MİRASÇILARDAN FARKLI YÖNLERİ	44
A. EVLATLIK VE ALTSOYUNUN EVLAT EDİNENE SINIRLI MİRASÇILIĞI	45
B. EVLATLIK İLİŞKİSİ İÇİNDE TEK YÖNLÜ MİRASÇILIK	46
C. EVLATLIĞIN ÇİFT YÖNLÜ MİRASÇILIĞI	48
IV. EVLATLIK VE ALTSOYUNUN EVLAT EDİNENE MİRASÇI OLMASINA ENGEL OLAN DURUMLAR	49
A. MİRASTAN FERAGAT	49
B. MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA	52
C. MİRASTAN YOKSUNLUK	53
D. MİRASIN REDDİ	54
V. BİRLİKTE EVLAT EDİNME AÇISINDAN EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI	56
VI. EVLAT EDİNEN İLE EVLATLIK ARASINDAKİ EVLENME ENGELİNİN EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞINA ETKİSİ	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
EVLATLIK İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ VE
EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞINA ETKİSİ

I. GENEL OLARAK	62
II. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KURUCU UNSURLARINDAKİ AKSAKLIKLARIN EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞINA ETKİSİ	63
III. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KALDIRILMASI	64
A. SEBEPLERİ	65
1. Rızanın Bulunmaması	65
2. Diğer Noksanlıklar	68
a. Esasa İlişkin Noksanlıklar	68
b. Usule İlişkin Noksanlıklar.....	71
B. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KALDIRILMASINDA İZLENMESİ GEREKEN USUL VE HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRELER.....	72
C. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KALDIRILMASININ EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞINA ETKİSİ	74
SONUÇ	78
KAYNAKÇA.....	81

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
AÜEHFD	: Ankara Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
bkz.	: bakınız
C	: Cilt
E.	: Esas
EÜHFD	: Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu
MÜHF-HAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
no	: numara
SÜHFD	: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
s.	: sayfa
T.	: Tarih
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
v.b	: ve benzeri
v.d.	: ve diğer
Y.2.H.D.	: Yargıtay 2. Hukuk Dairesi
Y.H.G.K.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
Y.İ.B.K.	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı

GİRİŞ

Evlatlık, kendisini evlat edinen kişinin vefatı halinde, evlat edinenin varsa diğer mirasçıları ile birlikte yasal mirasçısı olmakta olup evlat edinenin birinci zümre mirasçısı statüsündedir. Bu çalışmada evlatlığın zümre içerisindeki yeri, yasal miras payı ve saklı pay oranı incelenecektir. Ancak söz konusu inceleme yapılırken 04.10.1926 tarihinde yürürlüğe giren 743 sayılı önceki Türk Kanunu Medenîsi ile 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümleri karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Zira 743 sayılı kanunda evlat edinme, hakim in iznine ve taraflar arasında noter huzurunda düzenleme şeklinde yapılan bir sözleşmeye bağlanmaktayken 4721 sayılı kanunda evlat edinmenin şekli açısından evlat edinme sözleşmesinin yapılmasının kurucu unsur olması yönündeki görüşten vazgeçilmiş ve evlat edinme yalnız mahkeme tarafından verilen bir karara bağlanmıştır. Bu yönüyle evlatlığın önceki kanun döneminde sözleşme ile sınırlandırılabilir hatta kaldırılabilir olan miras hakkı yeni kanunla tamamen güvence altına alınmıştır.

Evlat edinenin evlat edinme müracaatında bulunduktan sonra evlat edinme sonuçlanmadan vefatı da başka bir sorunu gündeme getirmektedir. Bu durumda evlat edinmenin sonuçlanıp sonuçlanmayacağı ya da evlat edinen tarafından evlat edinmenin iptali için açılan dava neticelenmeden evlat edinenin vefatı halinde mirasçıları tarafından davaya devam edilip edilemeyeceği gibi konular da önceki kanun ve yeni kanun hükümleri ışığında incelenecektir.

Yeni kanun açısından evlat edinenin evlatlığın yasal miras payını sınırlaması ancak diğer yasal mirasçılar açısından da geçerli bir yöntem olan mirastan feragat sözleşmesi ile mümkün olabilecektir. Ancak bu konudaki incelemenin de feragat sözleşmesinin evlat edinmeden önce ya da sonra yapılması ile ivazlı ya da ivazsız oluşu açılarından değerlendirmeye tâbi tutulması gerekmektedir.

Tez ile açıklık getirilmek istenen bir başka husus ise evlat edinenin evlatlığa ya da evlatlığın, evlat edinenin kendisinden önce ölümü halinde evlat edinenin hısımlarına mirasçı olup olamayacağı noktasındadır. Bu konuda evlat edinenin evlatlığa yasal mirasçı olamayacak olması ve evlatlığın evlat edinenden önce vefatı halinde evlatlığın varsa altsoyu ve öz ailesinin yasal mirasçılığının gündeme gelmesi dikkati çekmektedir. Evlat edinenin evlatlıktan önce vefatı halinde ise evlatlık evlat edinenin hısımlarına yasal mirasçı olamayacaktır. Burada sürekli yasal mirasçılık teriminin kullanılmasındaki amaç evlatlığın evlat edineni mirasçı atayarak ya da vasiyet alacaklısı tayin ederek evlat edinene mirasından pay bırakabilecek olmasıdır.

Konu ile ilgili bağın daha sıkı kurulması açısından evlat edinmenin maddi ve şekli şartlarına ilişkin tezin birinci bölümünde açıklama yapılacak olup ikinci bölümde evlatlığın evlatlık ilişkisi içerisindeki yasal mirasçılığı, üçüncü bölümde ise evlatlık ilişkisinin sona ermesi ve sona erme şekillerine göre evlatlığın yasal mirasçılığı incelenecektir. Son olarak da çalışmada ulaşılan sonuçlara değinilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK EVLÂT EDİNME KURUMU VE EVLÂTLIK İLİŞKİSİNİN KURULMASI

I. GENEL OLARAK EVLÂT EDİNME KURUMU

Evlât edinme kurumu 4721 sayılı Türk Medenî Kanunumuzun “Hısımlık” başlığı altındaki ikinci kısmının dördüncü ayırımında madde 305 ile 320 arasında düzenlenmiş olup ülkemize ilk kez 04.10.1926 tarihinde yürürlüğe giren 743 sayılı önceki Türk Kanunu Medenîsi ile getirilmiştir¹. Bu tarih öncesinde evlât edinme kurumu olmaması nedeniyle kişinin nüfus kayıtlarına “manevî evlât” şeklinde yazılması herhangi bir hukukî sonuç doğurmamaktadır². Bu konuda Y.H.G.K’nın 13.04.1977 T. 1976/2-1837 E. 1977/366 K. sayılı kararında³; Medenî Kanun’un yürürlüğe girmesinden önce mevzuatta evlat edinme kurumuyla ilgili bir düzenleme olmaması nedeniyle bu esasa aykırı olarak nüfusa geçirilen kaydın yok hükmünde olduğu belirtilmiştir.

Bu aile hukuku kurumu sayesinde biyolojik ailesi tarafından terk edilmiş ya da biyolojik ailesi tarafından kötü muameleye maruz kalmış olması nedeniyle devlet tarafından koruma altına alınmış ya da savaş, doğal afet gibi sebeplerden ötürü biyolojik ailesi vefat etmiş vb. sebeplerden ötürü yalnız kalmış çocuğa biyolojik ailesi dışında bir aile ortamı sağlanmış olmaktadır⁴. Diğer yandan, evlât edinme

¹ Şükran Şıpka, **4721 Sayılı Türk Medenî Kanunu’nun “Evlât Edinme’ye İlişkin Hükümlerinin İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası C.LVII, S.1-2, İstanbul, 1999, s.301; Eyüp Sabri Erman, **Evlâtlığın Miras Hakları**, Ankara Barosu Dergisi, S.2, Ankara, 1976, s.174; Turgut Akıntürk, Derya Ateş, **Türk Medenî Hukuku Aile Hukuku**, C.2, yenilenmiş 21. bası, İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., 2019, s.369.

² Bülent Köprülü, Selim Kaneti, **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, gözden geçirilmiş 2. bası, İstanbul, 1989, s.228; Murat Aydoğdu, **Çağdaş Hukuki Gelişmeler Işığında Evlat Edinme**, 2. bası, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010, s.43; Ömer Uğur Gençcan, **Miras Hukuku**, 3. bası, Ankara, Yetkin Basımevi, 2016, s.280.

³ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

⁴ Cem Baygın, **Soybağı Hukuku**, 1. bası, İstanbul, XII Levha Yayıncılık A.Ş., 2010, s.137; Şıpka, a.g.m., s.303-304; Bilge Öztan, **Aile Hukuku**, 6. bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2015, s.951;

yalnız evlât edinilen açısından fayda sağlamamakta, çocuğu olmayan kişilere de anne baba olma imkânı tanımaktadır⁵. Bu gibi faydalarına karşılık, kişilerin saklı paylı mirasçılarının paylarını azaltmak, gayri meşru ilişkilerini kolaylaştırmak, evlât edinecekleri çocuğu hizmetçi olarak kullanmak için evlât edinmeleri ya da yalnız yaşayan yaşlıların kandırılarak evlâtlık ilişkisi kisvesi altında sömürülmeleri bu kurumun sakıncalı yanlarını oluşturmaktadır⁶. Fakat günümüzde evlâtlık ilişkisinin Türk Medeni Kanunu'nda ifadesi bulunan maddî ve şekli şartlara bağlanmış olması hem bu şartların hem de şartların en önemlilerinden biri olan evlât edinilecek kişinin menfaatinin gerek Çocuk Esirgeme Kurumu gerekse evlât edinme kararını verecek mahkeme tarafından itina ile araştırılmasının gerekmesi bu kurumun kötü niyetli kişilerce amacı dışında kullanılması riskini azaltmaktadır.

Evlât edinme ile evlât edinilen kişi ve evlât edinen arasında kan bağına dayanmayan sunî bir soybağı kurulmuş olur. Evlât edinme ile kan bağı olmayan kişiler arasında hısımlık ilişkisi kurulmaktadır. Bu durum Aile Hukukuna egemen olan kan hısımlığı prensibinin istisnasını oluşturmaktadır⁷. Bununla birlikte hısım çocuklarının evlât edinilmesinde görüldüğü üzere evlât edinen ile evlât edinilen arasında kan bağı olması da mümkündür; ancak bir kişinin evlilik içi çocuğunu evlât edinmesi mümkün olmadığı gibi, bu tür bir işlemin faydası da bulunmamaktadır.

Ülkelerarası evlât edinme durumunda çocuğun ana menfaatlerinin zarar görmemesi, temel haklarına riayet edilmesi, evlât edinme kurumunun çocuk ticareti gibi suçlar için kullanılmasının önüne geçilmesi için zarurî tedbirlerin alınması gerekmiştir. Bu nedenle bu kurum evlât edinmede taraflardan hangisinin tâbi olduğu

Süleyman Yalman, **Prof. Dr. M. Şakir Berki'ye Armağan, Evlat Edinme Ve Evlatlığın Miras Hakkı**, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:15, Günay Ofset Matbaacılık Ltd. Şti., Konya, 1996, s.213.

⁵ Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, yeniden gözden geçirilmiş genişletilmiş 3. baskı, İstanbul, 1986, s.464; Kemal Oğuzman, Mustafa Dural, **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, 3. bası, İstanbul, 2001, s.245; Rona Serozan, **Çocuk Hukuku**, Vedat Kitapçılık, 2. basıdan tıpkı bası, İstanbul, 2017, s.221; Sevgi Usta, **Çocuk Hakları Ve Velayet**, 1. bası, İstanbul, XII Levha Yayıncılık A.Ş., 2012, s.58.

⁶ Selahattin Sulhi Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, 7. bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1990, s.446; Şıpka, a.g.m., s.305; Serozan, a.g.e., s.222.

⁷ Oğuzman, Dural, a.g.e., s.244; Serozan, a.g.e., s.219; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.369; Aydoğdu, a.g.e., s.9.

devletin hukukunun uygulanacağına ilişkin MÖHUK'taki düzenlemeler, Küçüklerin Evlât Edinilmesinde Aracılık Faaliyetlerinin Yürütülmesine İlişkin Tüzük, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından düzenlenen Evlât Edindirme Yönergesi, Türkiye'nin de taraf olduğu Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlât Edinme Konusunda İşbirliğine Dair La Haye Sözleşmesi'nde bulunan uluslararası evlât edinmenin şartlarını ve usulünü düzenleyen hükümler ile güvence altına alınmıştır⁸.

II. EVLÂT EDİNMENİN MADDÎ ŞARTLARI

A. KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİ

1. Genel Koşullar

Evlâtlık ilişkisinin kurulabilmesi için genel koşullar Türk Medeni Kanunu'nun 305. maddesinde: *“Bir küçüğün evlât edinilmesi, evlât edinen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşuluna bağlıdır. Evlât edinmenin her hâlde küçüğün yararına bulunması ve evlât edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi de gerekir.”* ifadesiyle düzenlenmiştir.

Tam ehliyetsiz küçüğün dahi evlât edinilmesi mümkün olduğundan evlât edinilecek çocuk açısından ehliyet şartları ayrı bir başlık altında işlenmeyecek olup çocuğun rızasına dayalı birkaç sebepten ötürü evlât edinilecek küçüğün rızası başlığı altında evlâtlık alınacak küçüğün ehliyeti ile ilgili farklılıklara değinilecektir.

⁸ İzzet Doğan, **Öğretide Ve Uygulamada Milletlerarası Aile Hukuku Ve Milletlerarası Usul Hukuku**, 1. bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010, s.84; Hakkı Dinç, İnci Bıçkın, Emrullah Ayıcı, **Uygulamada Aile Hukuku Ve Çocuk Haklarına İlişkin Uluslararası Sözleşmeler**, 1. bası, Ankara, Adalet Yayınevi, 2004, s.229.; Usta, a.g.e., s.59; Ziya Akıncı, Cemile Demir Gökyayla, **Milletlerarası Aile Hukuku**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010: Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlât Edinme Konusunda İşbirliğine Dair La Haye Sözleşmesi Türkiye açısından 01.09.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

a. Bakım ve Eğitim İlişkisinin Kurulması

Türk Medeni Kanunu'nun 305/I. maddesinde: *“Bir küçüğün evlât edinilmesi, evlât edinen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşuluna bağlıdır.”* ifadesi yer almaktadır. Bakım ve eğitimden anlaşılması gereken küçüğün yaşı da dikkate alınarak beslenme, barınma, sağlık, eğitim, ilgi, şefkat gibi maddî, manevî ihtiyaçlarının aracısız olarak aile topluluğu içinde bizzat evlât edinecek kişi tarafından karşılanmasıdır; zira küçüğün ihtiyaçlarının üçüncü bir kişi tarafından karşılanması bu şartın ihlâli sonucunu doğurmaktadır⁹. Eğitim genel, dini ve meslekî eğitim adları altında gruplandırılabilir. Bakım ve eğitim süreklilik arz etmelidir. Küçüğün yalnız hafta sonları evlât edinecek kişide kalması ya da gündüzleri kalıp akşamları öz ailesiyle kalması gibi durumlar bu sürekliliği bozmaktadır¹⁰. Bu tür süre kesilmeleri evlât edinmenin küçüğün yararına olup olmadığının anlaşılmasını, çocukla evlât edinecek kişinin birbirlerine alışmasını, birbirlerini tanımalarını engellemektedir¹¹. Küçüğün hastalık, meslekî, eğitim gibi zorunlu sebeplerden ötürü evlât edinecek kişiden ayrı kalması halinde bu kişinin imkânları doğrultusunda sıklıkla küçüğü bulunduğu yerde ziyaret etmesi halinde süre kesilmesi oluşmamaktadır¹².

b. Evlât Edinilecek Küçüğün Yararı

Evlat edinme kurumunun temelini, evlat edinilecek küçüğün yararı oluşturmaktadır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 305/II. maddesinde: *“Evlât edinmenin her hâlde küçüğün yararına bulunması ve evlât edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi de gerekir.”*

⁹ Aydoğdu, a.g.e., s.169; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.142.

¹⁰ Mustafa Dural, Tufan Ögüz, Mustafa Alper Gümüş, **TÜRK ÖZEL HUKUKU Cilt III Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, 14. baskı, İstanbul, 2019, s.316; Aydoğdu, a.g.e., s.169; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.142, Herdem Belen, **Yeni Medeni Kanun Hükümleri Uyarınca Evlat Edinme (Türk-İsviçre-Alman Karşılaştırmalı Hukuk Değerlendirmesiyle)**, Beta Basım A.Ş., 1. bası, İstanbul, 2005, s.50-51.

¹¹ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.316; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, Turhan Kitabevi, gözden geçirilmiş-güncellenmiş 4. bası, Ankara, 2019, s.457; Öztan, **Aile Hukuku**, s.956-957.

¹² Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.316; Aydoğdu, a.g.e., s.170; Cem Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, AÜEHFD, C.VII, S.3-4, Aralık 2003, s.594-595; Belen, a.g.e., s.50-51.

ifadesi ile evlat edinilecek küçüğün yararının gözetilmesi gerektiği açıkça belirtilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 305. maddesinin gerekçesinde küçüğün yararının “evlat edinme işleminin olmazsa olmaz bir koşulu” olarak nitelendirilmesi kanun koyucunun küçüğün yararına verdiği önemi vurgulamaktadır¹³. Bu nedenle diğer tüm yasal koşulların varlığı halinde dahi hakim, küçüğün yararının mevcut olmadığı kanaatine vardığı bir evlat edinme müracaatında olumlu karar vermemektedir¹⁴. Küçüğün yararı araştırılırken Türk Medeni Kanunu'nun 316/II. maddesi gereği “...özellikle evlât edinen ile edinilenin kişiliği ve sağlığı, karşılıklı ilişkileri, ekonomik durumları, evlât edinenin eğitime yeteneği, evlât edinmeye yönelten sebepler ve aile ilişkileri ile bakım ilişkilerindeki gelişmelerin açıklığa kavuşturulması...” gerekmektedir¹⁵.

c. Evlât Edinenin Diğer Çocuklarının Yararları

743 sayılı önceki Medenî Kanun'un 253. maddesinde sahih nesepli altsoyu olan kişilerin evlât edinmelerine cevaz verilmemekteydi. Burada sahih nesepli altsoy teriminin içerisine evlât edinecek kişinin çocukları, torunları, torun çocuğu vs. dâhil edilmekteydi. Buna karşılık evlât edinenin daha önceden evlât edindiği evlatlığı sahih nesepli olmasına rağmen, evlat edinenin yeniden başka bir kimseyi daha evlat edinmesine engel olmadığı kabul edilmekte ve dolayısıyla o dönemde evlât edinen

¹³ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.316; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.371; Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, s.598; Emin Şahin, **Açıklamalı-İçtihatlı 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı**, Kartal Yayınevi, Ankara, 2004, s.1138.

¹⁴ Tekinay, a.g.e., s.459; Feyzioğlu, a.g.e., s.481; Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, s.598; Y.2.H.D.'nin 12.10.2006 T., 2006/11528 E., 2006/13789 K. sayılı kararında: “Davacı 05.01.2004 tarihli dava dilekçesinde; epilepsi hastası olan 31.03.1993 doğumlu torunu Emine'yi, bakıma muhtaç olduğundan evlat edinmek istediğini SSK.'dan emekli bulunduğundan dolayı da sosyal güvenceye kavuşacağını belirterek evlat edinme nedenini açıklamıştır. Davacının SSK.'dan emekli olduğu, evlat edinilmek istenen Emine'ninde Epilepsi + motor mentolreferdosyon hastası olduğu sağlık kurulu raporunda anlaşılmaktadır. Davaya dahil edilen davacının diğer çocukları evlat edinmeye karşı çıkmaktadırlar. Evlat edinmenin amacı, evlat sevgisini tatmak ve yaşamaktır. Oysa davacının dört tane yetişkin çocuğu bulunmaktadır. Davacının amacının evlat sevgisini tatmak olduğundan bahsedilemez. O halde davacı Mehmet Köse'nin torunu Emine Köse'yi sosyal güvencesinden yararlanabilmesi, özel eğitim giderlerinin karşılanabilmesi ve tedavi masraflarının da kuruma yükletilmesi amacıyla evlat edinmek istediği anlaşılmaktadır. Evlat edinmenin amacı gerçekleşmemiştir. Bu yönler gözetilmeden yazılı olduğu şekilde davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmamıştır.” ifadesine yer verilerek bozma kararı verilmiştir. (Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.)

¹⁵ Ahmet Cemal Ruhi, **Türk Hukukunda Evlat Edinme Ve Evlat Edinme İle İlgili Yabancı Mahkeme Kararlarının Türkiye’de Tanınması**, Seçkin Yayıncılık, 2. bası, Ankara, 2003., s.42.

kişinin birden fazla çocuğu evlât edinmesi mümkün görülmekteydi¹⁶. Halbuki o dönemde de evlatlık evlat edinenin sahih nesepli altsoyu olarak kabul edilmişti. Önceki Medeni Kanun döneminde evlatlık ilişkisinin sözleşmeye dayalı olması nedeniyle yapay bir ilişki olarak kabul edilerek böyle bir sonuca gidildiği düşünülmektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda gayri sahih-sahih nesep ayrımının kaldırılmasının doğal sonucu olarak 305. madde ile eski kanun maddesinde yer alan sahih nesepli altsoyu olmama ifadesi kaldırılmış ve *“küçüklerin evlât edinilmesinde evlât edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi”* düzenlemesi getirilmiş olup hakime bu konuda takdir hakkı tanınmıştır¹⁷. Burada amaçlanan evlât edinenin sırf çocuklarından mal kaçırmak için evlât edinmesinin önüne geçilmesi ve mevcut çocukların maddî, manevî çıkarlarının korunmasıdır¹⁸. Maddî çıkar teriminden yasal miras payının azalması anlaşılmamalıdır; zira ailede meydana gelecek çocuk artışı ile çocuk başına düşecek yasal miras payı doğrudan azalmaktadır¹⁹. Bu konu ile ilgili olarak evlât edinecek kişinin evlât edinme ile mevcut çocuklarının geçimi, eğitimi, bakımı için gereken maddî imkânı sağlayamaz hale gelmesi emsal gösterilebilir.

¹⁶ Aytekin M. Ataay, **Medeni Hukukda Evlat Edinme**, İsmail Akgün Matbaası, Birinci Fasikül, İstanbul, 1957, s.70; Yazar bu neticenin, *“Önceki Medeni Kanun'un 253. maddesindeki sahih nesepli fûru tabirini sadece baştan sahih nesepli ve tashih olunmuş nesepli fûrua hasretmek suretiyle elde edildiğini”* belirtmektedir; Feyzioğlu, a.g.e., s.468; Köprülü, Kaneti, a.g.e., s.230; Yazar bu konuda Y.2.H.D.'nin 13.04.1976 tarih 2946/3246 sayılı kararını atıf göstermiştir. Karar metninde: *“Evlat edinenin sonradan doğan çocuklarıyla evlatlık arasında kardeşlik bağı kurulmayacağı gibi, bir kimse iki kişiyi evlat edinirse bunlarda birbirinin kardeşi olamazlar.”* ifadesi yer almaktadır. Oğuzman, Dural, s.248; Yazar: *“Buna gerekçe olarak MK 253'ün kan bağına dayalı sahih nesebi kast ettiği, evlat edinmede ise bu kan bağının bulunmadığı gösterilmektedir.”* ifadesiyle gerekçe belirtmiştir. ;Yalman, a.g.m., s.214-215.

¹⁷ Öztan, **Aile Hukuku**, s.955-956; Ali İhsan Özügür, **Türk Medeni Kanunun Yeni Düzenlemeleri İle Açıklamalı -İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı Ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza Ve Onamına Bağlı İşlemler**, Seçkin Yayıncılık, 5. bası, Ankara, 2016, s.431; Ruhi, a.g.e., s.28; Şahin, a.g.e., s.1138; Usta, a.g.e., s.60.

¹⁸ Serozan, a.g.e., s.235; Yazar, başka çocukların mirasçılığını ortadan kaldırmak için evlat edinmeyi evlatlık ilişkisinin geçerliliğine aykırı olduğunu belirtmiş ve bu nedenle evlatlık ilişkisinin ortadan kaldırılabilirliğini ifade etmiştir.

¹⁹ Şıpka, a.g.m., s.309; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.317; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.372; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.457.

d. Başkası Tarafından Evlât Edinilmiş Olmama

Küçüğün daha önce başka bir kişi tarafından evlat edinilmiş olması yeniden evlat edinilmesine engel teşkil etmektedir. Doktrinde bu durum çifte evlat edinilme ya da birden fazla evlat edinilme yasağı olarak ifade edilmektedir²⁰. Her ne kadar Türk Medeni Kanunu’nun ilgili hükümleri incelendiğinde bu konuda doğrudan engeli içeren bir hükümle karşılaşılmasa da doktrinde aksi bir durumun evlat edinme kurumunun amacına ve ruhuna aykırılık teşkil edeceğinden bahsedilmektedir²¹. Ancak evlatlığı ilk evlat edinen vefat etmiş ya da hakkında gaiplik kararı verilmişse evlatlığın başka bir kişi tarafından evlat edinilmesi bir kısım yazarlarca²² mümkün görünmektedir.

2. Birlikte Evlat Edinme

Medenî Kanunumuz ancak Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre geçerli olarak kurulmuş bir evlilikteki çiftlerin birlikte evlât edinmesini mümkün kılmaktadır. (Türk Medeni Kanunu madde 306)

Boşanmış ya da evli olmayan kişilerin birlikte evlât edinmesine Türk Medeni Kanunu cevaz vermemekte olup bu düzenlemenin altında yatan gayenin bu tür müracaatların evlât edinme kurumunun doğal aile ilişkisini gerçekleştirme amacına aykırı düşmekte olması düşünülmektedir. Türk Medeni Kanunu’nun 156. maddesinde: *“Batıl bir evlilik ancak hâkimin kararıyla sona erer. Mutlak butlan hâlinde bile evlenme, hâkimin kararına kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur.”* ifadesi yer almaktadır. Bu nedenle bu çiftlerin hâkimin butlan kararına

²⁰ Serozan, a.g.e., s.224; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.167; Aydoğdu, a.g.e., s.131; Feyzioğlu, a.g.e., s.473; Önceki Medeni Kanun’un 255/II. maddesinde: “Bir kimsenin iki kişi tarafından beraberce evlatlığa alınabilmesi ancak karı koca için mümkündür.” ifadesi yer almakta olup bu durum birden fazla evlat edinmenin ancak eşler için mümkün olabileceğini düzenlemiştir. Ancak 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

²¹ Aydoğdu, a.g.e., s.131.

²² Ataay, a.g.e., s.65; Aydoğdu, a.g.e., s.133; Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, s.606; Özüğür, **Türk Medeni Kanun’un Yeni Düzenlemeleri ile Açıklamalı-İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza ve Onamına Bağlı İşlemler**, s.469.

kadarki süreçte evlât edinebilecekleri kabul edilmektedir²³. Kanaatimce de hâkimin butlan kararına kadarki süreçte evlenme, geçerli bir evliliğin tüm sonuçlarını doğuracağından çiftlerin bu süreçte yaptıkları evlat edinmeler geçerli kabul edilmelidir.

Türk Medeni Kanunu md.306/II gereği eşlerin birlikte evlât edinebilmeleri için “...en az beş yıldan beri evli olmaları veya otuz yaşını doldurmuş bulunmaları” gerekir. Bu hükme göre evliliklerinde beş yılı doldurmuş olan çiftlerin evlât edinme açısından yeterli olgunluğa sahip oldukları kabul edilmekte, bu kişilerin ayrıca otuz yaşını doldurmuş olmaları aranmamaktadır²⁴.

Sahip olunması gereken ehliyeteye ilişkin ve evlât edinecek kişiyle aralarında olması gereken yaş farkına ilişkin genel şartlar ise birlikte evlât edinme açısından da geçerlilik arz etmektedir²⁵.

Türk Medeni Kanunu’nun 306/III. maddesinde: “Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlât edinebilir.” ifadesi yer almaktadır. Eşlerden her birine diğer eşin başkasından olan çocuğunu evlât edinebilmesi için tanınan bu istisnaî durum aile olma bilincini güçlendirmesi ve aile birliğinin sağlanması açısından büyük önem arz etmektedir. Ancak eşlerden birinin yeni bir yuva kurmanın heyecanıyla, sırf eş hatırına gerçekte evlât edinme kurumunun sorumluluklarını almaya hazır olmaksızın böyle bir karar alabileceği düşünüldüğünde evlilik süresinin beş yıldan iki yıla indirilmiş olmasının sağlayacağı fayda ve zarar oranı düşündürücüdür²⁶.

Eşlerin kural olarak ancak birlikte evlât edinmeleri gereğine dair kuralın diğer bir istisnası Türk Medeni Kanunu md.307/II’de düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre: “Otuz yaşını doldurmuş olan eş, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak

²³ Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.78; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.230,233.

²⁴ Öztan, **Aile Hukuku**, s.960; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.373, Ruhi, a.g.e., s.32; Özügür, **Türk Medeni Kanunun Yeni Düzenlemeleri İle Açıklamalı-İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı Ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza Ve Onamına Bağlı İşlemler**, s.432.

²⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.14-16.

²⁶ Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.163.

yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlât edinmenin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde” bir küçüğü tek başına evlât edinebilmektedir. Evli çiftlerin birlikte evlat edinmesini fiilen ya da hukuken engelleyen bu hallerde eşlerden birinin tek başına evlât edinmesi söz konusu olmaktadır. Bu nedenle evli çiftlerin birlikte evlât edinmesinde eşlerin beş yıldan beri evli olma koşulu bu hallerde uygulanmamakta olup Türk Medeni Kanunu’nun 307. maddesinde düzenlenen tek başına evlat edinmeye ilişkin hükümler uygulama alanı bulmaktadır²⁷.

3. Tek Başına Evlat Edinme

a. Evlât Edinme Ehliyeti

Evlât edinme yalnız gerçek kişiler tarafından yapılabilecek olup evlât edinecek kişinin sağ olma koşulunu taşıması gerekmektedir; zira evlât edinme kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan vefat etmiş bir kişi adına vefat etme sonrasında mirasçılarının evlât edinme başvurusu yapma imkânı bulunmamaktadır²⁸.

Türk Medeni Kanunu’nda evlat edinme ehliyetine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamakta olup yalnız otuz yaşını doldurmuş olma şartı aranmaktadır. Buna karşın evlat edinmenin gerçekleşebilmesi için evlat edinenin ayırt etme gücüne sahip olması gerekmektedir²⁹. Evlât edinenin ayırt etme gücüne sahip olmasından kasıt,

²⁷ Aydoğdu, a.g.e., s.312; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.374; Ruhi, a.g.e., s.33.

²⁸ Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.153; Aydoğdu, a.g.e., s.287; Özmen, **İsmail, Açıklamalı- İctihatlı Evlât Edinme Davaları**, Ankara, Kartal Yayınevi, 2004, s.77; Y.2.H.D.’nin 17.3.2004 T., 2004/2243 E., 2004/3324 K. sayılı kararında: “Evlât edinme başvurusu, evlat edinenin vekili eliyle yapılmıştır. Evlat edinme münhasıran şahsa bağlı haklardan olup, müteveffa tarafından verilen vekaletnamede vekile bu hususta açık bir yetki verilmemiştir. Vekaletnamesinde “evlat edinme” hususunda yetkisi bulunmayan vekilin müvekkili adına genel dava vekaletnamesiyle yaptığı evlat edinme başvurusu, sonradan evlat edinen tarafından icazet verilmedikçe sonuç doğurmaz. Evlat edinenin davaya icazeti bulunmamaktadır. Bu bakımdan davanın reddi, sonucu itibarıyla doğrudur.” gerekçesiyle onama kararı verilmiştir.

²⁹ Bu konuda Y.H.G.K.’nin 09.03.1994 T. 1993/2-893 E. 1994/124 K. sayılı kararında: “Dava dilekçesiyle davacılar, Evlat edinen Rabia Dağdemir’in evlat edindiği tarihte 86 yaşında yatalak hasta, ehliyetsiz diğer bir deyişle aldatılmaya elverişli makul hareket edebilme ehliyetinden yoksun,

evlâtlık ile arasında doğacak bağın ciddiyetini ve önemini algılama yeteneğine sahip olması şeklinde açıklanabilmektedir³⁰. Bu kurumda asıl olan çocuğun yararadır. Bu nedenle ayırt etme gücüne sahip olmayan bir kişinin çocuğa bakma ve gözetme yükümlülüğünü yerine getirmesi, sıcak bir aile ortamı ve iyi bir eğitim sunması düşünülemez.

Ayırt etme gücüne sahip kısıtlılar Türk Medeni Kanunu md. 463/I gereği; vesayet makamının iznini almak ve sonrasında da denetim makamının iznini almak şartıyla evlât edinebilmektedirler. Vesayeti gerektiren kısıtlama halleri Türk Medeni Kanunu md.405 ve devamında: *“akıl hastalığı veya akıl zayıflığı, savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim, özgürlüğü bağlayıcı ceza”* olarak sıralanmaktadır. Ayrıca Türk Medeni Kanunu’nun 408. maddesinde: *“Yaşlılığı, engelliliği, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden her ergin kısıtlanmasını isteyebilir.”* ifadesi yer almaktadır. Evlât edinmenin amacı; çocuğun menfaati, daha iyi şartlarda, bir aile ortamında büyümesi, çocuğun bedensel, duygusal, ahlâkî gelişimine katkıda bulunmak iken Türk Medeni Kanunu md.405 ve devamında sayılan kısıtlama sebeplerinden birini taşıyan bir kişinin yasal temsilcisinin ve vesayet makamının izni

bulunduğu bir sırada ve bilgisi dışında düzenlenen vekaletname ile evlat edinme işleminin gerçekleştirildiğine, evlat edinenin notere gidemeyecek kadar hasta olduğu bu itibarla noterin köye getirdiği ve vekaletin köyde düzenlenmiş olmasına karşın aynı gün Aydın Devlet Hastanesinden ehliyetli olduğuna dair tek imzalı rapor alındığını resmi belgelerin dahi çelişkili olduğunu belirterek 86 yaşına gelmiş bir kimsenin 55 yaşında bir başkasını evlat edinmesinin de samimi kabul edilemeyeceğini iddia ile evlatlık sözleşmesinin bozulmasını istemiştir. Davacı iddiasını belirten resmi belgeler, bilirkişi incelemesi ve tanıkla kanıtlayacağını açıklamış, mahkeme 5.11.1991 günlü oturumda davacının tanık dinletme isteğini red ederek başkaca bir incelemeye de gerek duymayarak isteği red edilmiştir...Evlât edinenin 86 yaşına kadar evlat edinme gereksinimi duymamış olmasına karşın 55 yaşında bir kimseyi evlatlığa alması ilişkinin amacı yönünden üzerinde durulması gereken önemli bir husustur. Diğer taraftan evlat edinenin şehir merkezine gelebilecek kadar yatalak olduğu vekaletnamenin bu nedenle köyde yapıldığı belirtilmiş olmasına rağmen aynı gün Aydın Devlet Hastanesinde muayene edilip rapor almış olması kuşku yaratan bir diğer nedendir. O halde tarafların belirteceği delillerin toplanması, gösterecekleri tanıkların dinlenmesi ve hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekir. Davacıların iddialarının araştırılması delillerin dinlenmesi bu yöndeki isteklerin yasal bir gerekçeye dayalı olmaksızın red edilmesi usul ve Yasa'ya aykırıdır..)” gerekçesiyle direnme kararının bozulmasına karar verilmiştir. Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

³⁰ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.320; Öztan, **Aile Hukuku**, s.958; Serozan, a.g.e., s.225; Baygın, Soybağı Hukuku, s.154.

doğrultusunda bu sorumluluğun altına girebilme hakkını haiz olması kanaatimce evlât edinmenin amacına aykırı bulunmaktadır³¹.

Kısıtlanması bakımından yeterli sebep bulunmamakla birlikte korunmaları bakımından fiil ehliyetleri sınırlanan ve kendilerine yasal danışman atanan sınırlı ehliyetliler yasal danışmanlarının rızasına ya da onayına gerek olmaksızın evlât edinebilmektedirler; zira bu işlem Türk Medeni Kanunu md.429'da yasal danışmanın görüşünün alınması gereken işlemlerden biri olarak sayılmamıştır³².

b. Evlât Edinme Yaşı

Evlât edinen için konulmuş asgarî yaş şartı evlât edinen kişinin evli olup olmaması, evli ise evlilik süresinin beş yılı doldurmuş olup olmaması ya da eşin başkasından olma çocuğunun evlât edinilmesi vb. durumlara göre değişiklik arz etmektedir. Evli olmayan kişinin tek başına evlât edinebilmesi için 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu md.307 gereği otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir³³. Önceki Medeni Kanun döneminde her ne kadar evlât edinme için yasa metninde belirtilen yaşı doldurmuş olmanın³⁴ mı yoksa söz konusu yaşa basmış olmanın³⁵ yeterli olduğu konusunda tereddüt var ise de 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun lâfzında açıkça söz konusu yaşı doldurmuş olmaktan bahsediliyor olması nedeniyle günümüzde bu konuda bir tereddütün kalmadığı görülmektedir³⁶.

³¹ Serozan, a.g.e., s.225; Bu konuya ilişkin yazar: "Aslında yalnız küçüğün değil, kısıtlının da evlat edinmesi engellenmeliydi. (Oysa krş. MK463 b.1!) "Kendisi muhtacı himmet bir dede, nereden kalmış başkasına himmet ede"! Bununla birlikte, kısıtlının evlat edinme girişimi, büyük bir olasılıkla, zaten, yargıcın MK 316 kuralı çerçevesindeki ayrıntılı denetiminde tökezlenecektir." şeklinde görüşünü ifade etmiştir.; Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, s.604.

³² Oğuzman, Dural, a.g.e., s.248; Öztan, **Aile Hukuku**, s.958; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.154; Aydoğdu, a.g.e., s.291.

³³ Önceki Türk Medeni Kanunu'nun kabul edildiği ilk halinde kırk olan yaş sınırı, 18.06.1983 günlü 18081 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 2846 sayılı Kanun ile otuz beş yaş sınırına indirilmiştir.

³⁴ Şakir Berki, **Alman, İsviçre Ve Türk Medeni Kanunlarında Evlat Edinme**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınlarından:172, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1962, s.7; Feyzioğlu, a.g.e., s.467.

³⁵ Ataay, a.g.e., s.46; Tekinay, a.g.e., s.449.

³⁶ Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.450; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.374; Aydoğdu, a.g.e., s.295.

Türk Medeni Kanunu'nda yaş sınırının indirilmesinin nedenlerinden biri belirli yaş üstü kişilerin küçük çocuklara bakmakta yaşayacakları zorluklardır; zira evlât edinecek kişinin yaşının artması ile hastalıkları artacak, sabrı azalacak, hareket kabiliyeti sınırlanacak, küçük bir çocuğa bakmaktansa belki de kendisi bakıma muhtaç hale gelecektir.

Bu tür bir asgarî yaş sınırının konulmasındaki amaç ise öncelikle çocuk sahibi olamayan çiftlerin tedavi ile doğal yollardan çocuk sahibi olabilmeleri ihtimalinin azalmasını beklemektir³⁷. Bu şekilde, evlât edinme sonrası çiftlerin doğal yollardan çocuk sahibi olmaları halinde evlâtlık aldıkları çocuk üzerindeki ilgilerini kaybetmelerinin, evlâtlığı ikinci plâna atmalarının önüne geçilmek istenmektedir. Ayrıca konulan bu asgarî yaş sınırı ile evlât edinecek kişinin çocuğun bakımı ve gelişimi için gerekli sorumlulukları üstlenebilecek yeterlilikte ve olgunlukta olması amaçlanmaktadır³⁸. Örneğin asgarî yaş sınırının yirmi olduğu varsayımından hareket edersek yirmi yaşında evlât edinen bekâr bir kişinin ileride evlenmesi halinde belki müstakbel eşi evlâtlığı kabul etmeyecek, aile ortamında huzursuzluklar yaşanacak, çiftin müşterek çocukları olduğunda evlâtlığı ihmal etmeleri gündeme gelebilecektir. Bunun dışında evlât edinen müstakbel eşi ile evlâtlığı arasında seçim yapmaya da zorlanabilir. Bu gibi olumsuz durumların önüne geçebilmek için yasa metninde evlât edinen açısından asgarî yaş sınırına yer verilmiş ve evli çiftlerle ilgili olarak evlât edinme konusunda farklı düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemeler ilerleyen bölümlerde birlikte evlât edinme başlığı altında incelenmektedir.

4. Evlat Edinen ile Evlatlık Arasında Olması Gereken Yaş Farkı

Türk Medeni Kanunu md.308/I gereği evlât edinen ile evlât edinilen arasında onsekiz yaş farkının bulunması gerekmektedir. Önceki Medenî Kanunumuzun 253. maddesi de aynı yönde bir hüküm içermektedir. Yaş farkı şartı evlât edinilenin

³⁷ Tekinay, a.g.e., s.447-449; Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, s.606-607: Yazar, evlatlık ilişkisinin gerçek ebeveyn ilişkisine benzetilmek istenmesi halinde azami yaş şartının da konulması gerektiğini belirtmektedir.

³⁸ Ataay, a.g.e., s.47; Feyzioğlu, a.g.e., s.466; Aydoğdu, a.g.e., s.294.

küçük, ergin ya da kısıtlı olmasına bakılmaksızın her üç halde de uygulanmaktadır. Bu hüküm evlât edinen ile evlât edinilen arasındaki ilişkiyi gerçek anne baba ilişkisine benzetmek amacıyla konulmuş olup bu kural ile evlât edinme ile ahlâk dışı ilişkilerin yaşanmasının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca aradaki onsekiz yaş fark sayesinde evlât edinenin evlâtlığa daha kolay otoritesini hissettirmesi, rehberlik etmesi, bilgi ve görgüsünü aktarması sağlanmak istenmiştir³⁹.

Doktrinde bazı yazarlar⁴⁰ yaş farkının azaltılması gerektiğini, en azından İsviçre Medenî Kanunu'ndaki gibi onaltı⁴¹ veya onyediyi olarak değiştirilmesinin daha yerinde olduğunu savunmaktadırlar. Savlarını da Türk Medeni Kanunu md.124/II'de ifadesini bulan olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek ya da kadının evlenmesine müsaade edildiği hallerde bu evlilik süresinde bir çocuğun doğması durumunda ana ve baba ile çocuk arasında oluşacak yaş farkına benzetilerek gerekçelendirmektedirler.

Türk Medeni Kanunu'nun 124. maddesinde erkek ya da kadın için evlenmede yasal yaş sınırı olarak onyediyi yaşını doldurmuş olmak aranmaktadır. Evlendikten sonra bir yıla yakın bir süre sonunda müşterek çocuğun doğduğu düşünüldüğünde, taraflar için ebeveyn olma hakkı asgarî yaş onsekiz olmaktadır. Aynı maddenin ikinci fıkrası gereği onaltı yaşını doldurmuş olarak evlenmek olağanüstü bir durumdur ve pek önemli bir sebebin mevcudiyeti halinde aile ve hakim izniyle mümkün olmaktadır. Zira erken yaşta evlilik özendirilecek bir durum değildir. Evlilik her iki tarafa da önemli sorumluluklar yükleyen ve tarafların yeterli fikri, fiziksel ve duygusal olgunluğa erişmesiyle kurulması gereken bir kurumdur. Dolayısıyla onaltı yaşını doldurur doldurmaz evlenip ebeveyn olan kişilerin müşterek çocuğa henüz kendileri çocukken gerekli bilgiyi, görgüyü aşılması ve iyi bir model olması beklenemez. Bu nedenle kanun metninde yaş farkının onsekiz olarak düzenlenmiş olması hayatın olağan akışı ve evlât edinilecek çocuğun menfaati için daha uygun

³⁹ Ataay, a.g.e., s.48; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.375; Aydoğdu, a.g.e., s.333; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.157.

⁴⁰ Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.159; Ruhi, a.g.e., s.32.

⁴¹ İsviçre Medeni Kanunu'nda evlat edinen ile evlat edinilecek kişi arasında olması gereken yaş farkı onsekiz iken 1972 yılındaki revizyon sonrası onaltıya indirilmiştir. Bkz. Aydoğdu, a.g.e., s.333.

olmaktadır. Bu gerekçelerle doktrindeki yaş sınırının onaltıya indirilmesi için ileri sürülen bu görüşü kabul edilebilir bulmuyoruz. Evlat edinen ile evlatlık arasında olması gereken onsekiz yaş farkına ilişkin düzenlemenin herhangi bir istisnası olmamakla birlikte, bu düzenlemeye yalnız evlat edinmek isteyen kişinin, eşinin başkasından olma çocuğunu evlât edinmek istemesi durumunda aile birliğinin sağlanması açısından istisna tanınması gerekmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nda evlât edinen ile evlât edinilecek kişi arasında asgarî yaş farkı düzenlenmiş olmakla birlikte taraflar arasında olabilecek azamî yaş farkına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'nun 01.08.2002 tarih ve 145 sayılı Evlât Edinme Yönergesi md.13/c'de evlâtlık ile evlât edinen kişi arasında en fazla kırk yaş farkının olması gerektiği belirtilmektedir⁴². Bizim de katıldığımız doktrindeki görüşe göre yaş bakımından hak ehliyetine sınırlama getiren bu tür düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiği belirtilmekte olup kanunda yer almayan bu sınırlamanın Türk Medeni Kanunu md.1 gereği kanuna aykırı olması nedeniyle hakimi bağlayıcı gücü olmadığından bahsedilmektedir⁴³. Kaldı ki evlatlık ilişkisinin kurulması için mahkeme huzurunda yapılan yargılama sırasında hakimin evlat edinmek isteyen kişinin yaşı açısından bir sakınca görmesi halinde Türk Medeni Kanunu'nun 305. maddesi gereği evlat edinmeyi evlat edinilmek istenen kişinin yararına görmeyerek davanın reddine karar vermesi mümkündür.

5. Evlât Edinilecek Küçüğün Rızası ve Yaşı

Evlat edinilecek küçüğün rızası evlat edinme kurumunun en önemli yapı taşlarından birini oluşturmaktadır; zira evlat edinme kurumunun amacı evlat edinilecek küçüğe mutlu olacağı sıcak bir yuva kazandırmaktır. 4721 sayılı Türk

⁴² Yönerge 19.01.2018 günlü Bakanlık Oluru ile ilga edilmiş olup yönergenin tam metni için bkz. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/25075>.

⁴³ Aydoğdu, a.g.e., s.340; Ruhi, a.g.e., s.28, dn.34: Yazar, Yönerge'de belirtilen düzenlemenin kanuna dayanmayan idari bir düzenleme olduğunu belirtmiş olup hukuk devletinde idarenin kanuna dayanmayan ve evlat edinme hakkını kısıtlayıcı mahiyetindeki düzenlemelerinin uygun görülemeyeceğini, idarenin yapmış olduğu düzenlemenin normlar hiyerarşisine aykırı olduğunu ifade etmektedir.

Medeni Kanunu'nun "*küçüğün rızası ve yaşı*" başlığını taşıyan 308/II. maddesinde: "*Ayırt etme gücüne sahip olan küçük, rızası olmadıkça evlât edinilemez.*" ifadesi yer almakta olup madde metni incelendiğinde küçüğün ayırt etme gücüne sahip olup olmadığının tespitini sağlayacak herhangi bir yaş kıstasının getirilmediği görülmektedir. Bu nedenle dikkat edilmesi gereken, küçüğün evlat edinilme işlemini, bu işlemin kendisinde yaratacağı etkiyi, sonuçlarını anlayabilecek bilinç düzeyinde olmasıdır. Evlat edinilecek her küçük açısından bu durumun ayrı ayrı değerlendirilmesi ve evlat edinmeye karar verecek hakim tarafından da bu konuda gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi gerekmektedir⁴⁴.

Türk Medeni Kanunu md.308/III'de küçüğün vesayet altında olması halinde "*...ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına bakılmaksızın vesayet dairelerinin izniyle...*" evlât edinilebileceği belirtilmiştir. Madde metnindeki bu ifadeyle vesayet altında olan küçüğün ayırt etme gücüne sahip olması halinde evlat edinilmeye tek başına göstereceği rızanın yeterli olmadığı, küçüğün rızasının yanı sıra vesayet dairelerinin izninin de olması gerektiği anlatılmak istenilmiştir⁴⁵. Zira yukarıda da belirtildiği üzere Türk Medeni Kanunu'nun 308/II. maddesine göre ayırt etme gücüne sahip olan küçüğün rızası olmadıkça evlât edinilemeyeceği açık olup vesayet dairelerinin izni olsa dahi ayırt etme gücüne sahip küçüğün rızası yoksa evlat edinme mümkün olmamaktadır. Evlat edinilecek küçük tarafından verilen rıza evlat edinme

⁴⁴ Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, s.612; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.459; Ruhi, a.g.e., s.34; Y.2.H.D.'nin 21.06.2004 T., 2004/7269 E., 2004/8098 K. sayılı kararında: "*Aynı Kanun'un evlat edinme kararı vermeden önce hakime araştırma yükümlülüğü getiren 316. maddesi uyarınca evlat edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından, evlat edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınmasından sonra karar verilir.*" ifadelerine yer verilmiştir.; Esin Topal, **Aile Mahkemelerinde Uzman Raporuyla Çözümlenecek Sorunlar Ve Usul**, Mevzuat Dergisi, S.124, Nisan 2008, (<https://www.mevzuatdergisi.com/2008/04a/02.htm#>); Yazar, makalede: "*Temiz gücü olan küçükler istemedikçe evlatlık olarak birine verilemez ve başkaları tarafından evlat edinilemez. Küçüğün rızasının tespiti sorun olarak görülebilir. Zira evlat edinme davasında küçüğün mahkemede dinlenmesi ve kanunun aradığı amacın gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti her zaman mümkün değildir. Bu durumda uzmanın tespit edeceği manevi bağların kurulup kurulmadığına göre dava kabul edilir.*" ifadelerine yer vermiştir.

⁴⁵ Şıpka, a.g.m., s.311; Aydoğdu, a.g.e., s.276-277; Belen, a.g.e., s.36; Aksi görüş için bkz. Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.171-172.

kararı verilinceye kadar herhangi bir süre kısıtlaması olmaksızın geri alınabilmektedir⁴⁶.

6. Küçüğün Ana ve Babasının Rızası

Küçüğün evlat edinilmesine 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 309. maddesi gereği küçüğün ana ve babasının rıza göstermesi gerekmekte olup ana ve babanın velayet hakkına sahip olup olmama durumuna göre rızalarının aranıp aranmayacağı hususunda doktrinde farklı görüşlere yer verilmektedir. Görüşlerden biri⁴⁷ küçüğün evlat edinilmesi açısından rızası aranacak ana ve babanın, küçüğün velayet hakkına sahip olması gerektiğini ifade etmekte ve küçüğün evlat edinilmesi açısından velayet hakkına sahip olmayan ana ve babanın rızasının aranmayacağını belirtmektedir. Bununla birlikte aynı görüş her ne kadar mahkeme tarafından bağlayıcı olmayacaksa da velayet hakkına sahip olmayan ana ve babanın küçüğün menfaatinin gerektirdiği ölçüde evlat edinmeye karar verecek mahkeme hakimi tarafından dinlenilmesinin yararlı olacağını savunmaktadır. Diğer görüşe⁴⁸ göre küçükle arasında soybağı ilişkisi kurulmuş her ana ve babanın velayet hakkına sahip olup olmadığına bakılmaksızın küçüğün evlat edinilmesine rızasının aranması gerektiğini belirtmektedir. Boşanma sonucu velayet hakkı kendisine bırakılmamış ana ya da baba düşünüldüğünde ikinci görüş daha insani bir yöntem içermektedir.

Ana ve babanın rızasının aranması genel kural olup Türk Medeni Kanunu'nun 311. maddesinde bu rızanın aranmayacağı birtakım haller sayılmıştır. Buna göre: *"Aşağıdaki hâllerde ana ve babadan birinin rızası aranmaz: 1. Kim olduğu veya uzun süreden beri nerede oturduğu bilinmiyorsa veya ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun bulunuyorsa, 2. Küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmiyorsa."*

⁴⁶ Aydoğdu, a.g.e., s.122; Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, s.613; Süleyman Yalman, **Evlat Edinmede Rıza**, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789843>, s.5.

⁴⁷ Ataay, a.g.e., s.50; Feyzioğlu, a.g.e., s.476; Köprülü, Kaneti, a.g.e., s.231; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.250; Yalman, **Evlat Edinmede Rıza**, s.9; Ruhi, a.g.e., s.37.

⁴⁸ Aydoğdu, a.g.e., s.194; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.376; Belen, a.g.e., s.39; Şıpka, a.g.m., s.312; Öztan, **Aile Hukuku**, s.965,966.

B. ERGİNLERİN VE KISITLILARIN EVLAT EDİNİLMESİ

1. Evlat Edinenin Altsoyunun Rızası

Ergin ve kısıtlıların evlat edinilmesi Türk Medeni Kanunu'nun 313. maddesinde düzenlenmiş olmakla maddenin ilk fıkrasında evlat edinenin altsoyunun bu duruma muvafakatının olması gerektiği belirtilmiştir. Bu düzenlemenin önceki Medeni Kanun'daki şeklinde gayri sahih, sahih nesep ayrımı olduğundan evlat edinenin sahih nesepli altsoyunun bulunmaması şartı aranmaktaydı⁴⁹. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ilk halinde önceki Medeni Kanun'da da olduğu üzere evlât edinenin altsoyu olmaması düzenlemesi korunmuş, 15.07.2005 tarihli 25876 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 03.07.2005 tarihli 5399 sayılı tek maddelik bir kanun ile Türk Medeni Kanunu'nun 313/I. maddesi değiştirilmek suretiyle kaldırılmıştır. Söz konusu değişiklik sonrasında Türk Medeni Kanunu'nun 313/I. maddesi gereği artık ergin veya kısıtlıların evlât edinilmesinde sadece altsoyun açık muvafakati yeterli görülmektedir⁵⁰.

2. Erginlerin Ve Kısıtlıların Bakım ve Eğitim İlişisine İlişkin Özel Hükümler

Ergin ve kısıtlıların evlat edinen tarafından önceden bakılmış ve eğitim görmüş olması Türk Medeni Kanunu'nun 313. maddesinde üç farklı şartta düzenlenmiş olup her bir şart açısından en az beş yıldır devam ediyor olma koşulu öngörülmüştür. Buna göre; evlat edinilmek istenen ergin ve kısıtlının bedensel veya zihinsel engeli sebebiyle sürekli olarak yardıma muhtaç olması ve evlât edinen tarafından en az beş yıldan beri bakılıp gözetilmekte olması, evlat edinilmek istenen ergin ve kısıtlının evlât edinen tarafından küçükken en az beş yıl süreyle bakılıp gözetilmiş ve eğitilmiş

⁴⁹ Ataay, a.g.e., s.70; Köprülü, Kaneti, a.g.e., s.230; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.248; Aydoğdu, a.g.e., s.367; Yazar, önceki Medeni Kanun dönemindeki düzenlemede evlat edinmek isteyen evlatlığının bulunması halinin de gayrisahih altsoyun bulunmasında olduğu gibi ergin ve kısıtlıların evlat edinilmesinde engel teşkil etmiyor olduğunu belirtmiştir.

⁵⁰ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.329; Evlat edinenin altsoyunun bulunup bulunmamasının tespiti açısından evlat edinme kararının verildiği tarih esas alınmaktadır.

olması ya da diğer haklı sebeplerin mevcut olup evlât edinilmek istenen ergin ve kısıtlının en az beş yıldan beri evlât edinen ile aile hâlinde birlikte yaşamakta olması şartlarından birinin gerçekleşmesi gerekmektedir.

3. Evlat Edinilenin Evli Olması Halinde Eşinin Rızası

Evlat edinilmek istenen ergin ve kısıtlının evli olması durumunda Türk Medeni Kanunu'nun 313/II. maddesi gereği eşinin bu işleme şartsız rıza göstermiş olması gerekmektedir. Bu şart kısıtlı olmayıp tam ehliyetli ergin açısından da geçerli olmakla birlikte eşin verdiği rızayı sonradan geri alması mümkün bulunmamaktadır⁵¹. Ancak eşin rızasının alınmasının mümkün olmadığı hallerde ana ve babanın rızasının aranmadığı şartları belirten Türk Medeni Kanunu'nun 311/I. madde hükmü kıyasen uygulama alanı bulmakta olup eşin rıza göstermemesinin hakkın kötüye kullanılması teşkil ettiği durumlarda evlat edinilmek isteyen mahkemeye başvurarak izin alması mümkün bulunmaktadır⁵².

4. Evlat Edinme Yaşı ve Ana Babanın Rızasının Aranmaması

Ergin ve kısıtlıların evlat edinilmek istenmesiyle ilgili evlat edinen açısından Türk Medeni Kanunu'nda özel bir yaş düzenlemesine yer verilmemiştir. Bununla beraber Türk Medeni Kanunu'nun 308/I. maddesinde belirtilen on sekiz yaş farkı şartı nedeniyle evlat edinenin belirli bir yaş üzerinde olduğu doğal olarak anlaşılmaktadır⁵³. Ayrıca evlat edinilmek istenilen erginin anne ve babasının rızası aranmamaktadır. Gerek bakım eğitim süresindeki gerek evlat edinenin doldurmuş olması gereken yaştaki gerekse erginler açısından anne baba rızasının aranmıyor

⁵¹ Baygın, **Evlat Edinmenin Koşulları**, s.624; Aydoğdu, a.g.e., s.354; Yazar, Alman Hukuku açısından eşin verdiği rızayı geri alamayacağını belirtmiş olup Türk Medeni Kanunu açısından bu konuda bir değerlendirme yapmamıştır.

⁵² Tekinay, a.g.e., s.453-454; Serozan, a.g.e., s.230; Aydoğdu, a.g.e., s.351; Yalman, **Evlat Edinmede Rıza**, s.6.

⁵³ Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.194; Özügür, **Türk Medeni Kanun'un Yeni Düzenlemeleri ile Açıklamalı-İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza ve Onamına Bağlı İşlemler**, s.434.

olmasındaki farklar sebebiyle ergin ve kısıtlıların evlat edinilmesindeki şartlar ile küçüklerin evlat edinilmesindeki şartlar birbirinden ayrılmaktadır.

5. Küçüklerin Evlat Edinilmesine İlişkin Hükümlerin Kıyasen Uygulanması

Ergin ve kısıtlıların evlat edinilmesini düzenleyen Türk Medeni Kanunu'nun 313. Maddesinin son fıkrasında bu maddede düzenlenen hükümler dışındaki konularda ergin ve kısıtlıların evlat edinilmesi açısından küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla evlat edinilmek istenen ergin veya kısıtlının bu işleme rızasının olması, evlat edinmenin herhalde evlat edinilmek istenen ergin ya da kısıtlının yararına olması, evlat edinen ile evlat edinilmek istenen ergin ve kısıtlı arasında en az onsekiz yaş farkının bulunması, vesayet altındaki kısıtlının evlat edinilmek istenilmesi halinde vesayet dairelerinin izin ve onayının alınması, eşlerin birlikte evlat edinmek istemesi halinde en az beş yıldan beri evli olmaları ya da otuzbeş yaşını doldurmuş olmaları ve birlikte evlat edinmek isteyen kişilerin evli olmaları gerekmektedir.

III. EVLÂT EDİNMENİN ŞEKLİ ŞARTLARI

Evlat edinme açısından öngörülen şekli şartlar aynı zamanda evlat edinmenin şekli açısından hangi sistemin temel alındığını göstermektedir. Bu doğrultuda sözleşme sistemi, karar sistemi ve karma sistem ile karşılaşılmakta olup Türk Hukuku açısından evlat edinmenin şekli şartları önceki Medeni Kanun'da ve halihazırda yürürlükte bulunan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda farklı düzenlemelere tâbi tutulmuştur⁵⁴.

⁵⁴ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.382; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.447,448; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.332; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.197.

A. 743 SAYILI ÖNCEKİ MEDENİ KANUNDAKİ DÜZENLEME

Önceki Medeni Kanun'un 256. maddesinde düzenlenen evlat edinmenin şekli şartları sözleşme sistemini baz almış olup bu maddeye göre evlat edinme, “*evlat edinenin oturduğu yer sulh hakiminin izni üzerine yapılacak resmi bir senetle*” olmaktadır. Bu maddede belirtilen resmi senet kavramı evlat edinmenin şekli şartlarının temelini oluşturmaktadır; zira her ne kadar kanun maddesinin lafzından, önce sulh hakiminin izninin alınacağı ve ardından resmi senet düzenleneceği algılansa da gerek doktrin gerekse uygulamada resmi senedin sulh hakiminin izninden önce düzenlenebileceği gibi sulh hakiminin izninden sonra da düzenlenebileceği kabul edilmektedir⁵⁵. Evlat edinenin, evlatlığın kendisine mirasçılığının ne oranda olacağına ya da evlatlığın kendisine mirasçı olmamasına ilişkin düzenleme yapmak istediğinde en geç resmi sözleşme ile aynı anda bu düzenlemeyi yapması gerekmekte⁵⁶ olup bu konunun ayrıntısı ve evlatlığın yasal mirasçılığına etkisi ikinci bölümde anlatılacaktır.

Evlat edinen, evlatlık ve noter tarafından imzalanması gereken resmi senedin varsa evlat edinen ve evlatlığın yasal temsilcileri tarafından da imzalanması gerekmektedir⁵⁷.

B. 4721 SAYILI YÜRÜRLÜKTEKİ TÜRK MEDENİ KANUNUNDAKİ DÜZENLEME

Türk Medeni Kanunu'nun 315. maddesinde düzenlenen evlat edinmenin şekli şartları karar sistemini baz almış olup bu maddeye göre: “*Mahkeme kararıyla birlikte evlatlık ilişkisi kurulmuş olur.*” Zira madde metninde: “*Evlât edinme kararı, evlât edinenin oturma yeri; birlikte evlât edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesince verilir. Mahkeme kararıyla birlikte evlâtlık ilişkisi kurulmuş olur.*”

⁵⁵ Ataay, a.g.e., s.84; Tekinay, a.g.e., s.460; Feyzioğlu, a.g.e., s.483.

⁵⁶ H. V. Velidedeoğlu, **Türk Medeni Kanununa Göre Medeni Hukuk**, İstanbul Matbaacılık, İstanbul, 1954, s.180; Feyzioğlu, a.g.e., s.490; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.258.

⁵⁷ Tekinay, a.g.e., s.461; Köprülü, Kaneti, a.g.e., s.234; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.254.

Evlât edinme başvurusundan sonra evlât edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi, diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde evlât edinmeye engel olmaz. Başvurudan sonra küçük ergin olursa, koşulları daha önceden yerine getirilmiş olmak kaydıyla küçüklerin evlât edinilmesine ilişkin hükümler uygulanır.” ifadesi yer almaktadır.

Türk Medeni Kanunu’nun 315. maddesi devamında: *“Evlât edinme başvurusundan sonra evlât edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi, diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde evlât edinmeye engel olmaz.”* ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeden mahkemenin verdiği kararın geçmişe etkili olduğu anlaşılmaktadır. Evlat edinmenin asıl ve en önemli amacının küçüğe mutlu olacağı ve hayatına dair tüm ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir yuva kazandırma olduğu dikkate alındığında evlat edinenin evlat edinme başvuru sonrasında ölümü ya da ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde dahi evlat edinmenin gerçekleşebilecek olması kanaatimce birbiriyle çelişmekte olup çocuğun yararı unsurunu zedeleyecektir⁵⁸.

Kanun koyucu araştırma başlığını taşıyan Türk Medeni Kanunu’nun 316. maddesine göre: *“Evlât edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından, evlât edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün⁵⁹ alınmasından sonra”*

⁵⁸ Bu konunun detayları ikinci bölümde incelenmektedir.

⁵⁹ Topal, a.g.m., s.8: Yazar, *“Almanya da evlat edinecek kişinin Gençlik dairesinde pedagog ve sosyal çalışmacı tarafından raporu düzenlendikten sonra evlat edinilmesi yönünde karar verilmektedir. Bu uygulama ülkemizde de geçerli olmalıdır. Evlat edinme davalarında pedagog ve sosyal çalışmacı uzman olarak görevlendirilmelidir. Sosyal çalışmacı raporunda küçüklerin deneme süresi içindeki aşamalarına, ailesi tarafından bakılanlara göre gösterdiği gelişmelerine, bunların birbiriyle kıyaslanmasına yer vermelidir. Pedagog ise evlat edinmek isteyenlerin eğitim seviyesini, ideal anlamda çocuk bakıp eğitebileceğini tespit ederek tartışır. Her iki uzman evlat edinecek olanın menfaatlerini, iyi bir gelecek kazanıp kazanmayacağını, evlat edinmek isteyen mali durumlarını, evlatlık adayı ile manevi bağlarının evlat düzeyinde gelişip gelişmediğini, bu konuda tarafların eksikliklerini, evlat edinenlerin evlat edinmedeki amaçlarını, nasıl bir sosyal geçmişe sahip olduklarını aile, okul veya diğer sosyal çevrelerini araştırmak zorundadırlar(MK 316/2-3)”* şeklinde görüşünü belirtmiştir.; Bu konuda Y.2.H.D.’nin 22.10.2008 T., 2007/13557 E., 2008/13834 K. sayılı kararında: *“4721 sayılı Türk Medeni Kanununun evlat edinme kararı vermeden önce hakime araştırma yükümlülüğü getiren 316. maddesine göre evlat edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından, evlat edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınmasından sonra karar verilir. Araştırmada özellikle evlat edinen ile edinilenin kişiliği ve sağlığı, karşılıklı ilişkileri, ekonomik durumları, evlat edinenin eğitime yeteneği, evlat edinmeye yönelten sebepler ve aile ilişkileri ile*

karar verilmesi gerekmekte olup yapılacak “Araştırmada özellikle evlât edinen ile edinilenin kişiliği ve sağlığı, karşılıklı ilişkileri, ekonomik durumları, evlât edinenin eğitime yeteneği, evlât edinmeye yönelten sebepler ve aile ilişkileri ile bakım ilişkilerindeki gelişmelerin açıklığa kavuşturulması” gerekmektedir. Evlât edinenin altsoyunun olması halinde, onların evlât edinme ile ilgili tavır ve düşüncelerinin de aynı titizlikle değerlendirilmesi gerekmektedir⁶⁰.

Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun 29. maddesi gereği; mahkeme tarafından evlat edinme kararının veriliş kesinleşmesi müteakibinde kesinleşme şerhini içeren mahkeme kararı on gün içinde o yerdeki nüfus müdürlüğüne gönderilmektedir. Evlat edinme kararı hem evlat edinenin hem de evlatlığın aile kütüklerine kaydedilmekte olup evlat edinmenin gizliliği nedeniyle evlat edinme ile ilgili hiçbir bilgi ve belgenin açıklanması söz konusu olamamaktadır; ancak buna ilişkin mahkeme kararı olması veya evlatlığın istemesi hali bu kaidenin istisnasını oluşturmaktadır⁶¹.

Evlat edinmenin hısımlık ve soybağı, velayet hakkı, evlatlığın ana babasının kişisel ilişki kurma hakkı, evlenme engeli, evlatlığın adı ve soyadı, vatandaşlığı açısından çeşitli kişisel sonuçları olacağı gibi bakım borcu ve özen giderini karşılama, yardım (nafaka) borcu ve miras hakkı gibi mali sonuçları da olmaktadır. Önceki Medeni Kanun döneminde usulüne uygun olarak kurulmuş evlatlık ilişkileri 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu döneminde de geçerliliklerini korumakta olup sonuçları açısından sona erdiği dönemde yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Çalışmanın konusu itibarıyla bundan sonraki bölümlerde evlat edinmenin miras hakkına ilişkin sonuçları üzerinde durulacaktır.

bakım ilişkilerindeki gelişmelerin açıklığa kavuşturulması gerekir....Dosyada mevcut nüfus kaydına göre davacının sağ ve reşit oldukları anlaşılan Halit, Necdet, Necmi ve Necati adlı reşit çocuklarının yukarıda sözü edilen hükümler uyarınca tavır ve düşünceleri ile yararlarının değerlendirilmediği görülmüştür. Mahkemece, Türk Medeni Kanununun 305. ve 316. maddesi gereğince kapsamlı bir araştırma yapılmadan, davacıların adı geçen çocukları dinlenmeden eksik inceleme ile davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir. (Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶⁰ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.381; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.473; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.335; Özügür, **Türk Medeni Kanun’un Yeni Düzenlemeleri ile Açıklamalı-İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza ve Onamına Bağlı İşlemler**, s.440-441, 451.

⁶¹ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.388; Aydoğdu, a.g.e., s.494; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.467-468.

IV. EVLAT EDİNMENİN DOĞURDUĞU SONUÇLAR

Türk Medeni Kanunu’nun 314. maddesinde evlat edinmenin doğurduğu sonuçlara yer verilmiş olup bu sonuçlar aşağıda sırasıyla açıklanmaktadır.

A. EVLAT EDİNER İLE EVLATLIK ARASINDA SOYBAĞININ KURULMASI

Türk Medeni Kanunu’nun “Genel olarak soybağının kurulması” başlıklı 282. maddesinin son fıkrasında: “Soybağı ayrıca evlât edinme yoluyla da kurulur.” ifadesi yer almaktadır. Ancak kan bağına dayanmadığı için bu hısımlık yalnız evlat edinen ile evlatlık ve evlatlığın altsoyu arasında doğmakta olup evlatlık ile evlat edinenin hısımları arasında ya da evlat edinen ile evlatlığın altsoyu dışındaki hısımları arasında hısımlık ilişkisi kurulmamaktadır⁶². Doktrindeki bir görüş⁶³ evlat edinme ile birlikte yalnız evlatlık ile evlat edinen arasında hısımlık ilişkisi kurulduğunu kabul etmekte olup evlat edinen ile evlatlığın altsoyu arasında hısımlık ilişkisinin kurulmadığını ifade etmektedir. Ancak Türk Medeni Kanunu’nun 500. maddesinde: “Evlatlık ve altsoyu evlat edinene kan hısımları gibi mirasçı olurlar.” ifadesi yer almaktadır. Bu maddedeki ifadeden evlat edinen ile yalnız evlatlık arasında değil, evlatlığın altsoyu arasında da hısımlık ilişkisinin kurulduğu sonucu çıkarılmaktadır. Bu doğrultuda evlatlık ve evlatlığın altsoyu, evlat edinene karşı evlat edinen ile aralarındaki hısımlık ilişkisinin sonucu olarak ihtiyaç halinde yardım nafakası yükümlüsü de olmakta ve aynı şekilde evlat edinenin de evlatlık ve altsoyuna karşı şartları gerçekleştiğinde yardım nafakası yükümlülüğü bulunmaktadır⁶⁴. Zira Türk Medeni Kanunu’nun 364. maddesinde: “Herkes, yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu ve altsoyu ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür.” ifadesi yer almaktadır.

⁶² Oğuzman, Dural, a.g.e., s.256; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.336; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.223.

⁶³ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.384-385; Aydoğdu, a.g.e., s.522; Aynı şekilde önceki Medeni Kanun Dönemi bakımından bkz. Tekinay, a.g.e., s.465-466.

⁶⁴ Oğuzman, Dural, a.g.e., s.259-260; Tekinalp, a.g.e., s.368; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.387; Tekinalp ve Akıntürk, Ateş yardım nafakası yükümlülüğünün yalnız evlat edinen ile evlatlık arasında olduğunu, evlat edinen ile evlatlığın altsoyu arasında ise nafaka yükümlülüğünün bulunmadığını belirtmektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun 314. maddesinin beşinci fıkrasında belirtildiği üzere “...evlâtlığın naklen geldiği aile kütüğü ile evlât edinenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlâtlıkla ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir.” Türk Medeni Kanunu’nun 314. maddesinin altıncı fıkrasında belirtildiği üzere; mahkeme kararı veya evlâtlığın istemi olmadan evlât edinme ile ilgili kayıt, belge ve bilgilerin açıklanması hiçbir şekilde mümkün bulunmamaktadır.

B. EVLATLIĞIN ÖZ ANA VE BABASI İLE OLAN SOYBAĞININ DURUMU

Evlat edinen ile evlatlık arasında evlatlık ilişkisinin kurulmasıyla birlikte evlatlığın velayetinin evlat edinene geçmesi evlatlığın öz ailesiyle olan tüm ilişkisinin kesildiği anlamına gelmemektedir. Zira Türk Medeni Kanunu md.500’de evlatlığın kendi ailesindeki mirasçılığının da devam ettiği belirtilmiş olup evlatlığın öz ailesi de evlat edinenin aksine evlatlık ilişkisinin kurulmasından sonra da evlatlığın yasal mirasçısı olma sıfatını korumaktadır. Ayrıca evlatlık ile öz ailesi arasında Türk Medeni Kanunu’nun 364. maddesinde düzenlenen yardım nafakası ilişkisi de devam etmekte olup bu durumun gerekçesi olarak evlat edinme sonrasında da evlatlık ile evlatlığın öz ailesi arasındaki soybağı ilişkisinin devam ettiği gösterilmektedir⁶⁵. Evlatlığın öz ailesi evlatlıkla aralarında kişisel ilişki kurulmasını da talep edebilmekte⁶⁶ olup bu durumun ne kadar evlatlığın yararına olacağı konusu düşündürücüdür.

C. ANA VE BABAYA AİT OLAN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİN EVLAT EDİNENE GEÇMESİ

Soybağının kurulmasına bağlı olarak Türk Medeni Kanunu’nun 314/I. maddesinde belirtildiği üzere evlat edinmeyle birlikte “Ana ve babaya ait olan

⁶⁵ Oğuzman, Dural, a.g.e., s.260; Feyzioğlu, a.g.e., s.491; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.387; Cem Baygın, **Evlat Edinmenin Sonuçları**, AÜEHFD, C.VII, S.3-4, Aralık 2003, s.645.

⁶⁶ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.386; Dural, Öğüz, Gümüş, a.g.e., s.338; Öztan, **Aile Hukuku**, s.997.

haklar ve yükümlülükler evlât edinene geçer.”. Kanun koyucunun bu ifadesinden gerek velayet hakkının gerekse bakım yükümlülüğünün⁶⁷ evlat edinene ait olduğu sonucu çıkarılmaktadır⁶⁸. Bununla birlikte küçüğün evlat edinilmesi açısından çocuğun eğitimi, temsili, mallarının yönetimi ve mallarından yararlanma gibi ana babaya ait olan tüm ödev ve yetkiler de evlat edinene aittir⁶⁹.

Velayet hakkının evlat edinene ait olması ifadesinden ana babaya ait olan velayet hakkının evlat edinene devredildiği anlamı çıkarılmamalı; ana babaya ait olan velayet hakkının sona erdiği ve bununla birlikte evlat edinenin velayet hakkının doğduğu kabul edilmelidir⁷⁰. Evlat edinenin ölümü halinde evlat edinene ait olan velayet hakkının kendiliğinden evlatlığın ana babasına ya da bunlardan birine geçme imkânı bulunmamakta olup küçüğe, yetkili mercii tarafından vasi atanması gerekmektedir⁷¹.

Birlikte evlat edinmenin olduğu hallerde velayet hakkı evlat edinen eşler tarafından birlikte kullanılmakta olup eşlerin sonradan boşanması halinde velayet hakkı hakim tarafından eşlerden birine bırakılmakta ve evlatlık ile velayet hakkı kendisine bırakılmayan eş arasında şahsi ilişki tesisine yönelik karar oluşturulmaktadır⁷².

Reşit olan evlatlığın kısıtlanmasını gerektiren bir sebebin varlığı halinde evlatlığa vasi atanmasından ziyade evlatlığın, evlat edinenin velayeti altına alınması gerekmektedir⁷³.

⁶⁷ Tekinay, a.g.e., s.467; Yazar, evlat edinenin bakım yükümlülüğünü mali açıdan gücünün yeterli olmaması nedeniyle yerine getirememesi halinde evlatlığın ana babasının bakım yükümlülüğünün devam ettiğini ifade etmektedir. Aynı konuda bkz. Oğuzman, Dural, a.g.e., s.258.

⁶⁸ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.386; Öztan, **Aile Hukuku**, s.997-1002; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.466.

⁶⁹ Oğuzman, Dural, a.g.e., s.258; Dural, Öğüz, Gümüş, a.g.e., s.337; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.386.

⁷⁰ Oğuzman, Dural, a.g.e., s.258; Dural, Öğüz, Gümüş, a.g.e., s.337: Yazarlar, bu görüşlerine gerekçe olarak, velayet hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olması nedeniyle devredilemeyecek haklardan olmasını göstermektedirler.

⁷¹ Feyzioğlu, a.g.e., s.493; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.385; Öztan, **Aile Hukuku**, s.1001; Hakkı, Özlü, **Türk Medeni Hukukunda Velayetin Kaldırılması**, Adil Yayınevi, 1. bası, Ankara, 2002, s.156.

⁷² Oğuzman, Dural, a.g.e., s.259; Dural, Öğüz, Gümüş, a.g.e., s.337; Öztan, **Aile Hukuku**, s.1001.

⁷³ Tekinay, a.g.e., s.467; Feyzioğlu, a.g.e., s.492; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.577.

D. AD VE SOYAD

Türk Medeni Kanunu’nun 314. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtildiği üzere reşit olmaması halinde evlatlık evlât edinenin soyadını almaktadır. Ayrıca evlatlığın küçük olması halinde evlât edinenin isterse çocuğa yeni bir ad vermesi mümkündür. Ancak ergin olan evlâtlık açısından bu konu farklı şekilde düzenlenmiş olup evlatlığın evlât edinilme sırasında bu yönde bir isteğinin bulunması halinde evlât edinenin soyadını alabilmektedir.

E. ANA BABA ADI

Türk Medeni Kanunu’nun 314. maddesinin dördüncü fıkrasında belirtildiği üzere eşlerin, ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüğü birlikte evlat edinmesi durumunda evlat edinilen küçüğün nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlât edinen eşlerin adları yazılmaktadır.

F. EVLENME YASAĞI

Türk Medeni Kanunu’nun “Evlenme engelleri” üst başlıklı ve “Hısımlık” alt başlıklı 129/III. maddesi gereği; “evlât edinen ile evlâtlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında” evlenme engeli olduğu belirtilmiştir. Önceki Medeni Kanun’daki düzenlemeden farklı olarak 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda evlat edinen ile evlatlığın altsoyunun da aralarında evlenme engeli olan hısımlar kategorisine alındığı görülmektedir⁷⁴.

G. MİRAS

Türk Medeni Kanunu’nun 314. maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği üzere evlatlık ilişkisinin kurulması ile birlikte evlatlık, evlat edinenin mirasçısı olmaktadır.

⁷⁴ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.58-61.

Türk Medeni Kanunu’nun 500. maddesi ise evlatlığın mirasçılığının özelliklerine ilişkin düzenlemeler içermekte olup bu düzenlemelere göre; “*Evlâtlık ve altsoyu, evlât edinene kan hısımları gibi mirasçı olurlar. Evlâtlığın kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder.*”. Evlatlığın öz ailesine mirasçılığının da devam ediyor olması nedeniyle evlatlığın çift yönlü mirasçılığının var olduğu söylenebilir. Aynı maddenin son fıkrasında: “*Evlât edinen ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar.*” hükmü düzenlenmiş olup bu durum evlatlık ilişkisi içindeki tek yönlü mirasçılık özelliğinin bir sonucudur.

Evlatlığın evlat edinenden önce vefatı halinde Türk Medeni Kanunu’nun 495. maddesinin üçüncü fıkrasında ifadesini bulan kök içinde halefiyet ilkesi gereği evlatlığın varsa altsoyu evlat edinene evlatlığın miras payı oranında mirasçı olacaktır⁷⁵.

Evlatlık ilişkisinin miras açısından sonuçlarıyla ilgili yukarıda kısa açıklamalara yer verilmiş olup detaylı açıklama tezin ikinci bölümünde yer almaktadır.

⁷⁵ Rona Serozan, Baki İlkay Engin, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, güncellenmiş 6. baskı, Ankara, 2019, s.183; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.466; Zahit İmre, Hasan Erman, **Miras Hukuku**, Der Yayınları, 14. basım, İstanbul, 2018, s.34; Aydoğdu, a.g.e., s.600.

İKİNCİ BÖLÜM

EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI

I. EVLATLIĞIN YASAL MİRAS HAKKININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

Türk Medeni Kanunu’nun 314/II. maddesinde evlatlığın evlat edinenin mirasçısı olduğu ifade edilmiş olup evlatlığın yasal mirasçılığı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun “Miras Hukuku” isimli üçüncü kitabında “Evlatlık” başlığını içeren 500. maddesinde düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanunu’nun 500. maddesinde; “*Evlâtlık ve altsoyu, evlât edinene kan hısımları gibi mirasçı olurlar.*” ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeden kan hısımları olmadığı halde evlatlık ve altsoyunun evlat edinenin yasal mirasçısı olabileceği; ancak evlatlık ve altsoyunun evlat edinene karşı mirasçı sıfatını kazanabilmesi için evlat edinenin ölümü anında geçerli olarak kurulmuş ve devam eden bir evlatlık ilişkisi gerektiği anlaşılmaktadır⁷⁶. Ancak Türk Medeni Kanunu’nun 314/II. maddesinde: “*Evlât edinme başvurusundan sonra evlât edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi, diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde evlât edinmeye engel olmaz.*” ifadesi yer almakta olup mahkeme kararının geçmişe etkili olması nedeniyle evlatlık, evlat edinene yasal mirasçı olabilmektedir. Bu konuda detaylı bilgiye ilerleyen bölümlerde yer verilmektedir⁷⁷.

Öğretide kanundaki bu düzenlemeye, evlatlığın yasal mirasçılığına karşı çıkan görüşler bulunmaktadır. Bu görüşteki yazarlardan Berki⁷⁸, evlatlığa, evlat edinenin meşru fûru gibi kanuni miras hakkı tanınmanın yanlış olduğunu belirterek, atanmış mirasçılık kurumu varken evlatlığın otomatik olarak evlat edinenin kanuni

⁷⁶ Mustafa Dural, Turgut Öz, **Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, 13. bası, İstanbul, 2019, s.35; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, Turhan Kitabevi, genişletilmiş 10. bası, Ankara, 2019, s.42; Hasan İşgüzar, Mehmet Demir, Süleyman Yılmaz, **Miras Hukuku**, Yetkin Basımevi, Ankara, 2019, s.29.

⁷⁷ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.36-39.

⁷⁸ Şakir Berki, **Evlat Edinmede Miras**, Prof. Dr. K. Fikret Arık’a Armağan, Sevinç Matbaası, Ankara, 1973, s.34.

mirasçılarını arasına konulmuş olmasını lüzumsuz bulmuştur. Hatemi⁷⁹ ise evlatlığa ancak tasarruf nisabı bırakılmasının uygun olacağını belirtmektedir. Bu görüşlerin temelinde yatan düşüncenin evlatlık ilişkisinin yapay bir ilişki olarak görülmesi ve evlat edinen ile evlatlık arasındaki soybağı ilişkisine karşı kan hısımlığının üstün tutulması olduğu düşünülmektedir.

Evlatlığın yasal miras hakkına ilişkin temel özellikler aşağıda belirtilmektedir.

A. EVLATLIĞIN EVLAT EDİNENE KAN HISIMI GİBİ MİRASÇI OLMASI

Türk Medeni Kanunu'nun 500. maddesinde; evlâtlık ve altsoyunun evlât edinene kan hısımlı gibi mirasçı olduğu ifade edilmektedir. Bu hüküm, evlatlık ve altsoyunun evlat edinenin birinci zümre mirasçısı olarak yasal miras hakkının olduğunun göstergesidir⁸⁰. Ayrıca Türk Medeni Kanunu'nun 282. maddesinin son fıkrasında soybağının evlat edinme yoluyla da kurulacağı belirtilmiş olup bu ifadeden evlatlık ilişkisinin geçerli olarak kurulması ile birlikte evlatlık ve altsoyunun evlat edinenin altsoyu olarak anlaşılması gerektiği sonucu çıkarılmaktadır⁸¹. Türk Medeni Kanunu'nun 495. maddesinde mirasbırakanın birinci derece mirasçılarının onun altsoyu olduğu ve çocukların eşit derecede mirasçı olduğu ifade edilmiştir. Bu ifadelerden yola çıkıldığında evlatlığın evlat edinenin altsoyu olarak evlat edinenin birinci zümre mirasçısı olarak evlat edinenin varsa diğer çocukları ve eşiyle birlikte mirasçısı olacağı ve evlat edinenin diğer çocukları ile eşit oranda yasal miras hakkına sahip olacağı sonucu çıkarılmaktadır⁸².

⁷⁹ Hüseyin Hatemi, **Miras Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, 8.bası, İstanbul, 2018, s.32.

⁸⁰ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.313-314; İmre, Erman, a.g.e., s.34; Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, s.42.

⁸¹ Serozan, Engin, a.g.e., s.181; Mehmet Ayan, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 9. baskı, Ankara, 2016, s.69; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.256.

⁸² Necip Kocayusufpaşaoğlu, **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, 3. bası, İstanbul, 1987, s.80; Önceki Medeni Kanun döneminde gayri sahih, sahih nesep ayrımı olması nedeniyle evlilik dışında ve evlilik içinde doğan çocuklar arasında miras payı oranları açısından bazı farklılıklar yaşanmaktaydı. Eski düzenlemeye göre nesebi gayrisahih başka bir deyişle evlilik dışında doğmuş olmakla babanın nesebine tanıma ya da babalık davası ile bağlanmış olan çocuklar evlilik içinde doğmuş diğer kardeşleri ile birlikte mirasçı olduklarında, muris babalarından diğer kardeşlerine düşen payın yarısı oranında miras payı sahibi olmaktadır. Aynı durum gayrisahih nesepli çocukların, babalarının

Evlâtlığın evlât edinene kan hısımlı gibi mirasçı olma özelliği nedeniyle Türk Medeni Kanunu’nun 669. Maddesi gereği denkleştirme hak ve yükümlülüğü bulunmaktadır. Türk Medeni Kanunu’nun 669. maddesinde denkleştirmeye tabi kişiler arasında mirasbırakanın altsoyu da açıkça belirtildiğinden mirasbırakanın evlatlığı ya da evlatlığın mirasbırakandan önce vefat etmiş olması halinde evlatlığın altsoyu da denkleştirmeye tabi olmaktadır⁸³. Denkleştirmeye tabi olduğu ifadesinden evlatlık ve altsoyunun hem evlat edinenin diğer yasal mirasçılarında denkleştirme talep hakkının olduğu hem de evlat edinenin diğer yasal mirasçılara karşı, evlat edinenin vefat etmeden önce kendisine yaptığı denkleştirmeye tabi karşılıksız kazandırmaları iadeyle yükümlü olduğu sonucu çıkmaktadır. Burada önemli olan husus kazandırmanın denkleştirmeye tabi olup olmadığının tespitinin kazandırmanın yapıldığı ana göre mi yoksa mirasın açıldığı ana göre mi yapılacağı noktasındadır. Bu konuda Serozan/Engin⁸⁴ mirasın açıldığı anda yasal mirasçı sıfatının kazanılmış olmasını yeterli görmüş ve kazandırmayı alan kişinin kazandırmanın yapıldığı an itibarıyla de muhtemel mirasçılar arasında olma şartını aramamıştır. Bu nedenle evlatlığın, evlat edinme öncesinde kendisine evlat edinen tarafından yapılmış kazandırmalarla ilgili olarak da denkleştirmeye tabi olduğu anlaşılmaktadır.

Türk Medeni Kanunu’nun 675. maddesine göre; olağan hediyeler ve olağan evlenme giderleri gibi kazandırmalar denkleştirmeye tabi kazandırmalar olarak kabul edilmemektedir. Ayrıca Türk Medeni Kanunu’nun 674. Maddesinde: “*Çocukların eğitim ve öğrenimi için yapılan giderler sebebiyle geri verme yükümlülüğü, mirasbırakanın aksini arzu ettiği ispat edilmedikçe, ancak alışılmış ölçüleri aşan kısım için mevcuttur. Eğitim ve öğrenimini tamamlamamış olan veya engelliliği bulunan çocuklara, paylaşmada hakkaniyete uygun bir ödeme yapılır.*” ifadesi yer almaktadır. Ancak madde metninden anlaşılabacağı üzere eğitim ve öğrenim giderleri

evlatlıkları ile birlikte mirasçı olmaları halinde de geçerli olmakta ve mirasın üçte biri gayrisahih nesepli çocuğa kalmakta iken üçte ikisi evlatlığa kalmaktaydı. Çünkü evlatlık gayrisahih değil, sahih fîruu niteliğindeydi.

⁸³ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.444; Dural, Öz, a.g.e., s.325; O. Gökhan Antalya, İpek Sağlam, **Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, genişletilmiş 4. bası, Ankara, 2019, s.539.

⁸⁴ Serozan, Engin, a.g.e., s.219; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.450; Dural, Öz, a.g.e., s.327; Antalya, Sağlam, a.g.e., s.538-539.

açısından tanınmış olan bu imkân mirasbırakanın altsoyu olarak yalnız çocuklarına tanınmış olup mirasbırakanın diğer altsoyuna böyle bir imkân tanınmamıştır⁸⁵. Dolayısıyla mirasbırakanın altsoyu olan evlatlığına tanınacak bu imkân mirasbırakanın evlatlığının altsoyuna tanınmayacaktır.

Önceki Medeni Kanun'un geçerli olduğu dönemde evlatlığın altsoyu ile arasındaki ilişkinin evlat edinme yoluyla kurulduğu hallerde doktrinde bir görüş⁸⁶ evlatlığın evlatlığının halefiyet yoluyla evlat edinene mirasçı olmasının mümkün olmadığını savunmuştur. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 282/III. maddesinde yer alan "*Soybağı ayrıca evlat edinme yoluyla da kurulur.*" hükmü nedeniyle evlatlığın evlatlığının, kendisini evlat edinen evlatlığın altsoyu olduğu açıkça anlaşılmakta olup evlatlığın evlatlığının da halefiyet yoluyla evlat edinenden miras alabileceği düşünülmelidir⁸⁷. Bu konuya ilişkin A kişinin B'yi, B kişinin de C'yi evlat edindiği bir örnekte, sırasıyla önce B'nin sonra A'nın vefatı halinde C, B'nin altsoyu olarak A'nın yasal mirasçısı olmaktadır.

Üvey çocuklarla ilgili miras durumunun evlatlık kurumuyla karıştırılmaması gerekmektedir. Üvey çocuğun, diğer bir deyişle eşlerden birinin başkasından olma çocuğunun diğer eş tarafından evlat edinilmeden önce diğer eşten üvey evlat sıfatıyla herhangi bir yasal miras hakkı bulunmazken, üvey çocuk diğer eş tarafından evlat edinildiğinde diğer eşle arasında Türk Medeni Kanunu'nun 282/III. maddesi gereği soybağı ilişkisi kurulmuş olmakta ve Türk Medeni Kanunu'nun 500. maddesi gereği diğer eşe kan hısımları gibi yasal mirasçı statüsüne kavuşmuş olmaktadır⁸⁸. Örneğin A kişisi B kişisi ile evlendiğinde ve B kişinin önceki eşinden olma çocuğu C'nin bulunduğu halde C, A'nın üvey çocuğu olmakta ancak A'nın mirasçısı olma sıfatı

⁸⁵ Öztan, **Miras Hukuku**, s.481; İmre, Erman, a.g.e., s.534-535; Dural, Öz, a.g.e., s.339-340; Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, s.484.

⁸⁶ Berki, **Evlat Edinmede Miras**, s.30; Feyzioğlu, a.g.e., s.489.

⁸⁷ Aydoğdu, a.g.e., s.599; Mehmet Işık, **Yeni Türk Medeni Kanun Hükümlerine Göre Evlat Edinme**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2005, s.119; Aksi görüş için bkz. Bilge Öztan, **Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, 10. bası, Ankara, 2019, s.62-63.

⁸⁸ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.88; Serozan, a.g.e., s.225; Ali İhsan Özuğur, **Türk Medeni Kanunundan Önce Ve Sonra Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, c.2, gözden geçirilmiş, 4. baskı, Ankara, 2016, s.113.

bulunmamakta olup A'nın C'yi evlat edinmesi halinde C, A'nın yasal mirasçısı statüsüne kavuşmuş olmaktadır.

B. EVLATLIĞIN EVLAT EDİENİN SAKLI PAYLI MİRASÇISI OLMASI

Türk Medeni Kanunu'nun 505/I. maddesinde; *“Mirasçı olarak altsoyu, ana ve babası veya eşi bulunan miras bırakan, mirasının saklı paylar dışında kalan kısmında ölüme bağlı tasarrufta bulunabilir.”* ifadesi yer almaktadır. Evlatlık ve altsoyu da evlat edinenin altsoyu olarak birinci zümre mirasçısı olmaları nedeniyle evlat edinenin saklı paylı mirasçısı olmakta ve evlat edinen, ancak evlatlık ve altsoyunun saklı payı dışında kalan miras payı üzerinde ölüme bağlı tasarrufta bulunabilmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 506/I. maddesinde altsoy için saklı pay oranı yasal miras payının yarısı olarak belirlenmiş olup evlatlık veya altsoyu da yasal miras payının yarısı oranında evlat edinenin saklı paylı mirasçısı olmaktadır. Bu durumda evlatlığın evlat edinenin tek başına mirasçısı olması durumunda, evlatlık evlat edinenin mirasının tamamı üzerinden yarı pay oranında saklı paya sahip bulunmaktadır. Evlatlık, evlat edinenin diğer çocukları ile birlikte mirasçısı ise evlat edinenin mirası evlatlık ve diğer çocuklarının sayısı toplamına bölünecek ve her biri kendisine düşen miras payının yarısı oranında saklı paya sahip olacaktır. Evlatlığın, evlat edinenin eşi ile birlikte mirasçı olduğu durumda evlat edinenin eşi Türk Medeni Kanunu'nun 499/I. maddesi gereği dörtte bir miras payı alıp Türk Medeni Kanunu'nun 506/IV. maddesi gereği yasal miras payının tamamı oranında saklı pay sahibi olacakken evlatlık dörtte üç miras payı alacak ve yasal miras payının yarısı oranında saklı pay sahibi olacaktır.

Evlatlık ve evlatlığın altsoyu evlat edinenin saklı paylı mirasçısı olduğu için evlat edinen, bunların saklı payı dışındaki yasal miras payı üzerinde dilediğince tasarrufta bulunabilmekte olup bu durumda ortada saklı payın ihlali söz konusu

olmadığından tenkis davası gündeme gelmemektedir⁸⁹. Ancak evlat edinenin, evlatlığın veya altsoyunun yasal miras payının yarısı oranında olan saklı payını ihlal etmeksizin yaptığı tasarrufların başkaca bir sebepten ötürü sakat olması durumunda evlatlığın veya evlatlığın altsoyunun bu tasarrufun iptali ya da geçersizliği için dava açma hakkı bulunmaktadır. Bu konuya ilişkin evlat edinenin yaptığı ölüme bağlı tasarrufun iptali ya da hükümsüzlüğünün tespiti, muris muvazaası nedeniyle tapu iptali ve tescil gibi durumlar örnek gösterilebilmektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun tenkise tabi sağılar arası kazandırmalarla ilgili 565. maddesinin bir nolu bendinde: *“Mirasbırakanın, mirasçılık sıfatını kaybeden yasal mirasçıya miras payına mahsuben yapmış olduğu sağılararası kazandırmalar, geri verilmemek kaydıyla altsoyuna malvarlığı devri veya borçtan kurtarma yoluyla yaptığı kazandırmalar ya da alışılmışın dışında verilen çeyiz ve kuruluş sermayesi”*, iki nolu bendinde: *“Miras haklarının ölümden önce tasfiyesi maksadıyla yapılan kazandırmalar”*, üç nolu bendinde: *“Mirasbırakanın serbestçe dönme hakkını saklı tutarak yaptığı bağışlamalar ve ölümünden önceki bir yıl içinde âdet üzere verilen hediyeler dışında yapmış olduğu bağışlamalar”*, ve dört nolu bendinde ise *“Mirasbırakanın saklı pay kurallarını etkisiz kılmak amacıyla yaptığı açık olan kazandırmalar”* tenkise tabi kazandırmalar olarak belirtilmiştir. Dolayısıyla evlatlık veya altsoyu evlat edinenin vefatından önceki bir yıl içinde adet üzere verilen hediyeler dışında yapılmış bağışlamalara ilişkin tenkis davası açabilyorken, bir yıldan daha uzun zaman önce yapılmış kazandırmalar açısından bu davanın açılabilmesi için söz konusu kazandırmaları evlat edinenin evlatlıktan ya da evlatlığın altsoyundan mal kaçırma kastıyla yapmış olması gerekmektedir. Bu konuda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 30.11.1988 T. 1988/2-772 E. 1988/993 K. sayılı kararında⁹⁰; *“Davacı, miras bırakanın davalı lehine bir kısım mallarını temlik ettiği tarihte saklı pay sahibi bulunmadığına göre miras bırakan, mallarını mirastan mal kaçırmak amacı ile temlik etmiş sayılmaz. Özellikle, davacının miras bırakanın davalı lehine temlikinden itibaren yedi sene sonra, miras bırakan*

⁸⁹ Serozan, Engin, a.g.e., s.209: Yazar, bu durumu “*mirasçılıktan uzaklaştırılma*” olarak tanımlamıştır.

⁹⁰ Y.H.G.K. kararının tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

tarafından evlat edinilmiş olması temlikin mirastan mal, kaçırma kastı ile yapılmadığını gösterir. Bu durumda davacı evlatlığın hakkı, ancak temlik dışı terekeye ilişkin olabilir. Onun için davanın reddine karar verilmesi gerekirken karar yerinde yazılı olup olaya uymayan sebep ve düşüncelerle mal kaçırma kastının kabulü ile tenkis isteği doğrultusunda karar verilmesi Usul ve Kanun'a aykırıdır.” şeklinde verilen Özel Dairenin kararına uyularak Yerel Mahkeme kararının bozulmasına karar verilmiştir. Bu kararda kazandırma, evlat edinenin ölümünden önceki bir yıl içinde değil, daha önceki, hatta evlatlık ilişkisinin dahi kurulmasından önceki bir tarihte yapıldığından Türk Medeni Kanunu’nun 565/IV. maddesinde belirtildiği üzere yapılan kazandırma açısından evlatlıktan mal kaçırma kastı olup olmadığı incelenmiş ve kazandırma evlatlık ilişkisinin kurulmasından yedi sene önce yapıldığından evlatlıktan mal kaçırma kastının düşünülmemeyeceği, bu nedenle de evlatlık tarafından açılan tenkis davasının reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Mirastan feragat, mirasçılıktan çıkarma, mirasın reddi ve mirastan yoksunluk gibi mirasçılık sıfatının kazanılmasına engel olan sebepler evlatlık ve evlatlığın çocuğu için de aynen geçerlidir⁹¹.

C. EVLAT EDİNME KARARININ MİRASÇILIK AÇISINDAN GEÇMİŞE ETKİSİ

Türk Medeni Kanunu’nun 315/I. maddesinde evlat edinen ile evlatlık arasındaki evlatlık ilişkisinin mahkeme kararıyla birlikte kurulmuş olduğu belirtilmiştir.

Evlat edinme başvurusu kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olma niteliği gereği evlat edinenin bizzat kendisi, birlikte evlat edinme halinde eşlerin birlikte ya da her iki durumda da evlat edinecek kişilerin bu konuda özel olarak yetkilendirmiş oldukları vekilleri aracılığı ile bu başvurunun yapılması gerekmekte olup kişinin

⁹¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.49-56.

ölümü sonrasında mirasçılarının ya da bu konuda özel olarak yetkilendirmiş olduğu vekilinin evlat edinme başvurusu yapmaları mümkün bulunmamaktadır⁹².

Evlat edinenin evlat edinme başvurusunu yaptıktan sonra vefatı ya da ayırt etme gücünü kaybetmesi Türk Medeni Kanunu'nun 315/II. maddesi gereği diğer şartların bundan etkilenmediği takdirde evlat edinme kararının verilmesine engel teşkil etmemektedir⁹³. Bu konuda Y.2.H.D.'nin 26.01.2012 T. 2010/16038 E. 2012/1473 K. sayılı kararında⁹⁴: *“Davacılar evli olup, ergin kişiyi birlikte evlat edinme talebinde bulunmuşlar, 20.05.2010 tarihli oturumda davacıların her ikisi de dinlenmiş, davacılardan S. bu tarihten sonra 24.05.2010 tarihinde ölmüştür. Evlat edinme başvurusundan sonra evlat edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi, diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde evlat edinmeye engel olmaz (TMK. md. 315/2). Bu sebeple evlat edinme başvurusunda bulunanın dava sırasında ölmüş olması, davayı konusuz hale getirmez. Böyle bir durumda ölümle, kişinin taraf ve dava ehliyeti sona erdiğinden mirasçılarının davaya dahil edilerek davanın görülmesi gerekir (6100 s. HMK.md.55)...* Bu husus gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru bulunmamıştır.” gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir.

Evlat edinme başvurusunu yapan kişinin yargılama devam ederken vefat etmesine rağmen yargılamaya devam edilmek suretiyle evlat edinme kararının verilebilecek olmasını Yargıtay, evlat edinme başvurusunda bulunan kişinin vefatı öncesinde mahkeme huzurunda dinlenilmiş olması şartına bağlamaktadır⁹⁵. Zira evlat

⁹² Öztan, **Aile Hukuku**, s.983; Aydoğdu, a.g.e., 435; Evren, Koç, **HMK Ve TMK Çerçevesinde Evlat Edinme Ve Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması Davasına İlişkin Bazı Tespitler**, İÜHFİM, C.LXXIII, S.1, 2015, s.372.

⁹³ Serozan, Engin, a.g.e., s.181; Suat Sarı, **Uygulamalı Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, 2019, s.62. Aksi görüş için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.84; Oğuzman, a.g.e., s.72; Dural, Öz, a.g.e., s.35: Yazar, geçerli olarak kurulmuş ve devam eden bir evlatlık ilişkisi olmadığı ve evlat edinme işlemleri sırasında evlat edinenin vefat ettiği durumlarda vefat anında evlatlık ilişkisi henüz kurulmamış olduğundan evlatlık ve altsoyunun evlat edinene mirasçılığından söz edilemeyeceğini belirtmiştir.

⁹⁴ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

⁹⁵ Öztan, **Aile Hukuku**, s.983-984; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.206; Dural, Öğüz, Gümüş, a.g.e., s.333-334.

edinenin evlat edinme başvurusu sonrası mahkeme tarafından dinlenilemeden vefat etmesi halinde yargılamaya devam edilebilmesi imkânı bulunmamaktadır.

Bu konuda Y.2.H.D.'nin 03.11.2008 T. 2007/14382 E. 2008/14435 K. sayılı kararında⁹⁶: *“Davacı Zübeyde 24.10.2005 tarihinde 1990 doğumlu Hasan Hüseyin'i evlat edinmek için dava açmış, 31.12.2005 tarihinde vefat etmiştir. "Evlat edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından, evlat edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınmasından sonra karar verilir." (TMK 316/1. madde) Davacı Zübeyde'nin mahkemece dinlenmeden vefat ettiği nazara alınarak davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle kabulü doğru görülmemiştir.”* gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir.

Y.2.H.D.'nin 01.03.2004 T., 2004/1842 E., 2004/2456 K. sayılı kararında⁹⁷: *“Medeni Kanununun 315/2. maddesi; evlat edinme başvurusundan sonra evlat edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde, diğer koşulların bundan etkilenmediği takdirde evlat edinmeye engel olmayacağını hükme bağlamıştır. Evlat edinmek isteyen Münire 27.5.2003'te Günnur Z.'yı evlat edinmek istemiş ilk oturumdan önce 25.6.2003'te ölmüştür. Ölümle vekalet ilişkisi sona ermiştir. Dava Gülnur Z. tarafından takip edildiğine göre husumetin Münire'nin mirasçılarına yöneltilmesi, tarafların gösterecekleri tüm delillerin toplanılması, birlikte değerlendirilmesi, sonucu uyarınca karar verilmesi gerekir. Açıklanan hususlar üzerinde durulmaması usul ve yasaya aykırıdır.”* gerekçesiyle bozma kararı vermiştir. Y.2.H.D.'nin bu kararı önceki paragrafta alıntıladığımız kararıyla çelişmektedir. Zira karar metninden anlaşılacağı üzere Münire, ilk oturumdan önce mahkeme tarafından dinlenilmeden vefat etmiştir. Ancak buna karşın Yargıtay kararında davanın evlat edinilmek istenen Gülnur Z. tarafından takip edildiği belirtilerek, husumetin Münire'nin mirasçılarına yöneltilmek suretiyle davaya devam edilmesi ve gerekli tüm araştırmanın yapılması gerektiği belirtilmiştir.

⁹⁶ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

⁹⁷ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

Evlat edinenin başvurusunu yaptıktan sonra evlatlığın vefat etmesi halinde talep konusuz kalacağından evlat edinme kararı verilemeyecektir⁹⁸. Evlatlığın evlat edinme başvurusu sonrasında ergin olması halinde önceki başvuru şartları bu durumdan etkilenmeyecek, yalnız evlatlık artık ergin olduğundan öz anne ve babasının rızası aranmayacaktır⁹⁹.

II. ZÜMRE SİSTEMİNE DAİR PRENSİPLER ÇERÇEVESİNDE EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI

Evlatlık ve altsoyunun kan hısımlı olmamasına karşın evlat edinenin birinci zümre mirasçısı olması nedeniyle yasal mirasçılığıyla ilgili olarak birinci zümre mirasçıları hakkındaki prensipler uygulanmaktadır¹⁰⁰.

A. ZÜMRELER ARASI ÖNCELİK SIRASINA GÖRE EVLATLIĞIN MİRASÇILIĞI

Türk Medeni Kanunu'nda üçüncü zümreye kadar yasal mirasçılık kabul edildiğinden birinci zümre mirasçıları Türk Medeni Kanunu'nun 495. maddesi gereği mirasbırakanın altsoyu, ikinci zümre mirasçıları Türk Medeni Kanunu'nun 496. maddesi gereği mirasbırakanın ana ve babası ile onların altsoyu, üçüncü zümre mirasçıları ise Türk Medeni Kanunu'nun 497. maddesi gereği mirasbırakanın büyük ana ve babaları ile onların altsoyu oluşturmaktadır. Zümre sistemine göre; bir sonraki zümrenin mirasçı olabilmesi için bir önceki zümrede hiç mirasçının bulunmaması ya da mirası red, mirasçılıktan çıkartma, mirastan yoksunluk, mirastan feragat gibi bir sebepten ötürü mirasçının mirasçılık sıfatının sona ermiş olması gerekmektedir¹⁰¹.

⁹⁸ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.334; Öztan, **Aile Hukuku**, s.984; Aydoğdu, a.g.e., s.479.

⁹⁹ Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.470; Öztan, **Aile Hukuku**, s.984; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.208.

¹⁰⁰ Dural, Öz, a.g.e., s.35; Serozan, Engin, a.g.e., s.181; İmre, Erman, a.g.e., s.34.

¹⁰¹ Dural, Öz, a.g.e., s.22; Nuşin Ayiter, Ahmet M. Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 1989, s.40; Ali Naim İnan, Şeref Ertas, Hakan Albas, **Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku**, Seçkin Yayınları, genişletilmiş ve güncellenmiş 10. bası, Ankara, 2019, s.82.

Zümre sistemindeki bu özellik dikkate alındığında evlat edinenin vefatı halinde birinci zümre mirasçısı olan evlatlık veya onun yokluğunda onun altsoyu evlat edinenin diğer zümrelerdeki mirasçılarının mirastan hak kazanmasını engellemektedir¹⁰². Örneğin A'nın B'yi evlat edindikten sonra vefatı halinde B, A'nın başka altsoyunun ya da eşinin bulunmaması halinde tek başına A'nın yasal mirasçısı olacaktır. Evlatlık B'nin varlığı, A'nın vefatı anında sağ olmaları halinde A'nın anne ve babasının mirasçılığını engelleyecektir. A'nın anne ve babasının sağ olmaması halinde varsa A'nın kardeşlerinin ya da A'nın vefatı anında ikinci zümre mirasçılarının sağ olmaması halinde dede, anneanne, babaanne, teyze, amca, hala, dayı vb. üçüncü zümre mirasçılarının mirastan hak kazanmasını engelleyecektir. Dolayısıyla bu sistem açısından mirastan hak kazanabilmek için önemli olan kan hısımlığının derecesi değil, bir önceki zümreye dahil olmaktır.

B. ZÜMRE İÇİNDEKİ ÖNCELİK SIRASINA GÖRE EVLATLIĞIN MİRASÇILIĞI

Zümreler arasındaki öncelik sırası zümre içinde de geçerli olup her zümre içinde zümre başı ve kök başları kendi altsoyunun mirasçılığına engel olmaktadır¹⁰³. Türk Medeni Kanunu'nun 500. maddesinde belirtildiği üzere yalnız evlatlık değil, evlatlığın altsoyunun da evlat edinene yasal mirasçılığı söz konusu olmaktadır. Ancak evlat edinenin vefatı anında evlatlığın sağ olması halinde öncelik sırasına göre evlatlık kök başı olarak birinci zümre başı olan evlat edinenin yasal mirasçısı olacak ve evlatlığın altsoyunun evlat edinene mirasçılığını engelleyecektir.

¹⁰² Bülent, Köprülü, **Miras Hukuku Dersleri**, Fakülteler Matbaası, 2. bası, İstanbul, 1985, s.40; Serozan, Engin, a.g.e., s.183; Talih Uyar, **Türk Medeni Kanunu (Gerekçeli-İhtihatlı) Miras Hukuku**, Cilt 1, Feryal Matbaacılık, Ankara, 2002, s.195.

¹⁰³ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.62; M. Kemal Oğuzman, **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, 6. bası, İstanbul, 1995, s.33; O. Antalya, **Miras Hukuku**, Vedat Kitapçılık Basım Yayım Dağıtım, 2. bası, İstanbul, 2009, s.75.

C. ZÜMRE VEYA KÖK İÇİ HALEFİYET İLKESİNE GÖRE EVLATLIĞIN VE ALTSOYUNUN MİRASÇILIĞI

Her bir zümrede zümre başı ya da kök başı konumunda olan mirasçının mirasbırakandan önce vefat etmiş olması ya da mirası red, mirasçılıktan çıkartma, mirastan yoksunluk, mirastan feragat gibi bir sebepten ötürü mirasta hak sahipliğinin bulunmaması halinde halefiyet ilkesi gereği kendi altsoyu onun yerine mirasçı olmaktadır¹⁰⁴.

Türk Medeni Kanunu'nun 500/I maddesinde evlatlık ile evlatlığın altsoyunun da evlat edinene yasal mirasçı olacağı belirtilmiş olup evlatlığın evlat edinenden önce vefat etmesi halinde zümrede halefiyet ilkesi gereği evlatlık yerine evlatlığın altsoyu evlat edinenin mirasçısı olmaktadır. Bu konuda Y.1.H.D.'nin 19.2.2004 T. 2004/716 E. 2004/1392 K. nolu kararında¹⁰⁵: “....Mahkemeye, evlat edinenden önce ölen evlatlığın mirasçılarının evlat edinenin mirasçısı olamayacağı, bu nedenle davacının dava açma hak ve sıfatı bulunmadığı, hatalı olarak alınan mirasçılık belgesinin hukuki işlevi bulunmayacağı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir...Davacı, miras bırakanın evlatlığının fûruudur. Kök miras bırakan 24.04.2000 tarihinde, evlatlığı Hüseyin ise, 17.11.1994 tarihinde kendisinden önce ölmüştür. Medeni Kanun'un 500. maddesi gereğince, evlatlık ve alt soyu evlat edinene kan hısmı gibi mirasçı olacağından evlatlığın daha önce ölmüş olması onun fûruğlarının evlat edinenin mirasçısı olmasına engel teşkil etmez. Öyleyse, kök miras bırakanın yasal mirasçısı konumunda bulunan davacının davada sıfatı bulunduğu tartışmasızdır.” ifadesini belirterek bozma kararı vermiştir. Evlatlığın altsoyunun mirasçı olabilmesi açısından evlatlık ilişkisinin kurulmasından önce ya da sonra doğmuş olmasının bir önemi bulunmamaktadır¹⁰⁶. Dolayısıyla mevzuatta yer alan açık hüküm sebebiyle evlatlığın evlat edinenden önce vefatı halinde evlatlığın altsoyu dışındaki diğer kanuni mirasçılarının veya eşinin evlat edinene halefiyet yoluyla mirasçı olma imkânı bulunmamakta olup aynı şekilde evlatlığın kardeşlerinin

¹⁰⁴ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.63-64; Oğuzman, a.g.e., s.33-34; Dural, Öz, a.g.e., s.27.

¹⁰⁵ Kararı tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

¹⁰⁶ Serozan, Engin, a.g.e., s.183; İmre, Erman, a.g.e., s.35; Ayan, a.g.e., s.70.

ya da öz ailesinin de evlat edinene halefiyet yoluyla mirasçı olmaları söz konusu değildir¹⁰⁷. Zira bu kişiler evlatlığın altsoyu değildir.

Evlatlık ve altsoyunun evlat edinenin kendisinden sonra vefat eden hısımlarından halefiyet ilkesi gereği evlat edinenin yerine geçerek miras hakkı kazanması söz konusu değildir¹⁰⁸. Zira Türk Medeni Kanunu md.500’de evlatlık ve altsoyu için yasal mirasçılık hakkı yalnız evlat edinene karşı tanınmış olup evlat edinenin hısımlarına karşı mirasçılık hakkından söz edilmemiştir.

D. MİRAS PAYLAŞIM ŞEKLİNE VE EŞİTLİK ESASINA GÖRE EVLATLIĞIN MİRASÇILIĞI

Mirasbırakanın vefatı sonrası yasal mirasçısı olarak birinci zümre mirasçılarının bulunması halinde bu zümreye düşen miras payı mirasbırakandan mirasçılara giden hat sayısınca paya ayrılmakta olup mirasbırakandan ayrılan her hatta ve aynı köke ait hatlar kendi aralarında eşit değere sahip bulunmaktadır¹⁰⁹. Dolayısıyla kök başının mirasbırakandan önce vefatı halinde kendi yerine geçen altsoyu, kök başına düşen miras payını eşit olarak paylaştığı gibi kök başının mirasbırakandan önce vefat etmesi ile birlikte geride altsoyunun bulunmaması halinde zümre içinde mirasçısı bulunmayan bu hat dikkate alınmaksızın zümre içindeki diğer kollara geçmektedir¹¹⁰.

Bu durumda evlatlık birinci zümre mirasçısı olarak varsa evlat edinenin diğer çocukları ile birlikte eşit miras payı ile mirasçı olmakta olup evlatlığın evlat edinenden önce vefatı halinde evlatlığa düşecek miras payı varsa evlatlığın altsoyuna yoksa bu hat yokmuş gibi evlat edinenin diğer çocuklarına geçmektedir. Türk

¹⁰⁷ Feyzioğlu, a.g.e., s.489; Serozan, Engin, a.g.e., s.183; Özüğür, **Türk Medeni Kanunun Yeni Düzenlemeleri İle Açıklamalı-İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı Ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza Ve Onamına Bağlı İşlemler**, s.487; Ebru Osmanoğlu Arıtürk, **Türk Medeni Kanununa Göre Evlat Edinme**, İstanbul Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1995, s.77.

¹⁰⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.45-46.

¹⁰⁹ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.65; Oğuzman, a.g.e., s.35; Dural, Öz, a.g.e., s.28; Samim Gönensay, Kemaleddin Birsen, **Miras Hukuku**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1956, s.15.

¹¹⁰ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.65; Oğuzman, a.g.e., s.38; Dural, Öz, a.g.e., s.28; Serozan, Engin, a.g.e., s.175-176.

Medeni Kanunu'nun 499. maddesinde sağ kalan eşin mirasbırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olması durumunda mirasın dörtte biri oranında mirasçı olacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla evlatlığın sağ kalan eş ve evlat edinenin diğer çocukları ile birlikte mirasçı olması durumunda sağ kalan eş dörtte bir pay alırken evlatlık, aynı hattan miras aldığı evlatlığın diğer çocukları ile dörtte üç miras payını eşit olarak paylaşacaktır.

E. EVLATLIĞIN ÇİFT HİSİMLİK BAĞI İLE EVLAT EDİNENE MİRASÇILIĞI

Bir kimsenin bulunduğu zümre içinde mirasbırakana çift hısımlık bağı ile bağlı olmasının o kimsenin miras payına etkisi açısından dikkat edilmesi gereken husus söz konusu kimsenin mirasbırakana birden fazla kökten mirasçı olup olmadığı noktasındadır. Buna göre; bu kimsenin mirasbırakana olan hısımlık bağlarının kendisini iki ayrı köke dahil ediyor olması halinde bu kimse iki kökten ayrı ayrı miras payı alabileceken¹¹¹, bu kimsenin mirasbırakana olan hısımlık bağlarının kendisini iki ayrı kök içine sokmaması halinde bu kimse tek miras payı alacaktır.

Mirasbırakanın evlatlığının mirasçılığı açısından da aynı durum geçerli olmakta olup evlatlığın birden fazla kökten mirasçı olup olmadığı gibi farklı durumlara göre evlatlığın alacağı miras payında değişiklikler söz konusu olmaktadır. Doktrinde genellikle kabul edilen görüşe¹¹² göre; evlatlığın aynı zamanda evlat edinenin kan hısımlı olduğu durumlarda içinde bulunduğu zümre açısından hak sahipliği mevcutsa, yasal mirasçılığı söz konusu olmakta ve evlatlık evlat edinene bağlı olduğu çizgilere düşen miras paylarının toplamı ölçüsünde mirastan payına düşeni alabilmektedir. Bu görüşe göre; örneğin evlat edinenin iki oğlu olup oğullarından birinin iki çocuğundan birini evlat edindiği varsayımında evlatlığın öz babasının evlat edinenden önce vefat ettiğini düşünürsek evlat edinenin miras payı içlerinde evlatlığın da olduğu üç çocuğa bölünecek ve evlatlık hem ilk bölünmeden

¹¹¹ Dural, Öz, a.g.e., s.32.

¹¹² Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.89; Oğuzman, a.g.e., s.67; Antalya, Sağlam, a.g.e., s.124; Aydoğdu, a.g.e., s.598; Baygın, **Evlat Edinmenin Sonuçları**, s.647.

payına düşen üçte bir miras payını hem de öz babasından kardeşi ile kendisine kalan üçte bir mirası yarı yarıya paylaşacak ve toplamda mirasın yarısının sahibi olacaktır¹¹³. Aynı şekilde bu görüşe göre; A kişinin B'yi evlat edindiği, sonrasında A kişinin B'nin altsoyu C'yi de evlat edindiği durumda, B A'dan önce vefat ederse ve B'nin C dışında da çocukları var ise C, hem A'nın evlatlığı olarak hem de B'nin altsoyu olarak çifte miras hakkına sahip bulunmaktadır. Ancak bu görüş doktrinde azınlıkta kalan görüş¹¹⁴ tarafından eleştirilmiş olup mirasbırakanın evlat edinmeyle, kan bağı olan evlatlığa bu şekilde ayrıcalıklı bir miras payı bırakma iradesinde olmadığı belirtilmiştir. Kanaatimce her ne kadar genel kabul gören görüşün uygulanması açısından hukuki bir engel yoksa da azınlıkta kalan görüş tarafından da belirtildiği üzere bu durumda mirasbırakanın gerçek iradesini yansıtmayan, hakkaniyete aykırı bir sonuca ulaşılmaktadır.

Evlatlığın tek kökten hem evlatlık hem de yasal mirasçı sıfatıyla çift miras hakkı almasının mümkün olmadığı ifade edilmektedir¹¹⁵. Buna örnek olarak, A'nın B'yi evlat edindiği ve sonrasında B'nin, A'nın evlilik dışı çocuğu olduğunun anlaşılıp babalık davası ya da tanıma ile nesep düzeltildiği takdirde B'nin hem A'nın evlatlığı hem de meşru çocuğu olarak mirastan pay almasının mümkün olmaması gösterilebilmektedir. Kaldı ki babaya soybağı ile bağlı olan çocuğun ayrıca baba tarafından evlat edinilmesinin yok hükmünde kabul edilmesi halinde bu sorun zaten konuşulmayacaktır¹¹⁶.

III. EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞININ DİĞER KANUNİ MİRASÇILARDAN FARKLI YÖNLERİ

Evlatlığın yasal mirasçılığı diğer kanuni mirasçılardan farklı özellikler taşımakta olup bu özellikler; evlatlık ve altsoyunun evlat edinene sınırlı mirasçılığı,

¹¹³ İmre, Erman, a.g.e., s.35-36; Öztan, **Miras Hukuku**, s.60-61.

¹¹⁴ Serozan, Engin, a.g.e., s.185-186; Hatemi, a.g.e., s.34-35.

¹¹⁵ Oğuzman, a.g.e., s.67; Aydoğdu, a.g.e., s.344; Antalya, Sağlam, a.g.e., s.124-125; Esra Yakut, Gözde Çağlayan Aygün, **Osmanlı Hukukundan Günümüze Evlat Edinmenin Miras Hukukuna Dayalı Sonuçları**, SÜHFD C.26 S.1, 2018, s.35; Baygın, **Evlat Edinmenin Sonuçları**, s.647.

¹¹⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.64.

evlatlık ilişkisi içinde tek yönlü mirasçılık ve evlatlığın çift yönlü mirasçılığı başlıkları altında incelenmektedir.

A. EVLATLIK VE ALTSOYUNUN EVLAT EDİNENE SINIRLI MİRASÇILIĞI

Türk Medeni Kanunu'nun 314/II. maddesinde yer alan “Evlâtlık, evlât edinenin mirasçısı olur.” ifadesinden ve 500/I. maddesinde yer alan “Evlâtlık ve altsoyu, evlât edinene kan hısımları gibi mirasçı olurlar.” ifadesinden evlatlık ve altsoyunun evlat edinene sınırlı olarak mirasçı olacağı, evlat edinenin hısımlarına karşı ise mirasçı olamayacağı anlaşılmaktadır¹¹⁷.

Bu konuda Y.2.H.D'nin 15.04.2004 T. 2004/3755 E. 2004/4800 K. sayılı kararında¹¹⁸: “ Somut olayda muris Mustafa G. 19.6.1993 tarihinde, evlat edinen İbrahim ise muristen önce 22.11.1971'de ölmüştür. Bu durum nazara alınmadan İbrahim'in evlatlıklarına muris Mustafa'nın mirasından pay verilmesi doğru olmamıştır.” gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir. Ayrıca önceki Medeni Kanun'un yürürlükte bulunduğu dönemde verilen Y.2.H.D.'nin 24.09.1992 T. 1992/7853 E. 1992/8458 K. nolu kararında¹¹⁹ da: “Evlatlık ve furuu, kendisini evlat edinen kimseye, nesebi sahih furuu gibi mirasçı olurlar” (MK. 447/1). Görüldüğü gibi evlatlık ve furuu yalnızca evlat edinen kimseye mirasçılardır. Bunlar; Medeni Kanun'un 439/3. maddede açıkça yazıldığı üzere evlat edinenin çocuğu değil, evlatlığı olduklarından burada gösterilen halefiyetten yararlanamazlar. Yargıtay'ın istikrar kazanan görüşü de bu yöndedir (Y.2.H.D.nin 8.5.1951 günlü, 1935/3560 sayılı ve 2.6.1971 günlü, 3539-3588 sayılı kararları). Murisin kardeşi Mustafanın evlatlığı, Fatmanın mirasçı olamayacağı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru değildir.” gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir.

¹¹⁷ Feyzioğlu, a.g.e., s.489; Oğuzman, a.g.e., s.64; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.87; Serozan, Engin, a.g.e., s.184; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.386; Aydın Aybay, **Miras Hukuku Dersleri**, Basımevi EKO Matbaası, T.C. Maltepe Üniversitesi Yayınları No:7, Hukuk Fakültesi Yayınları No: 2, İstanbul, 2000, s.30; Baygın, **Evlât Edinmenin Sonuçları**, s.646.

¹¹⁸ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası. Aynı konuda benzer Y.2.H.D.'nin 01.07.2009 T. 2008/9407 E. 2009/12910 K. sayılı kararı ile ilgili açıklamalar için bkz. s.79-80.

¹¹⁹ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

Evlât edinene hayattayken hısımlarından kalan miras üzerinde evlatlık ve altsoyunun evlat edinene halefiyet ilkesi gereği hak sahipliği bulunmaktadır¹²⁰. Bu ifadeden evlatlığın halefiyet ilkesi gereği doğrudan evlat edinenin hısımlarına mirasçı olması düşünülmemelidir¹²¹. Burada evlatlık ve evlatlığın mirasçılık sıfatı sona ermişse onun altsoyunun mirasçılığı yine evlat edinene karşı olmaktadır. Buna ilişkin Y.2.H.D.’nin 25.12.1985 T. 1985/10530 E. 1985/10717 K. sayılı kararında¹²²; *“Medenî Kanun’un 447. maddesine göre evlâtlık, kendisini evlât edinen kimseye nesebî sahih fûruu gibi mirasçı olur. Davacı Ahmet, Fatma’nın evlâtlığı olduğuna ve Fatma’nın eşi Mehmet kendisinden önce öldüğüne göre evlâtlık Ahmet, Mehmet’in de mirasçısı olur. Yani Mehmet’ten karısına intikal eden miras, kadının da ölmesi ile evlâtlığına geçer. Öyle ise davacının mirasçılığının kabulü ile sonucuna uygun karar verilmesi gerekirken, aksine düşüncelerle davanın reddi Usul ve Kanun’a aykırıdır.”* gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir. Burada Fatma’nın Mehmet’in mirasçısı olduğunu gösterir bir veraset ilamı ve Ahmet’in de Fatma’nın mirasçısı olduğunu gösterir bir veraset ilamının oluşturulması gerekmekte olup Ahmet’in tek bir veraset ilamıyla doğrudan Mehmet’in mirasçısı olarak gösterilmesi mümkün bulunmamaktadır. Zira evlatlık Ahmet, evlat edinen Fatma’nın hısmı Mehmet’e doğrudan halefiyet yoluyla mirasçı olamamaktadır.

B. EVLATLIK İLİŞKİSİ İÇİNDE TEK YÖNLÜ MİRASÇILIK

Türk Medeni Kanunu’nun 500/II. maddesinde: *“Evlât edinen ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar.”* ifadesi yer almaktadır. Madde metnindeki bu ifade ile evlatlığın yasal mirasçılığının tek yönlü bir mirasçılık olduğu ve evlatlık ile altsoyu evlat edinene mirasçı olabiliyorken evlat edinen ve hısımlarının evlatlığa ya da evlatlığın altsoyuna mirasçı olamayacakları anlatılmaktadır¹²³.

¹²⁰ Erman, a.g.m., s.176; İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.151-152; Ayan, a.g.e., s.69-70; Gülfem Güney, **Evlâtlığın Mirasçılığı**, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, S.57-58, 2009, s.18.

¹²¹ İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.155; Fikret Eren, İpek Yücer Aktürk, **Türk Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s.36-37.

¹²² Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

¹²³ Türker Yalçınduran, **Prof. Dr. Özer Selici’ye Armağan, Evlatlık İlişkisinde Evlenme Yasağı**, Seçkin Yayıncılık, 1. bası, Ankara, 2006, s.640: Yazar, bu konuda Yargıtay 10. HD’nin 2004/6995

Bu düzenleme önceki Medeni Kanun'un 447/II. maddesinde¹²⁴ de yer almakta olup 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile ilgili görüşmelerin yapıldığı TBMM Adalet Komisyonu Tutanaklarında¹²⁵ birtakım görüş ayrılıklarına sebebiyet vermiştir. Hükmün bu şekilde konulmasında asıl amaçlanan husus evlatlığın yararı ve evlat edinenin evlatlığa ait mal mülkten dolayı değil de evlatlığın daha iyi ortamda, aile sıcaklığı içerisinde büyümesi arzusuyla evlat edinme kararının verilmesi ve evlatlığın her türlü menfaatinin korunması olarak açıklanmaktadır. Ancak diğer bakış açısıyla evlat edinenin senelerce bakıp büyüttüğü, her türlü maddi manevi imkanını kullanarak meslek sahibi yaptığı evlatlığın, evlat edinenden önce vefatı halinde mirasının evlat edinen yerine evlatlıktan vazgeçmiş olan öz ailesine kalacak olması hakkaniyete aykırıdır. Hatta bu durumda evlatlığın altsoyu ya da öz ailesi tarafından üçüncü zümre dahil mirasçısının ya da ölüme bağlı tasarrufla mirasçı olarak atadığı ya da vasiyet bıraktığı bir kişinin bulunmaması durumunda evlatlığın mirası devlete kalacaktır¹²⁶.

Evlat edinenin evlatlığa mirasçı olamayışı evlatlığın evlat edineni mirasçısı olarak atamasına engel teşkil etmemektedir. Bu durumda evlatlık evlat edineni yapacağı bir ölüme bağlı tasarrufla mirasçısı olarak atayabileceği gibi kendisine muayyen bir mal vasiyetinde de bulunabilmektedir¹²⁷. Önceki Medeni Kanun döneminde de aynı düzenleme geçerli olmakla birlikte ek olarak o dönemde yer alan evlat edinme sözleşmesi içeriğinde evlat edinene miras hakkı tanınması kabul edilmemekteydi¹²⁸.

E. 2004/10972 K. nolu 29.11.2004 günlü kararına atıf yaparak, evlatlığın evlat edinenin sağlık sigortasından yararlanabiliyorken evlat edinenin evlatlığın sigortasından yararlanamayacağını belirtmiştir.

¹²⁴ Önceki Medeni Kanun madde 447/II: “Evlat edinen bir kimse ve hısımları, evlatlığa mirasçı olmazlar.”

¹²⁵ Nazif Kaçak, **Yeni İçtihatlarla Yeni Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 1. bası, Ankara, 2006, s.40-46.

¹²⁶ Serozan, Engin, a.g.e., s.185; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.238; Işık, a.g.e., s.114.

¹²⁷ Şakir Berki, **Miras Hukuku**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No.365, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975, s.20; Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.86-87; Dural, Öz, a.g.e., s.36; İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.152.

¹²⁸ Escher, A., **Medeni Kanun Şerhi Miras Hukuku**, (çev.Sabri Şakir Ansay), Yeni Cezaevi Basımevi, Ankara, 1949, s.76.

C. EVLATLIĞIN ÇİFT YÖNLÜ MİRASÇILIĞI

Türk Medeni Kanunu’nun 500/I. maddesinin ikinci cümlesinde; evlatlığın kendi ailesindeki mirasçılığının da devam ettiği belirtilmiştir.

Madde metnindeki bu ifadeden evlatlık ve altsoyunun evlatlık ilişkisinin kurulmasıyla birlikte evlatlığın öz ailesi ile arasındaki miras ilişkisinin kopmadığı anlaşılmakta olup sonuç olarak evlatlık ilişkisinin kurulması ile birlikte evlatlık veya altsoyunun evlatlığın hem öz ailesinden hem de evlat edinenden çift yönlü miras hakkının bulunduğu görülmektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun evlat edinmeyi düzenleyen hükümleri açısından değişiklik öncesi İsviçre Hukuku örnek alınmıştır. Ancak 1972 yılındaki değişiklik sonucu İsviçre’de tam evlat edinme sistemi kabul edilmiş olup bu sistemle evlatlığın öz ailesiyle her türlü ilişkisinin sonlandırılarak, evlatlığın evlat edinene öz ailesindeki gibi bir ilişki kurması amaçlanmıştır. Ancak hukuk sistemimizde tam evlat edinme sisteminden farklı olarak evlatlığın öz ailesiyle ilişkisinin tamamen kesilmemiş olması ve Türk Medeni Kanunu’nun 314/V. maddesinde yer alan iki aile kütüğü arasında her türlü bağın kurulması ifadesinden de anlaşılacağı üzere evlatlık ilişkisinin kurulmasıyla evlatlığın öz ailesiyle olan bağının kopmamış olması bizim hukukumuz açısından tam evlat edinme sisteminin kabul edilmediğinin göstergesidir¹²⁹. Dolayısıyla bu durum bir kısım yazarlar¹³⁰ tarafından eleştirilmiş olup İsviçre’den alınan sistemin tam anlamıyla uygulanmasının gerektiği savunulmaktadır. Bu durumda hısımlık ilişkisi açısından ikili bir ayrım oluşmakta olup bir kısım yazarlar¹³¹ hısımlık ilişkisinin yalnız evlatlık ile evlat edinen arasında oluşacağını savunurken, bir kısım yazarlar¹³² ise evlat edinen ile evlatlığın füruu arasında da hısımlık ilişkisinin oluşacağını ve bu durumun doğal sonucu gereği

¹²⁹ Şıpka, a.g.m., s.314; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.337-338; Serozan, Engin, a.g.e., s.186: Yazar tarafından bu durum “evlatlığın katmerli (katlamalı) veya çifte mirasçılığı” olarak isimlendirilmiştir.

¹³⁰ Bu görüş için bkz. Oğuzman, Dural, a.g.e., s.256; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.338; Serozan, a.g.e., s.233.

¹³¹ Tekinay, a.g.e., s.468; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.384; Yalman, a.g.m., s.219.

¹³² Oğuzman, Dural, a.g.e., s.256; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.223.

karşılıklı nafaka ilişkisinin doğacağını savunmaktadır. İkinci görüş İsviçre Medeni Kanunu'nda kabul edilen tam evlat edinme sistemine daha çok yaklaşan bir görüştür.

Alman Hukuku'nda ise ergin olmayan çocuk açısından evlat edinme kararının ve tam evlat edinme ilkesinin etkisiyle çocuğun öz ailesiyle ilgili hem soybağının hem de miras ilişkisinin sona erdiği kabul edilmektedir¹³³.

Evlatlığın öz ailesine olan mirasçılığı evlat edinme işleminden etkilenmeden devam ettiğinden evlatlığın öz ailesinden alacağı miras hakkının zarar görmemesi için evlatlığın naklen geldiği aile kütüğüne ve evlat edinenin aile kütüğüne ilgili şerhlerin konularak bağlantının sağlanması gerekmektedir¹³⁴. Ancak tabii ki Türk Medeni Kanunu'nun 316/IV. maddesinde belirtildiği üzere evlat edinmeye ilişkin kayıt ve belgelerin gizliliği ilkesi gereği evlatlık istemedikçe ya da mahkeme kararı olmadıkça evlat edinme ile ilgili kayıtların, belgelerin ve bilgilerin açıklanması mümkün bulunmamaktadır. Bu madde evlatlığın yararı için evlatlığı korumaya yönelik getirilmiş olup evlatlığın rızası dışında evlatlık ilişkisinin üçüncü kişiler tarafından yayılması önlenmek istenilmiştir¹³⁵.

IV. EVLATLIK VE ALTSOYUNUN EVLAT EDİNENE MİRASÇI OLMASINA ENGEL OLAN DURUMLAR

A. MİRASTAN FERAGAT

Önceki Medeni Kanun'un geçerli olduğu dönemde kanunun 256. maddesi gereği evlatlık ilişkisi sulh hakiminin izni üzerine yapılacak resmi senetle kurulmaktaydı. Sözleşme sistemi olarak adlandırılan bu sistemde önceki Medeni Kanun'un 257. maddesinin üçüncü cümlesine göre; evlat edinen, evlat edinme sözleşmesinden önce evlatlıkla ya da kanuni temsilcisiyle evlatlığın ya da altsoyunun

¹³³ Aydoğdu, a.g.e., s.610; Belen, a.g.e., s.87.

¹³⁴ Köprülü, Kaneti, a.g.e., s.234; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.256; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.467-468; Antalya, a.g.e., s.85.

¹³⁵ Oğuzman, Dural, a.g.e., s.256; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.210; Ruhi, a.g.e., s.49.

mirasçılığını kısmen ya da tamamen kaldırabileceği gibi bazı şartlara bağlayarak da resmi senet yapabilmekteydi¹³⁶. Ancak evlat edinmeye ilişkin resmi sözleşme yapıldıktan sonra bu işlemlerin yapılması mümkün bulunmamaktaydı¹³⁷.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun geçerli olduğu bu dönem açısından ise evlatlık ilişkisinin kurulmasından önce evlatlığın mirasçılığını kısıtlayan ya da tamamen ortadan kaldıran anlaşma yapılıp yapılamayacağı ile ilgili görüş ayrılığı bulunmaktadır.

Buna göre bir kısım görüş¹³⁸ mahkeme tarafından evlat edinme kararı verilmeden önce evlatlık ile evlat edinen arasında mirastan feragat sözleşmesi yapılabileceğini ve yapılacak bu sözleşmeyle ivazlı ya da ivazsız olarak evlatlığın evlat edinme işlemi sırasında evlat edinenin vefatı halinde hak sahibi olacağı mirastan feragat edebileceğini savunmaktadır.

Ancak bir kısım görüş ise¹³⁹; Türk Medeni Kanunu'nun 315. maddesinde önceki Medeni Kanun'dakine benzer bir düzenleme yapılmamış olup evlat edinmenin şekli şartları karar sistemini baz almış olduğundan bu maddeye göre mahkeme kararıyla birlikte evlatlık ilişkisinin kurulmuş olduğunu ve evlatlık ilişkisinin başında evlatlığın yasal miras payını kısıtlayan ya da tamamen ortadan

¹³⁶ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.85; Feyzioğlu, a.g.e., s.490; Köprülü, Kaneti, a.g.e., s.236; İlhan Öztrak, **Miras Hukuku**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 253, Ankara, 1968, s.32.

¹³⁷ Erman, a.g.m., s.175. Bu konuda Y.2.H.D.'nin 21.05.1981 T. 1981/3826 E. 1981/3991 K. sayılı kararında: "Evlat edinen, sözleşmeden önce karşı tarafla anlaşarak, evlatlığın miras hakkını sınırlandırabilir (MK. m.257). Yani evlatlık, evlat edinenin mirasından yararlanma hakkı bulunmadığını kabul edebilir. Oysa olayda, evlatlık konusundaki resmi senet noterde düzenlendikten sonra, yapılan sözleşme ile evlatlığın miras hakkı sınırlandırılmış olup, böyle bir anlaşma az önce belirtilen gerekçelerle geçersizdir." gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir. Kanaatimce böyle bir sözleşmenin tahvil yoluyla mirastan feragat sözleşmesi olarak değerlendirilip ayakta tutulması düşünülebilecek olsa da, bu sözleşmenin gerektirdiği şekil şartlarını taşımayacağı için olumlu sonuca ulaşmak mümkün gözükmemektedir. Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

¹³⁸ Serozan, Engin, s.181-182; Antalya, Sağlam, a.g.e., s.123-124; Aydoğdu, a.g.e., s.597: Yazar, mirastan feragat sözleşmesinin 4721 sayılı Medeni Kanun zamanında evlat edinme kararından önce yapılması halinde hakimin, evlat edinme kararı vermeden önce evlat edinmenin ne derece küçüğün yararına olabileceğini değerlendirmesi gerektiğini belirtmiştir.

¹³⁹ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.387; Işık, a.g.e., s.117; Özüğür, **Türk Medeni Kanun'un Yeni Düzenlemeleri ile Açıklamalı-İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza ve Onamına Bağlı İşlemler**, s.483.

kaldıran anlaşmaların yapılamayacağını savunmaktadır. Bu görüşte evlatlık ilişkisinin kurulmasından önce evlat edinen ile evlatlık arasında mirastan feragat sözleşmesi yapıp yapılamayacağına ilişkin açık bir beyan bulunmamakla birlikte buna karşı oldukları anlaşılmaktadır. Evlat edinme öncesi bu şekilde evlatlığın miras haklarını kısıtlayıcı anlaşmaların yapılmasına ilişkin bir hüküm Türk Medeni Kanunu'na konulmayarak evlatlığın menfaatlerinin korunmak istendiği ve sistemin tam evlat edinmeye yaklaştırıldığı kabul edilmektedir.¹⁴⁰.

Ruhi¹⁴¹ ise açıkça *“Hiç kimsenin sahip olduğu haktan fazlasını devredemeyeceği.”* şeklindeki Roma Hukuku prensibi nedeniyle evlat edinme öncesinde bu tür bir sözleşmenin yapılamayacağını, yapılmış olsa dahi bu sözleşmenin geçerli olmayacağını belirtmektedir.

Kanaatimce Türk Medeni Kanunu md.528'de mirasçıların mirastan feragat edebileceğinden bahsedilirken, muhtemel ve müstakbel mirasçılar kastedilmiş olup evlatlık da bu statüde olduğundan evlat edinme öncesinde evlat edinen ile evlatlık arasında yapılan mirastan feragat sözleşmelerinin geçerliliğinin kabul edilmesi gerekir. Ancak evlat edinme ilişkisi öncesinde evlatlığın evlat edinenin mirasından kısmen ya da tamamen feragat ettiğine ilişkin bir sözleşmenin yapılmış olması halinde mahkeme tarafından evlat edinme kararı verilmeden önce evlatlığın menfaatlerinin detaylı bir şekilde araştırılması gerektiği unutulmamalıdır. Evlat edinen ile evlatlık arasında evlatlık ilişkisi kurulduktan sonra ise evlat edinen ile evlatlığın aralarında karşılıklı olarak evlatlığın evlat edinenin mirasından kısmen ya da tamamen feragat ettiğini içeren feragat sözleşmesi yapılabileceği tartışmasıdır. Türk Medeni Kanunu'nun 528. Maddesinde: *“Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altsoyu için de sonuç doğurur.”* ifadesi yer almaktadır. Bu nedenle söz konusu feragat sözleşmesinin ivazlı yapılması durumunda aksi kararlaştırılmadığı takdirde söz konusu feragat evlatlığın

¹⁴⁰ Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.240; Berki, **Alman, İsviçre Ve Türk Medeni Kanunlarında Evlat Edinme**, s.131.

¹⁴¹ Ruhi, a.g.e., s.58; Bu görüşün eleştirisi için bkz. Güney, a.g.m., s.17-18: Yazar, ortada bir hak değil, muhtemel mirasçı olma niyeti bulunduğunu gerekçe göstererek bu kurala dayanmayı isabetli görmediğini belirtmiştir.

altsoyunu etkileyecek ve feragatin ivazlı olması nedeniyle evlatlığın altsoyu evlatlığın yerine geçip evlatlığa düşecek miras payından hak talebinde bulunamayacaktır. Oysa ki mirastan feragat sözleşmesinin ivazsız yapılması durumunda evlat edinenin vefatı halinde evlatlığın altsoyu miras açısından evlatlığın yerine geçerek evlatlığa düşecek miras payını talep edebilecektir¹⁴².

B. MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA

Türk Medeni Kanunu'nun 510. maddesinde bazı durumlarda mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarrufla saklı paylı mirasçısını mirasçılıktan çıkarabileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla evlat edinenin Türk Medeni Kanunu'nun 510. maddesinde belirtilen mirasçılıktan çıkarma sebeplerine istinaden saklı paylı mirasçısı olan evlatlığı mirasçılığından çıkarması mümkündür. Madde metninde mirasçılıktan çıkarma sebepleri: *“Mirasçı, mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemişse. Mirasçı, mirasbırakana veya mirasbırakanın ailesi üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemişse.”* şeklinde sayılmıştır.

Türk Medeni Kanunu'nun 511. maddesinde mirasçılıktan çıkarmanın hükümlerinden bahsedilmiş olup buna göre evlat edinen tarafından mirasçılıktan çıkarılan evlatlık, mirastan pay alamayacağı gibi; tenkis davası da açamamakta olup evlat edinenin başka türlü tasarrufu söz konusu olmadıkça, evlatlığın miras payı, evlatlık evlat edinenden önce vefat etmiş gibi, evlatlığın varsa altsoyuna, yoksa evlat edinenin yasal mirasçılara kalmaktadır. Mirasçılıktan çıkarılan evlatlığın altsoyu, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi yasal miras payını isteme hakkını haizdir¹⁴³. Mirasçılıktan çıkarılan evlatlığın çıkarmaya itiraz hakkı saklıdır.

¹⁴² Antalya, Sağlam, a.g.e., s.282; Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, s.163; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.240; Gamze Turan, **Ölümüne Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü**, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, Turhan Kitabevi, 1. bası, Ankara, 2009, s.20.

¹⁴³ Öztan, Aile Hukuku, s.994; Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, s.184-185; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.237; Hasan Özkan, **Miras Hukuku**, Legal Yayıncılık, 1. Bası, İstanbul, 2015, s.34.

C. MİRASTAN YOKSUNLUK

Türk Medeni Kanunu'nun 578. maddesinde birtakım kişilerin mirasçı olamayacakları belirtilmiştir. Madde metninde bu kişiler: *“Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenler, mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak sürekli şekilde ölüme bağlı tasarruf yapamayacak duruma getirenler, mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarruf yapmasını veya böyle bir tasarruftan dönmesini aldatma, zorlama veya korkutma yoluyla sağlayanlar ve engelleyenler ve mirasbırakanın artık yeniden yapamayacağı bir durumda ve zamanda ölüme bağlı bir tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldıranlar veya bozanlar.”* olarak sıralanmaktadır. Buna göre evlatlık ve altsoyunun yukarıda belirtilen fiillerden birini gerçekleştirmesi halinde evlat edinenin mirasından yoksun olacakları, evlat edinenin mirasından herhangi bir pay alamayacakları kabul edilmektedir¹⁴⁴.

Türk Medeni Kanunu'nun 578/II. maddesinde: *“Mirastan yoksunluk, mirasbırakanın affıyla ortadan kalkar.”* şeklinde hüküm belirtilmiştir. Bu madde hükmü sebebiyle evlatlık ya da evlatlığın altsoyu açısından mirastan yoksunluk sebeplerinden birinin varlığı halinde evlat edinenin, evlatlık veya evlatlığın altsoyunu affetmesi halinde yoksunluk ortadan kalkmakta ve bu kişiler evlat edinenin mirasçısı olarak kendilerine düşen miras payını alabilmektedirler. Mirastan yoksunluk teşkil eden fiilin evlat edinilecek kişi tarafından evlat edinme öncesinde gerçekleştirilmesi halinde, evlat edinen yoksunluk sebebini bilerek evlat edinmeyi gerçekleştirmişse yoksunluğun evlat edinenin affıyla ortadan kalktığı sonucuna varmak gerekmektedir. Ancak evlat edinenin yoksunluk sebebini bilmeden evlat edinmesi halinde bu durum bir fikre göre evlatlık ilişkisinin kaldırılması sebebi oluşturabilmektedir¹⁴⁵. Bu

¹⁴⁴ Öztan, Aile Hukuku, s.994; Baki İlkay Engin, **Mirastan Yoksunluk**, Beşir Kitabevi, İstanbul, 2010, s.185-186; Aydoğdu, a.g.e., s.600-601.

¹⁴⁵ Belen, a.g.e., s.121: Yazar bu konuda: *“Gerek önceki gerek şu andaki yasal düzenleme açısından sorun, yanlışla, aldatma ve korkutmanın içeriğinin belirlenmesidir. Bir anlamda ne zaman evlatlık ilişkisinin kaldırılması sonucuna götürecek nitelikte bir irade sakatlığı sebebinin bulunduğu saptanmalıdır. Bu durumda iki görüş ileri sürülebilecektir. Bunlardan birisi borçlar hukukunun irade sakatlığı düzenlemelerinin- elbette kıyasen- evlat edinme ilişkisi hakkında da uygulanacağı olabilecektir. (YMK md.5 ve BK md.21 v.d.). İkinci bir görüş ise aynı hukuk sahasında bulunma ve*

durumda her somut olayın özelliklerinin kendi içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun yoksunluğun "Altsoya etkisi" başlıklı 579. maddesinde: *"Mirastan yoksunluk, yalnız yoksun olanı etkiler. Mirastan yoksun olanın altsoyu, mirasbırakandan önce ölen kimsenin altsoyu gibi mirasçı olur."* ifadesi yer almaktadır. Bu hükümden yola çıkıldığında, evlatlığın mirastan yoksun olması halinde bu durum yalnız evlatlığı etkilemekte olup evlatlığın altsoyu, evlatlık, evlat edinenden önce vefat etmiş gibi evlat edinenin mirasçısı olarak mirasından hak kazanacaktır¹⁴⁶.

D. MİRASIN REDDİ

Türk Medeni Kanunu'nun 605. maddesinde yasal ve atanmış mirasçıların mirası reddedebileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla evlatlık veya altsoyunun da evlat edinenin yasal mirasçıları olarak kendilerine kalacak mirası reddetmesi mümkündür. Mirasın reddi için başvuru yapılabilmesi için Türk Medeni Kanunu'nun 606. maddesinde üç aylık süre öngörülmüş olup madde metninde belirtildiği üzere: *"Bu süre, yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri tarihten"* itibaren işlemeye başlamaktadır. Evlat edinenin yasal mirasçıları olan evlatlık ve evlatlığın vefatı halinde altsoyunun mirası reddi açısından da aynı süreler geçerlidir. Türk Medeni Kanunu'nun 315/II. maddesinde: *"Evlât edinme başvurusundan sonra evlât edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi, diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde evlât edinmeye engel olmaz."* ifadesi¹⁴⁷ yer almakta olup bu durumda red süresinin evlatlık açısından karar tarihinden itibaren başlatılması gerekmektedir. Zira

uygulanacak hükümlerin de ilişkinin bünyesine daha uygun olacağı gerekçesiyle, evlenmeye ilişkin irade sakatlığı düzenlemesinin yine kıyasen uygulanması yolunda olabilecektir. (YMK md.1/II)" ifadelerini kullanmıştır.; Aksi görüş için bkz. Serozan, a.g.e., s.234: Yazar bu konuda: *"... evlat edinme yeni rejimde sıkı bir yargısal araştırma sürecinin sonunda yargısal bir kararla oluşturulmaktadır. Bu durumda irade bozukluğuna uğrama riski de en aza indirgenmiş olmaktadır. Buna karşılık bizzat evlat edinenin irade bozukluğu, örneğin evlatlığın niteliklerinde yanılması evlatlık ilişkisini ortadan kaldırmaya asla yetmez."* ifadelerini kullanmıştır.

¹⁴⁶ Engin, a.g.e., s.185-186; Aydoğdu, a.g.e., s.600-601; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.237.

¹⁴⁷ Evlat edinme kararının mirasçılık açısından geçmişe etkisi için bkz. s.43-46.

evlatlık, mahkemenin vereceği evlat edinme kararı üzerine evlat edinenin yasal mirasçısı olma statüsünü kazanmış olmaktadır.

Türk Medeni Kanunu’nun 605/II. maddesinde düzenlenen “hükmen red karinesi”ne göre: “*Ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır.*” Hükmen red herhangi bir süreye tabi olmayıp zamanaşımına uğraması söz konusu değildir¹⁴⁸. Hükmen red halinde mirasbırakanın mirasçılarının hiçbirisi tarafından mirasın kabulü yönünde bir beyan ileri sürülmemişse mirasbırakanın terekesi sulh mahkemesi tarafından iflas hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulacaktır¹⁴⁹. Dolayısıyla evlatlık ve altsoyu da “hükmen red” gerektirecek bir durumun varlığı halinde Türk Medeni Kanunu’nun 605/II. maddesindeki hükmen red karinesinden yararlanır.

Hükmen red dışında, Türk Medeni Kanunu’nun 608. maddesinde mirası reddetmeden ölen mirasçının red hakkının kendi mirasçılara geçtiği belirtilmiş olup evlatlığın evlat edinenden kendisine kalan mirası reddetmeden vefat etmiş olması halinde evlatlığın red hakkı kendi altsoyuna geçmektedir. Burada madde lafzına uygun şekilde evlatlığın red hakkı kendi mirasçılara geçer şeklinde bir genelle yapılamayacak olmasının sebebi Türk Medeni Kanunu’nun 500/I. maddesi gereği evlatlığın evlat edinene mirasçı olabilecek hısımlarının evlatlığın altsoyu ile sınırlı tutulmuş olmasından kaynaklanmaktadır. Evlatlığın altsoyu için ret süresi, kendilerinin mirasbırakanı olan evlatlığa mirasın geçtiğini öğrendikleri tarihten itibaren başlamakta olup bu süre, evlatlıktan geçen mirasın reddi için altsoyuna tanınan süre dolmadıkça sona ermeyecektir. Yasal süre içinde mirası reddetmeyen evlatlık ve altsoyu, mirası kayıtsız şartsız kazanmış olmaktadır. Ancak Türk Medeni Kanunu’nun 615. maddesi gereği önemli sebeplerin varlığı hâlinde sulh hâkiminin, yasal ve atanmış mirasçılara tanınmış olan ret süresini uzatma veya yeni bir süre tanıma yetkisi bulunmakta olduğundan evlatlık ve altsoyu önemli bir sebep nedeniyle bu şekilde red süresinin uzatılmasını ya da kendilerine yeni bir süre tanınmasını

¹⁴⁸ Kocayusufpaşaoğlu, a.g.e., s.621; Dural, Öz, a.g.e., s.419; Serozan, Engin, a.g.e., s.531; İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.512; İmre, Erman, a.g.e., s.357.

¹⁴⁹ Serozan, Engin, a.g.e., s.532; İmre, Erman, a.g.e., s.358; Antalya, Sağlam, a.g.e., s.433.

isteyebilmektedirler. Mirasın, mirasbırakanın vefatı öncesinde reddi mümkün olmamakla birlikte mirasın intikali öncesinde bu haktan feragat edilmiş olunması da hiçbir hukuki sonuç doğurmamaktadır¹⁵⁰.

Türk Medeni Kanunu’nun 609. maddesinde: “*Mirasın reddi, mirasçılar tarafından sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyanla yapılır. Reddin kayıtsız ve şartsız olması gerekir. Sulh hâkimi, sözlü veya yazılı ret beyanını bir tutanakla tespit eder. Süresi içinde yapılmış olan ret beyanı, mirasın açıldığı yerin sulh mahkemesince özel kütüğüne yazılır ve reddeden mirasçı isterse kendisine reddi gösteren bir belge verilir. Tutanağın ve kütüğün nasıl tutulacağı Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.*” ifadeleriyle mirasın reddi açısından hangi şekli şartların ve usulün geçerli olduğu belirtilmiştir.

V. BİRLİKTE EVLAT EDİNME AÇISINDAN EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞI

Türk Medeni Kanunu’nun 306/I. maddesi eşlerin ancak birlikte evlât edinebileceklerini düzenlemiştir. Dolayısıyla evli çiftlerin tek başlarına evlât edinmeleri imkânı bulunmamaktadır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında eşlerden birinin “*en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla*” diğ erinin çocuğunu evlât edinebileceği düzenlenmiştir. Birlikte evlat edinme başlıklı önceki bölümlerde ayrıntılı olarak şartlara yönelik inceleme yapıldığından¹⁵¹ bu bölümde birlikte evlat edinmenin evlatlığın yasal mirasçılığına yansımaları incelenecektir.

Eşlerin öncelikle birlikte evlat edinme şartlarını sağladıktan sonra mahkemeye müracaatları neticesinde verilen evlat edinme kararından itibaren evlatlık, kendisini birlikte evlat edinen kişilerin her ikisine birden ayrı ayrı yasal mirasçı olmaktadır. Tek başına evlat edinmeye ilişkin önceki bölümlerde de anlatıldığı üzere evlatlık ve

¹⁵⁰ İlhan Helvacı, **Türk Medeni Kanununa Göre Mirasın Reddi**, 1. Baskıdan tıpkı 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014, s.10; Serozan, Engin, a.g.e., s.521; Dural, Öz, a.g.e., s.410-411.

¹⁵¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.9-11.

altsoyunun yalnız kendisini evlat edinene mirasçı olup kendisini evlat edinenin hısımlarına mirasçı olamayacağı, evlatlığın öz ailesiyle olan miras ilişkisinin devam edeceği, evlat edinen ve hısımlarının evlatlığa mirasçı olamayacağı¹⁵² ve evlat edinme öncesinde evlatlığın yasal haklarının sınırlandırılmayıp sonrasında mirastan feragat sözleşmesi yapılacağına¹⁵³ ilişkin ilkeler birlikte evlat edinen kişiler ile evlatlık arasında da aynı şekilde uygulama alanı bulmaktadır.

Burada tek başına evlat edinmeden farklı olarak önemli olan husus, evli çiftlerin evlat edinme şartlarını sağlayıp birlikte evlat edinme başvurusunda bulunduktan sonra çiftlerden birinin evlat edinmekten vazgeçmesi ya da ayırt etme gücünü kaybetmesi, vefatı ya da gaipliği durumunda evlat edinme başvurusunun ne şekilde sonuçlanacağı konusundadır. Evlat edinmek isteyen evli çiftlerin birlikte evlat edinme şartlarını taşımak kaydıyla birlikte mahkemeye başvuruda bulunmuş olmalarına karşın eşlerden birinin ya da her ikisinin de mahkeme tarafından karar verilmeden önce ölümü ya da ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde Türk Medeni Kanunu'nun 315/II. maddesine kıyasen diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde mahkeme tarafından yargılama tamamlanarak evlat edinme kararı verilebilmekte ve evlatlık, çiftlerin her ikisine de yasal mirasçı olabilmektedir¹⁵⁴.

Evli çiftlerin evlat edinmek için mahkemeye başvurduktan sonra çiftlerden birinin mahkeme tarafından henüz evlat edinme kararı verilmeden önce evlat edinmekten vazgeçmesi halinde birlikte evlat edinme söz konusu olmayacak olup yalnız diğer eşin Türk Medeni Kanunu'nun 307/II. maddesi gereği istisnai halleri taşıması halinde evli olmasına karşın tek başına evlat edinmesi mümkün olmaktadır¹⁵⁵. Bu istisnai haller madde metninde; evlat edinmek isteyen eşin otuz yaşını doldurmuş olması ve *“diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması*

¹⁵² Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.46-47.

¹⁵³ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s.49-52.

¹⁵⁴ Aydoğdu, a.g.e., s.477. Bu konuda Y.2.H.D.'nin 26.01.2012 T. 2010/16038 E. 2012/1473 K. sayılı kararının tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, kararla ilgili açıklamalar için bkz. s.44.

¹⁵⁵ Aydoğdu, a.g.e., s.479; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.208.

yüzünden birlikte evlât edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi” olarak sayılmıştır. Bu durumda evlatlık, evlat edinme iradesini sürdürerek mahkeme tarafından hakkında evlat edinme kararı verilmiş olan eşe yasal mirasçı statüsünde olacaktır.

Türk Medeni Kanunu’nun 306/III. maddesinde: “Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlât edinebilir.” ifadesi yer almaktadır. Eşlerden biri bu maddeye istinaden diğerinin başkasından olma çocuğunu evlat edinmek için mahkemeye başvuruda bulunduktan sonra ancak karar verilmeden önce evlat edinilmek istenenin öz anne ya da babası başka bir deyişle diğer eşin vefatı halinde, vefat eden eşin rızası aranmamakta ve evlat edinme kararı verilebilmektedir¹⁵⁶. Bu durumda evlatlık vefatı sebebiyle öz anne ya da babasına yasal mirasçı olabilecekken aynı zamanda üvey evladını evlat edinen kişinin de yasal mirasçı statüsünü kazanmış olmaktadır.

Evli çiftlerin, evlatlığı birlikte evlat edinmekle birlikte evlilik ilişkilerinin butlanla sakat olması halinde evlilik butlan kararı verilip kesinleşinceye dek geçerli bir evliliğin doğuracağı tüm sonuçları doğuracağından butlan kararı öncesinde yapılan evlat edinmeler de geçerli sonuç doğuracak ve evlatlık her iki tarafa karşı da yasal mirasçı statüsünü kazanmış olacaktır¹⁵⁷.

VI. EVLAT EDİNER İLE EVLATLIK ARASINDAKİ EVLENME ENGELİNİN EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞINA ETKİSİ

Önceki Medeni Kanun’un 92. maddesinde; evlatlık ile evlat edinen ve bunlardan biriyle diğerinin eşi arasında evlenmenin yasak olduğu belirtilmişti. Önceki Medeni Kanun’un 121. maddesinde ise; evlat edinme sebebiyle evlenmeleri kanunen yasak olan kimselerin evlenmesinin fesih olunmayacağı, evlenme ile

¹⁵⁶ Aydoğdu, a.g.e., s.479.

¹⁵⁷ Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.78; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.230-233.

evlatlık ilişkisinin ortadan kalkacağı ifade edilmişti. Bu durumda evlatlık ile evlat edinen ve bunlardan biriyle diğerinin kocası ya da karısı arasında evlenme engeli varken her nasılsa bu kişilerin arasında bir şekilde evlenme akdinin gerçekleştiği durumlarda evlilik ortadan kalkmayıp korunacak; ancak bunun yanında evlatlık ilişkisi kendiliğinden ortadan kalkacaktı¹⁵⁸. Bu durumda evlatlık ilişkisinin ortadan kalkmasıyla birlikte evlatlığın, evlat edinenin evlatlığı sıfatıyla yasal mirasçısı olma statüsü de ortadan kalkmış bulunmakta olup evlat edinenin eşi sıfatıyla yasal mirasçısı olma statüsü devam edecekti. Ancak bu durum tabii ki evlat edinenin evlatlığı tamamen ya da kısmen mirasçı atamasına, evlatlığa vasiyetname düzenleyerek muayyen mal bırakmasına engel bulunmamaktadır. Yukarıda belirtilen evlenme engeline sayılan hısımlar incelendiğinde bu engelin evlatlık ilişkisi kapsamında çok sınırlı yakınlıktaki kişileri ihtiva ettiği görülmekte olup bu halde dahi evliliğin korunduğu ve butlana konu edilmediği dikkate alındığında kesin bir evlenme engeli teşkil etmediği sonucuna varılmaktadır¹⁵⁹.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle bu konudaki düzenlemelerde esaslı birtakım değişikliklere yer verilmiş, bu düzenlemeler Türk Medeni Kanunu’nun 129,146 ve 156. maddelerinde ifadesini bulmuştur. Türk Medeni Kanunu’nun “Evlenme engelleri” üst başlıklı ve “Hısımlık” alt başlıklı 129/III. maddesi gereği; “Evlât edinen ile evlâtlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında” evlenme engeli olduğu belirtilmiştir. Önceki Medeni Kanun’daki düzenlemeden farklı olarak 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda evlat edinen ile evlatlığın altsoyunun da aralarında evlenme engeli olan hısımlar kategorisine alındığı görülmektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile, yukarıda ayrıntılı olarak bahsedilen önceki Medeni Kanun’un 121. maddesi yürürlükten kalkmış olup yürürlüğe giren yeni mevzuatta benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durum evlat edinen ile evlatlık ilişkisinde kesin evlenme engeli olduğu durumlarda evliliğin butlanı

¹⁵⁸ Feyzioğlu, a.g.e., s.487-488; Köprülü, Kaneti, a.g.e., s.239; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.257; Şıpka, a.g.m., s.318; Özmen, a.g.e., s.96.

¹⁵⁹ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.385; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.224.

sonucunu doğurmakta; ancak evlatlık ile evlat edinen arasındaki evlat edinme ilişkisini muhafaza etmekte ve geçerliliğini sürdürmektedir. Örneğin evlat edinen ile evlatlık arasında evlenme engeli olmasına karşın bu kişilerin bir şekilde evlendiği durumlarda evlilik butlanla sakat olmakta; ancak evlat edinen ile evlatlık arasındaki evlat edinme ilişkisi geçerliliğini sürdürmektedir¹⁶⁰. Bu durum hem evlat edinme kurumunun amacına hem de ahlaka, adaba ve kamu düzenine aykırılık teşkil etmektedir¹⁶¹. Hatta Türk Medeni Kanunu’nun “*Butlan kararı*” başlıklı 156. maddesinde: “*Batıl bir evlilik ancak hâkimin kararıyla sona erer. Mutlak butlan hâlinde bile evlenme, hâkimin kararına kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur.*” ifadesi yer almaktadır. Bu durumda yukarıda bahsedildiği şekliyle evlat edinen ve evlatlık arasındaki evlilik hakkında mahkeme tarafından butlan kararı verilinceye kadar bu evlilik geçerli bir evliliğin sonucunu doğuracaktır¹⁶². Dolayısıyla evlilik birliği içerisinde tarafların çocuk sahibi olmaları halinde evliliğin sonradan butlan kararı ile geçersiz kılınması durumunda evlilik içinde doğan çocuğun mirasçılık durumu ve taraflara bağlı olduğu nesep etkilenmeyecektir.

Evlat edinen ile evlatlık arasında hem evlilik hem de evlatlık ilişkisi devam ederken evlat edinenin vefatı halinde evlatlık, evlat edinenden hem eşi hem de altsoyu sıfatıyla yasal miras payı oranında çift hattan miras hakkına sahip olacaktır¹⁶³. Önceki Medeni Kanun’un 121. maddesindeki düzenlemenin yeni mevzuatta kaldırılmış olması nedeniyle kanun koyucunun iradesinin öncelikle evlatlık ilişkisini ayakta tutmak olduğu anlaşılmakta olup bu durumda evlatlığın, aynı zamanda evlat edinenin eşi sıfatıyla mirasçılığının evliliğin butlanı sebebiyle nasıl olacağının incelenmesi gerekmektedir. Türk Medeni Kanunu’nun 146. maddesi gereği; mutlak butlan davası, Cumhuriyet savcısı tarafından re’sen ya da ilgisi olan herkes tarafından herhangi bir süre sınırlamasına tâbi olmaksızın açılabilmektedir;

¹⁶⁰ Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.226-227; Gediz, Kocabaş, **Alman Hukukunda Evlatlık İlişkisinin Re’sen Kaldırılması**, MÜHF-HAD, C.18, S.3, 2012, s.262; Yazar, Alman Hukuku’nda evlat edinen ile evlatlık arasında cinsel ilişki bulunması halinde bu durumun evlatlık ilişkisinin resen kaldırılması sebebi olmadığını; ancak aralarındaki evlenme engeline rağmen evlenmeleri halinde evlatlık ilişkisinin ortadan kalkacağını belirtmiştir.

¹⁶¹ Hatemi, a.g.e., s.34; Şıpka, a.g.m., s.319.

¹⁶² Ruhi, a.g.e., s.62; Yalçınduran, a.g.m., s.648.

¹⁶³ Aydoğdu, a.g.e., s.561.

ancak bu madde evlilikleri mutlak butlanla sakat olan her iki eşin de sağ olduğu durumlar açısından yapılmış bir düzenlemedir. Zira “*Dava hakkının sınırlanması veya kalkması*” başlıklı Türk Medeni Kanunu’nun 147. maddesinde: “*Sona ermiş bir evliliğin mutlak butlanı Cumhuriyet savcısı tarafından re'sen dava edilemez; fakat her ilgili, mutlak butlanın karar altına alınmasını isteyebilir.*” ifadesi yer almaktadır. Bu durumda evlenmelerinden sonra evlat edinen ya da evlatlığın ölümü halinde kesin evlenme engeli nedeniyle Cumhuriyet savcısı resen dava açamayacaksa da her ilgili örneğin vefat eden tarafın mirasçıları mutlak butlan davasını açabilecektir.

Bunun yanı sıra Türk Medeni Kanunu’nun “*Mirasçıların dava hakkı*” başlığını taşıyan 159. maddesinde evlenmenin butlanını dava etme hakkının mirasçılara geçemeyeceği; ancak mirasçıların ölen eş tarafından açılmış olan davayı sürdürebileceği belirtilmiştir. Eşlerden birinin vefatı neticesinde ilgililerden birinin mutlak butlan davasını açmadığı ya da açılmış olan mutlak butlan davasına devam etmediği takdirde evliliğin ölümle sona ermesine ilişkin hükümler uygulanacaktır¹⁶⁴. Eşlerden biri tarafından butlan davası açılır da yargılama sürerken davayı açan eş vefat ederse, vefat sonrası mirasçılar tarafından devam edilen davada hakim tarafından evlenmenin butlanına karar verilecek olursa, sağ kalan eşin iyi niyetli olması halinde yasal mirasçılığının devam edeceği belirtilmişse de aralarında evlatlık ilişkisi olan çiftin evlenmesinde sağ kalan eşin bu durumun evlenme engeli olduğunu bilmemesi ya da iyiniyetli olduğunu gösterecek bir sebep düşünölemeyeceğinden¹⁶⁵ Türk Medeni Kanunu’nun 159. maddesi gereği yasal mirasçılığı söz konusu olamayacaktır.

¹⁶⁴ Dural, Öz, a.g.e., s.46; Öztan, **Miras Hukuku**, s.68.

¹⁶⁵ İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.128.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EVLATLIK İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ VE EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞINA ETKİSİ

I. GENEL OLARAK

Evlatlık ilişkisinin sona ermesi önceki Medeni Kanun'un 258. maddesinde "refi" başlığı altında düzenlenmiş olup madde metninde; evlatlık sözleşmesi hakkındaki kurallara uymak şartıyla evlatlık ilişkisinin, iki tarafın rızasıyla her zaman kaldırılabilceği, evlatlık ilişkisinin haklı sebeplere dayanması halinde evlatlığın ve mirasından mahrum bırakacak bir durum meydana gelmesi halinde evlat edinen kimsenin talebi üzerine, hakim tarafından dahi ref edilebileceği belirtilmişti. Yukarıdaki madde metninden anlaşılacağı üzere önceki Medeni Kanun döneminde evlatlık ilişkisinin evlatlık ve evlat edinenin anlaşarak kendiliğinden sona erdirmeye imkân olduğu gibi haklı bir sebebin varlığı halinde evlatlık ya da mirastan ıskatı¹⁶⁶ gerektirecek bir sebebin varlığı halinde evlat edinenin talebi üzerine mahkeme kararı ile kaldırılabilceği anlaşılmaktaydı. Madde metninin devamında evlatlık ilişkisinin ref'inin, evlatlık ilişkisinin geleceğe ait bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırdığı ve kesin olduğu belirtilmişti.

Önceki Medeni Kanun'daki düzenlemeden farklı olarak 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda evlatlık ilişkisinin yalnız mahkeme kararı ile kaldırılabilceği düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun 317. ve 318. maddelerinde evlatlık ilişkisinin kaldırılmasına ilişkin sebepler rızanın bulunmaması ve diğer noksanlıklar şeklinde sıralanmıştır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının önceki Medeni Kanun'dan daha katı şartlara bağlanması, örneğin tarafların anlaşmasıyla ref'i imkanının artık mümkün olmaması evlatlık ilişkisinin

¹⁶⁶ Önceki Medeni Kanun'da her ne kadar bu kavram mahrumiyet olarak geçse de ıskat olarak anlaşılması gerekmektedir. Zira mahrumiyet şartlarının varlığı halinde mirasçı kendiliğinden mirasçı sıfatını kaybedecekken, ıskatın gerçekleşebilmesi için şartların varlığı halinde mirasın ıskat talebinde bulunması gerekmektedir.

kuruluş şeklinde sözleşme sisteminden yargı kararı sistemine geçilmesinin bir sonucudur¹⁶⁷. Evlat edinmenin şekli açısından sözleşme sisteminden yargı sistemine geçilmesinin tercih edilmesinde “*Evlat edinmenin kamusal niteliğinin ağır basması, Devletin sorumluluğunun ve kamusal yararın oldukça arttığı bir alanda sözleşme serbestisi ilkesine yer verilmeyeceği düşüncesi.*”¹⁶⁸ gibi sebepler örnek gösterilebilmektedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda yargı kararıyla kurulmakta olan evlatlık ilişkisi yine yargı kararı ile kaldırılabilen ve kaldırma sebepleri açısından daha ağır sebeplere tâbi tutulmaktadır. Örneğin mirastan ıskat edecek bir durum meydana gelmesi halinde artık evlat edinenin evlatlık ilişkisini kaldırması mümkün olmamakta, evlat edinen dilerse mirasçılıktan çıkarma sebeplerinin varlığı halinde evlatlığı mirasçılıktan çıkarabilecektir. Bu şekilde evlat edinen ve evlatlık ilişkisi İsviçre hukukunda olduğu gibi gerçek ebeveyn, çocuk ilişkisini amaçlayan tam evlat edinme sistemine yakınlaştırılmaya çalışılmıştır¹⁶⁹. Ayrıca yine aynı sebeple önceki Medeni Kanun’un 121. maddesinde evlatlık edinme sebebiyle evlenmeleri kanunen yasak olan kimselerin evlenmesinin fesholunmayacağı, evlenme ile evlatlık hükmünün kalmayacağı belirtildiyse de 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda bu hükme yer verilmemiş olup böyle bir durumda evlatlık ilişkisi geçerliliğini korumaktadır¹⁷⁰.

II. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KURUCU UNSURLARINDAKİ AKSAKLIKLARIN EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞINA ETKİSİ

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda evlatlık ilişkisinin sona ermesi evlatlık ilişkisinin kaldırılması başlığı altında düzenlenmiş olup bu düzenlemede yokluktan bahsedilmemiştir. Oysa ki evlatlık ilişkisinin kurucu öğelerine ilişkin bazı eksiklikler

¹⁶⁷ Şıpka, a.g.m., s.317; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.454; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.382; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.198.

¹⁶⁸ Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.198; Aydoğdu, a.g.e., s.66.

¹⁶⁹ Şıpka, a.g.m., s.317.

¹⁷⁰ Evlat edinen ile evlatlık arasındaki evlenme engelinin evlatlığın yasal mirasçılığına etkisi için bkz. s.65-68.

açısından yokluk sonucunun doğacağı bazı yazarlar¹⁷¹ tarafından savunulmaktadır. Buna göre; yargı kararının eksikliği, evlat edinenlerin evlat edinme ilişkisine yönelik irade beyanlarının bulunmaması ya da babaya soybağı ile bağlı olan çocuğun ayrıca evlat edinilmesi yok hükmünde kabul edilmektedir. Bu durumda evlatlık ilişkisinin en baştan itibaren doğmamış olacağı kabul edildiğinden her nasılsa nüfus kütüğüne yapılmış evlat edinme ilişkisinin bulunduğuna ilişkin kayıtların düzeltilmesi herhangi bir süre kısıtlaması olmaksızın nüfus sicilinin düzeltilmesi davası ile istenebilmektedir¹⁷². Evlatlık ilişkisinin yok olduğu, yani en baştan beri kurulmamış olduğu durumlarda evlatlık sıfatıyla yasal mirasçılık statüsü de kazanılmış olmamaktadır.

Yoklukla olan bir evlat edinme sonradan gerçekleşecek değişiklikle geçerli hale gelemeyeceğinden, başka bir deyişle yokluk iddiaları zamanaşımı defi olmayıp itiraz niteliği taşıdığından herhangi bir süre sınırlaması olmaksızın yokluğun tespitine ilişkin açılacak davada ileri sürülebilmektedir¹⁷³. Evlat edinme işleminde yokluk sonucunu doğuracak bir sebebin varlığı halinde bu sebebin nüfus memuru tarafından kendiliğinden gözetilmesi ve evlat edinmeye ilişkin kararın nüfus kayıtlarına tescilinin reddedilmesi gerekmektedir¹⁷⁴.

III. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KALDIRILMASI

Türk Medeni Kanunu'nun 317. ve 318. maddelerinde; evlatlık ilişkisinin kaldırılması düzenlenmiş olup rızası alınması gereken kişilerin rızasının alınmaması ya da evlat edinmenin esasa ilişkin diğer noksanlıklardan biriyle sakat olması nedeniyle evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının istenebileceği belirtilmiştir. Evlatlık ilişkisinin kaldırılması bu düzenlemeyle ancak yargı kararına bağlanmış ve sebepler kanunda sınırlı olarak sayılmış olduğundan başka bir şekilde ya da sebepten ötürü

¹⁷¹ Serozan, a.g.e., s.235; Belen, a.g.e., s.104; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.340; Öztan, **Aile Hukuku**, s.1003; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.243.

¹⁷² Esat Şener, **Eski Ve Yeni Miras Hukuku (Şerh)**, Seçkin Kitabevi, 1. bası, Ankara,1988, s.97; Kaya, a.g.e., s.83; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.263; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.340; Aydoğdu, a.g.e., s.637.

¹⁷³ Serozan, a.g.e., s.236; Belen, a.g.e., s.129; Kaya, a.g.e., s.83.

¹⁷⁴ Aydoğdu, a.g.e., s.639.

evlatlık ilişkisinin kaldırılması mümkün bulunmamaktadır¹⁷⁵. Hukuki niteliği gereği bozucu yenilik doğuran bir dava olması nedeniyle de evlatlık ilişkisinin kaldırılması davası ancak evlat edinme kararının verilip kesinleşmesine müteakip açılabilir¹⁷⁶.

A. SEBEPLERİ

1. Rızanın Bulunmaması

Türk Medeni Kanunu'nun 317. maddesinde; rızası alınması gereken kişilerin, yasal sebep bulunmaksızın rızasının alınmadan evlatlık ilişkisinin kurulduğu durumlarda evlatlık alınan küçüğün menfaatinin bunun sonucunda ağır biçimde zedelenmeyecek olması şartıyla, hâkimden evlâtlık ilişkisinin kaldırılmasını isteyebileceği belirtilmiştir.

Evlatlık ilişkisinin kurulabilmesi için rızası aranan kişiler; ayırt etme gününe sahip küçük, küçüğün öz anne ve babası, ergin ya da kısıtlının evlat edinilmek istenmesinde varsa eşi ve evlat edinenin altsoyu olup evlat edinilmek istenen küçüğün vesayet altında olması halinde vasi ve vesayet dairelerinin izni ve onayı da gerekmektedir¹⁷⁷. Ayrıca söz konusu rızaların hiç alınmamasında olduğu gibi alınan rızaların geçersiz olduğu durumlarda da aynı sonuca varılmaktadır¹⁷⁸. Örneğin evlat edinilmek istenen küçüğün doğumundan itibaren altı hafta geçmeden öz anne ya da baba tarafından kanunen evlat edinmeye rıza verilememekteyken o süreçte rıza verilmiş olması ya da süresinde öz anne baba tarafından verilen rızanın sonradan geri

¹⁷⁵ Kocabaş, a.g.m., s.257-262; Yazar, Alman Hukuku'nda ergin olmayan evlatlık açısından ciddi sebeplerin varlığı halinde evlatlık ilişkisinin mahkeme tarafından resen kaldırılabilirliğini ve bu sebeplerin sınırlı sayıda olmayıp hakim bu konuda takdir yetkisi bulunduğunu belirtmiştir.

¹⁷⁶ Dural, Ögüz, Gümüş, age., s.340; Aydoğdu, a.g.e., s.648; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.242.

¹⁷⁷ Dural, Ögüz, Gümüş, age., s.341; Aydoğdu, a.g.e., s.670-671; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.245; Serozan, a.g.e., s.234; Yazar, rızası alınması gereken kişilerin rızalarının alınmış olmakla rızalarda irade sakatlığının bulunduğu haller açısından evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının istenip istenemeyeceğinin rızada irade sakatlığının kanunda sayılı sınırlı sebepler arasına girmiyor olması nedeniyle kuşkulu olduğunu belirtmiştir.

¹⁷⁸ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.341; Öztan, **Aile Hukuku**, s.1004; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.244; Serozan, a.g.e., s.234; Yazar, rızada irade sakatlığının iptal sebebi oluşturup oluşturmayacağını kuşkulu olarak nitelendirmiştir.

alınmasına karşın yapılan sonraki işlem değerlendirilmeden rıza varmışçasına hareket edilmesi bu kapsamda bulunmaktadır. Ancak ilgililerin rıza eksikliğinin yalnız şekle ilişkin sebeplerden örneğin verilen rızanın tutanağa geçirilmesinde meydana gelen şekli aykırılıklar sonucu doğması halinde bu durum evlatlık ilişkisinin kaldırılması için sebep oluşturmayacaktır¹⁷⁹. Alınması gereken rızanın alınmamış olması nedeniyle evlatlık ilişkisinin kaldırılmasını talep hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olması nedeniyle yalnız rızası alınmamış olan kişiler tarafından bu dava açılabilir¹⁸⁰.

Her ne kadar rızası aranması gereken kişiler arasında evlat edinilmek istenen küçüğün öz anne ve babası da bulunuyor olsa da Türk Medeni Kanunu'nun 311. maddesinde belirtildiği üzere evlatlığın öz anne ve babasının kim olduğu veya uzun süreden beri nerede oturduğu bilinmediği veya ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun bulunuyor olması ya da küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmediği hallerde rızası aranmamaktadır. Bu konuda Y.18.H.D.'nin 01.12.2015 T., 2015/4023 E. 2015/17523 K. sayılı kararında¹⁸¹: “ *Dosyadaki bilgi ve belgelerden; davalı Nurgül'ün evlilik dışı ilişkisi sonucunda 01.11.2011 tarihinde Ayşegül'ün doğduğu, çocuğun babasının yargılama sırasında küçüğü 26/08/2014 tarihinde tanıyan davalı M. P. olduğu, küçük Ayşegül doğduktan sonra davacılar tarafından alınarak bakılıp büyütüldüğü, her türlü ihtiyacının giderildiği, halen birlikte yaşadıkları, 08.05.2013 tarihinde davacılar tarafından evlat edinme davasının açıldığı, davalı anne Nurgül tarafından evlat edinmeye rıza gösterilmediği, diğer davalı baba Mustafa'nın 30.09.2014 tarihli duruşmada evlat edinmeye rızasının olmadığını beyan ettiği, tanık beyanlarının ve dosyaya sunulan sosyal inceleme raporlarının davacıların iddialarını kanıtlar nitelikte bulunduğu, davalı annenin*

¹⁷⁹ Dural, Ögüz, Gümüş, age., s.341; Kaya, a.g.e., s.85.

¹⁸⁰ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.388; Dural, Ögüz, Gümüş, age., s.342; Kaya, a.g.e., s.85.

¹⁸¹ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası. Bu konuda benzer Y.2.H.D.'nin 26.05.2010 T. 2009/7595 E. 2010/10184 K. nolu kararında: “*Açıklandığı gibi, küçükle müdahil O. U. arasında soybağı ilişkisi kurulmamış olduğundan; yasal olarak bu kişinin "baba" sıfatı bulunmamakla rızası da gerekmemektedir. Ancak, anne A. K. için kural olarak rızasının aranması gerekir. Anne A. K.'ın ise akıl hastalığı sebebiyle kısıtlandığı anlaşılmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun 311/1. maddesinde ayırt etme gücünden sürekli yoksun olan ana ve babanın rızasının aranmayacağı açıkça belirtilmektedir. Bu nedenle, Türk Medeni Kanunu'nun 311/1. maddesi değerlendirilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.*” gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir. Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

küçüğün doğumdan itibaren uzun süre küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmediği gibi küçüğün nüfus cüzdanının çıkartılması için davacılar 4000 TL para istediğinin tanık S. K.'un beyanında belirtildiği, mahkemece çocuğun annesinin rızası bulunmadığı ve rıza aranmaması koşulları da oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği, karardan sonra davalı baba Mustafa'nın mahkemeye evlat edinmeye rıza gösterdiğine dair 04.12.2014 tarihli kimlik tespiti ekli dilekçe verdiği anlaşılmaktadır...Bu durumda mahkemece, küçük Ayşegül'ün evlat edindirilmesinde ana babasının rızasının aranmamasına ve davacılar tarafından evlat edinilmesine karar verilmesi gerekirken yerinde olmayan gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.” gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir.

Evlatlık ilişkisinin kurulabilmesi için rızasının alınması gereken kişiler mahkeme tarafından evlat edinme kararının verildiği zamandaki duruma göre belirlenmekte olup mahkemece karar verdikten sonra örneğin babalığın tespiti davası ile ya da tanımayla hak sahipliği doğan öz babanın rızasının evlat edinme kararı verildiği anda bulunmaması sebebiyle evlatlık ilişkisinin kaldırılması söz konusu olmamaktadır¹⁸².

Rıza eksikliği sebebiyle evlatlık ilişkisinin kaldırılabilmesi için evlatlık kararının kaldırılmasının evlatlığın menfaatini ağır ölçüde zedelemeyecek olması gerekmekte olup bu durumun her somut olay açısından mahkeme tarafından resen gözetilmesi gerekmektedir. Örneğin evli evlatlığın eşinin rızası alınmadan evlatlık ilişkisinin gerçekleştirilmesi sonrasında eşinden boşanması ya da eşin vefatı halinde artık evlatlığın menfaati ön planda tutulacak olup evlatlık ilişkisi korunacaktır¹⁸³.

¹⁸² Aydoğdu, a.g.e., s.672; Kaya, a.g.e., s.85.

¹⁸³ Belen, a.g.e., s.117; Esat Şener, **Uygulamalı- İctihatlı Nafaka Velayet-Vesayet-Evlatlık-Babalık**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1994, s.544: Yazar, önceki Medeni Kanun döneminde, evlatlık sözleşmesi yapılmadan önce hakimden izin alınmamış olunduğu durumlarda, evlatlığın veli ya da vasisinden birinin izni alınmadan evlatlık ilişkisi kurulduğunda taraflardan birinin vefatından sonra bu noksanlığın ileri sürülmesinin objektif iyiniyet kurallarına aykırılık oluşturacağını belirtmektedir.

2. Diğer Noksanlıklar

a. Esasa İlişkin Noksanlıklar

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Diğer noksanlıklar" başlıklı 318. maddesinde; evlât edinmenin esasa ilişkin diğer noksanlıklardan biriyle sakat olması halinde Cumhuriyet Savcısı veya her ilgili tarafından kaldırılmasının istenebileceği belirtilmektedir. Maddenin devamında noksanlıkların bu arada ortadan kalkmış veya sadece usule ilişkin olup evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının evlâtlığın menfaatini ağır biçimde zedeleyecek olması halinde bu yola gidilemeyeceği ifade edilmiştir.

Esasa ilişkin noksanlıklar¹⁸⁴ düşünüldüğünde akla; evlat edinebilmek için evlat edinenin sahip olması gereken en az yaş şartına sahip olmayışı, evlatlıkla kanunda belirtilen süreler boyunca bakım ilişkisini sürdürmemiş olması, evlatlık ile arasında olması gereken asgari yaş farkının bulunmaması¹⁸⁵, evli kişinin istisnai haller dışında tek başına evlilik gerçekleştirmiş olması, ergin veya kısıtlıların evlat edinilmesi açısından evlat edinenin altsoyundan gerekli onayın alınmamış olması, evlat edinilmek istenen kişinin daha önce evlat edinilmiş olması, evlat edinme kurumuyla sağlanmak istenen amaca aykırı olarak farklı niyetlerle evlat edinme işleminin gerçekleştirilmesi, evlat edinme kararı verilmeden önce evlatlığın vefat etmiş

¹⁸⁴ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.388; Aydoğdu, a.g.e., s.678-679; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.343; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.474; Belen, a.g.e., s.125; Başak Görgeç, **Evlâtlık İlişkisinin Kaldırılması**, EÜHFD, C. XIV, S.1-2, 2010, s.361-365; Özüğür, **Türk Medeni Kanun'un Yeni Düzenlemeleri ile Açıklamalı-İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza ve Onamına Bağlı İşlemler**, s.454; Mahmut Kizir, **Türk Hukukunda Evlat Edinme**, SÜHFD, C.17, S.1, 2009, s.179.

¹⁸⁵ Bu konuda Y.2.H.D.'nin 07.04.2008 T. 2007/4201 E. 2008/4712 K. sayılı kararında: "Dosyadaki nüfus kayıt örneklerinden, 12/8/1945 doğumlu, davacı ile 10/5/1961 doğumlu davalı arasındaki yaş farkının on sekiz yıldan az olduğu anlaşılmaktadır. Mahkemece, yasal şartın oluşmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, davanın kabulüne ilişkin hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere BOZULMASINA," şeklinde karar verilmiştir. Ancak "Esasa ilişkin noksanlıkları tesbit eden Cumhuriyet savcısının kamu davası açarak "evlatlık ilişkisinin kaldırılması" temini olanağı bulunması ve kamu düzeni açısından kesinleşmemiş olan hükümle ilgili olarak kanun yararına temyiz isteminin reddine karar verilmesi gerektiği" belirtilerek karşı oy kullanılmıştır. Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

olmasına karşın mahkeme tarafından evlat edinme kararının verilmesi gibi durumlar gelmektedir.

Esasa ilişkin noksanlıkların varlığı halinde evlatlığın kaldırılması davası açılabilmesi için madde metninde evlatlığın menfaatlerinin bu durumdan ağır şekilde zarar görmeyecek olmasının gerektiğine dair bir koşula yer verilmemiştir. Ancak Türk Medeni Kanunu'nun 318/II. maddesi gereği evlatlık ilişkisinin kurulduğu anda var olan noksanlıkların sonradan ortadan kalkması halinde evlatlık ilişkisinin kaldırılmaması gerekmektedir. Örneğin evlat edinenin başvuru anında taşıması gereken asgari yaş şartını taşımamakla birlikte evlatlık ilişkisi başladıktan sonra aranan yaş şartını doldurmuş olması evlatlık ilişkisini zedeleyen başka bir unsur olmadığı halde ve evlatlık ilişkisinin kaldırılması kararı verilmesi yeni ortamına alışmış evlatlığın menfaatlerini ağır zarara uğratacaksa evlatlık ilişkisinin kaldırılmaması gerekmektedir¹⁸⁶. Ayrıca evli olmasına karşın tek başına evlat edinen bir kişinin sonradan boşanması sonucu esasa ilişkin bu noksanlığın ortadan kalkması durumunda da evlatlık ilişkisinin kaldırılmasına karar verilmemesi gerekmektedir¹⁸⁷. Ancak evlat edinen ile evlatlık arasında bulunması gereken yaş farkının bulunmaması zamanla ortadan kalkmayacak bir sebep olup yaş farkı evlat edinme kurumunun taşıdığı gerçek ebeveyn ile çocuk ilişkisi yaratma amacına aykırı olacağından böyle bir durumda evlatlık ilişkisinin kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir¹⁸⁸.

Evlatlık ilişkisinin sadece evlat edinenin diğer çocuklarının ya da çocuğu yoksa en yakın mirasçılarının miras haklarına zarar vermek amacıyla kurulmuş olması

¹⁸⁶ Belen, a.g.e., s.126; Serozan, a.g.e., s.235; Kaya, a.g.e., s.87; Özüğür, **Türk Medeni Kanun'un Yeni Düzenlemeleri ile Açıklamalı-İçtihatlı Velâyet-Vesayet-Soybağı ve Evlât Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza ve Onamına Bağlı İşlemler**, s.454-455.

¹⁸⁷ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.343.

¹⁸⁸ Tekinay, a.g.e., s.456: Yazar, kanunun amacının gerçek ebeveyn ilişkisinin sağlanması olup evlat edinen ile evlatlık arasında onsekiz yaştan daha az olmasına karşın somut olay açısından bu amacın gerçekleştiği kanaatinin uyanması halinde hakim evlat edinmeye izin vermesi gerektiğini belirtmekte olup bu görüş geçerli kabul edildiği takdirde evlatlık ilişkisinin kaldırılması sebebi olarak yaş farkının ileri sürüldüğü durumlar açısından da bu amacın gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

halinde evlatlık ilişkisinin kaldırılması davası açılabilir¹⁸⁹. Ancak evlatlık ilişkisinin esasa ilişkin bir noksanlık sebebiyle kaldırılmasının gerektiği hallerde bu sebebin, sebebe dayanarak evlatlık ilişkisinin kaldırılmasını isteyen kişi tarafından önceden bilinip bilinmediği de önem taşımaktadır. Zira esasa ilişkin noksanlığın bu kişi tarafından evlat edinme yargılaması sırasında bilinmesine rağmen susulmuş olması halinde sonradan bu noksanlığın ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması teşkil etmektedir¹⁹⁰. Bu konuda Y.H.G.K.’nin 29.05.2002 T. 2002/2-441 E. 2002/433 K. sayılı kararında¹⁹¹: “...Somut olayda, Kamer’in ilk evliliğinden 1329 (1913) doğumlu Belgüzar isimli çocuğu olduğu halde, İzzet S...’yi, eşi Halil ile birlikte evlat edinmiştir. Evlat edinmeye ilişkin esasa ve şekle ilişkin bütün şartlar oluştuğu halde, Kamer’in evlat edinme tarihinde düzgün altsoybağı bulunduğu için evlatlık ilişkisinin mutlak butlan ile sakat olduğu bir gerçektir...Evlatlık bağı 04.11.1943 tarihinde kurulmuştur. Kamer, evlatlık sözleşmesinin yapıldığı tarihte 52 yaşındadır...miras bırakan Kamer ve Belgüzar 39 yıl boyunca, sakat olan evlatlık ilişkisini benimsemiş, bu ilişkinin butlanını ileri sürmemiş, keza davacılar 27 yıl boyunca evlatlık ilişkisinin mutlak butlanla sakat olduğunu bildikleri halde buna ses çıkarmayıp butlanı hüküm altına alırmamışlardır. Bütün hakların kullanılmasında olduğu gibi butlan hakkının dermeyeran edilmesinde de MK. 2. maddesinde ifadesini bulan objektif iyiniyet kuralına uyulması gereklidir. Ayrıca bu talebin kazanılmış hakları ortadan kaldırmayı amaçladığı anlaşıldığından..” demek suretiyle direnme kararının onanmasına karar verilmiştir.

Bu konuda Y.2.H.D.’nin 14.04.2009 T. 2008/248 E. 2009/7129 K. sayılı kararında¹⁹²: “Evlatlık ilişkisinin esasa ilişkin noksanlıklardan biriyle sakat olması, evlatlık ilişkisinin kaldırılması sebebidir (TMK m. 318/1). Ancak, davanın evlatlık ilişkisinin kaldırılması sebebinin öğrenilmesinden başlayarak bir yıl ve her halde evlat edinme işleminin üzerinden beş yıl içinde açılması gerekir. Bu süre hak düşürücü süredir (TMK m. 319) ve hakim tarafından re’sen gözetilir. Dava, 26.07.2006 tarihinde açılmıştır. Evlat edinme kararı, davacıların başvurusu üzerine

¹⁸⁹ Serozan, a.g.e., s.235; Belen, a.g.e., s.126.

¹⁹⁰ Aydoğdu, a.g.e., s.680.

¹⁹¹ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

¹⁹² Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

verildiğine, davacılar esasa ilişkin noksanlığı bildiklerine göre, Türk Medeni Kanunu'nun 319/1. maddesindeki bir yıllık hak düşürücü süre geçmiştir. Davanın açıklanan sebeple reddi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru bulunmamıştır.” gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir. Kaldı ki karar konusu olay açısından dava süresinde açılmış olsaydı dahi bozma kararı verilmesi gerekmektedir. Zira evlat edinenlerin başvuru anında esasa ilişkin bu noksanlığı bildikleri halde susmuş olmakla sonradan bu noksanlığı ileri sürerek evlatlık ilişkisinin kaldırılmasını istemeleri hakkın kötüye kullanılması teşkil etmekte olup evlat edinenlerin bu başvuruyu yapmalarının altında yatan esas sebep evlatlığın ailevi yükümlülöklere uymadığına yönelik iddialarıdır. Türk Medeni Kanun’da bu gibi durumlarda şartların oluşması halinde mirasçılıktan çıkarma müessesesi uygulanmakta olup evlat edinenlerin bu yolu tercih etmeleri gerekmektedir. Ancak evlatlık ilişkisinin kaldırılması soybağına etki edecekken, mirasçılıktan çıkarma yalnız miras hakkına etki edeceğinden istenilen faydayı sağlamayacaktır.

b. Usule İlişkin Noksanlıklar

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 318/II. maddesinde; noksanlıkların yalnız usule ilişkin olup evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının evlâtlığın menfaatini ağır biçimde zedelemeyecek olması halinde evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının istenebileceğı belirtilmiştir¹⁹³. Türk Medeni Kanunu’nun “Şekil ve usul” başlıklı 315. maddesinde evlât edinme kararının verilebilmesi için gereken usul ve şekil koşullarından bahsedilmiştir. Buna göre; evlat edinme kararının evlât edinenin oturma yeri; birlikte evlât edinmede ise eşlerden birinin oturma yeri mahkemesi tarafından verileceğı, evlâtlık ilişkisinin mahkeme tarafından verilecek evlat edinme kararı ile birlikte kurulmuş olacağı, evlât edinme başvurusu sonrasında evlât edinenin vefatı ya da ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde diğer koşullar bundan etkilenmedikçe evlât edinmeye engel oluşturmayacağı belirtilmiş ve devamında başvurudan sonra küçüğün ergin olması halinde, koşulların daha önceden yerine

¹⁹³ Dural, Öğüz, Gümüş, a.g.e., s.343; Öztan, **Aile Hukuku**, s.1005: Yazarlar, evlat edinmeye ilişkin noksanların usule ilişkin olması halinde göz önüne alınmayacağını ve usule ilişkin noksanların kurulmuş olan evlatlık ilişkisini ortadan kaldıramayacağını belirtmiştir.

getirilmiş olması şartıyla küçüklerin evlât edinilmesine ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Madde metninde belirtilen şekil ve usul şartlarına uyulmamış olması halinde evlâtlığın menfaatinin ağır biçimde zedelenmeyecek olması şartıyla evlatlık ilişkisinin kaldırılmasına karar verileceği belirtilmiştir¹⁹⁴. Ancak burada belirtilen şartlardan evlatlık ilişkisinin mahkeme kararı olmaksızın kurulmuş olması halinde kurucu unsurlardaki eksiklik sebebiyle evlatlık ilişkisinin kaldırılması için değil, yokluğun tespiti için dava açılması gerekmekte olup buradaki eksikliğin evlatlık ilişkisinin mahkeme kararı olmadan kurulmuş olması şeklinde değil, evlat edinme kararının görevli ve yetkili mahkeme tarafından verilmemiş olması şeklinde anlaşılması gerekmektedir¹⁹⁵.

B. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KALDIRILMASINDA İZLENMESİ GEREKEN USUL VE HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRELER

Türk Medeni Kanunu'nun 317. ve 318. maddelerinde evlatlık ilişkisinde yasal sebep bulunmaksızın rızanın alınmamış olması halinde rızası alınması gereken kişilerin ve evlât edinmenin esasa ilişkin diğer noksanlıklardan biriyle sakat olması halinde ise Cumhuriyet savcısı veya her ilgilinin evlâtlık ilişkisinin kaldırılmasını isteyebileceği belirtilmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun 318/I. maddesinde her ilgilinin evlatlık ilişkisinin kaldırılmasını isteyebileceği belirtilmişse de bu talepte bulunabilmesi için hukuki bir yararın olması gerekmektedir. Başvuru sonucunda etkilenecek bir yararı olmayan kişi ya da kişilerce açılan davaların hukuki yarar yokluğu sebebiyle reddedilmesi gerekmektedir. Bu konuda Y.2.H.D.'nin 01.07.2009 T. 2008/9407 E. 2009/12910 K. sayılı kararında¹⁹⁶: *“Davacı ile kendisini evlat edinmiş olan Mehmet arasındaki evlatlık ilişkisi Mehmet'in 9.1.1994 tarihinde ölümü ile sona ermiştir. Evlat edinen Mehmet'e daha sonra vefat eden kendi murislerinden intikal edecek miras hakkı bunun evlatlığına geçmez. Davacıyı evlat edinen Mehmet*

¹⁹⁴ Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s.474-475; Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.343; Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.389; Belen, a.g.e., s.128.

¹⁹⁵ Dural, Ögüz, Gümüş, a.g.e., s.343; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.245; Kaya, a.g.e., s.87.

¹⁹⁶ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

1994'de, kardeşi Hüseyin Hüsnü ise 2006'da öldüğüne göre; Hüseyin Hüsnü ile davalı arasındaki evlatlık ilişkisinin kaldırılması durumunda davacı Mehmet'in evlatlığı olarak Hüseyin Hüsnü'ye mirasçı olamayacaktır. O halde davacının Hüseyin Hüsnü ile davalı arasındaki evlatlık ilişkisinin kaldırılmasını istemekte hukuki bir yararı bulunmamaktadır.” ifadesi belirtilerek bozma kararı verilmiştir. Bu kararın verilmesindeki temel neden davacıyı evlat edinenin 1994 yılında vefat etmiş olması sebebiyle davacı evlatlığın, halefiyet yoluyla evlat edinenden sonra vefat eden evlat edinenin kardeşine mirasçı olamayacağı ve dolayısıyla evlatlık ilişkisinin kaldırılmasına karar verilse dahi bu durumun evlatlığın statüsünde ya da haklarında bir değişikliğe yol açmayacak olmasıdır.

Yalnız bu karara karşı üyelerden biri tarafından kullanılan karşı oyda evlatlık ilişkisinin esaslı noktalarında oluşan noksanlığın kamu düzeniyle ilgili olması sebebiyle Cumhuriyet Savcısına dahi bu konuda dava açma yetkisinin ve görevinin verildiği, dolayısıyla esasa ilişkin noksanlıklar açısından davayı açabilecek ilgililer kavramından yalnız mirasçılık bağı olanların anlaşılması şeklinde bir sınırlamaya gidilmesinin uygun görülmediği belirtilmiştir. Ancak kanaatimce ilk bakışta kamu düzeni düşünüldüğünde karşı oy yerinde bir yaklaşım gibi görülse de burada kanunun maddesinin lafzına ve amacına bakmak gerekmektedir. Madde metninde her ilgili ifadesi kullanılmıştır. Dolayısıyla karşı oyda belirtildiği şekliyle sınırlamanın olmadığı kabul edildiğinde madde metnindeki ifadenin herkes ya da benzer bir kavramla karşılanması gerekmektedir. Bu doğrultuda evlatlık kurumunda titizlikle üzerinde durulan evlatlığın menfaati, bu kurumla sağlanmak istenen fayda düşünüldüğünde çoğunluk kararının amaca uygun olduğu görülmektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun “*Hak düşürücü süre*” başlıklı 319. maddesinde dava hakkının, “*evlâtlık ilişkisinin kaldırılması sebebinin öğrenilmesinden başlayarak bir yıl*” olduğu belirtilmiştir. Maddenin önceki metninde yer alan “*...ve herhâlde evlât edinme işleminin üzerinden beş yıl...*” ibaresi, Anayasa Mahkemesi'nin 27.12.2012 T. 2012/35 E. 2012/203 K. sayılı kararı ile iptal edilmiş olup iptal kararı resmi gazetede 12.7.2013 tarihinden yayınlanmış ve yayın tarihinden itibaren altı ay sonra yürürlüğe girmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin

karar gerekçesinde; her ne kadar bu konuda yapılan süre sınırlamasıyla evlatlığın ve yeni ailesinin sürekli olarak dava tehdidi altında hissetmelerini engelleyerek evlat edinme ilişkisine istikrar kazandırmak, evlatlık ile yeni ailesini koruyup huzuru sağlamak amaçlanmış olsa da kusuru olmadan haklı nedenle bu süreyi kaçırınlar açısından bu düzenlemenin kişinin dava açma hakkını ölçüsüz bir şekilde sınırladığı ve hak arama hürriyetinin özünü zedelediğinden bahsedilmiştir. Bu nedenle de madde metninde yer alan söz konusu bölümün Anayasa'nın 2., 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptali gerektiği belirtilmiştir.

C. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KALDIRILMASININ EVLATLIĞIN YASAL MİRASÇILIĞINA ETKİSİ

Önceki Medeni Kanun 258/II. maddesinde: “*Ref'i, evlatlık rabıtasının istikbale ait bütün hükümlerini izale eder ve kat'idir.*” ifadesi yer almaktaydı. Madde metninde evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının evlatlık ilişkisinin geleceğe ait bütün hükümlerini ortadan kaldıracağı açıkça belirtilmiş olduğundan o dönemde öğretide evlatlık ilişkisinin gerek kendiliğinden gerek hakim kararıyla gerekse tarafların anlaşmasıyla kaldırılması arasında bir fark görülmeksizin ileriye etkili sonuç doğuracağı kabul edilmekteydi¹⁹⁷.

Ancak o döneme ilişkin bir görüş¹⁹⁸ evlatlık ilişkisinin kaldırılması davası açan evlat edinenin dava sonuçlanmadan vefat etmesi halinde mirasçılarının davaya devam edebileceğini ve mahkeme tarafından evlatlık ilişkisinin kaldırılmasına karar verilmesi halinde bu kararın geçmişe etkili olacağını ve evlatlığın evlat edinenen miras hakkı kazanamayacağını belirtmiştir. Bu görüşün gerekçesi olarak evlat edinenin vefatı öncesi yaptığı bu başvurunun ıskat olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

¹⁹⁷ Feyzioğlu, a.g.e., s.499; Köprülü, Kaneti, a.g.e., s.242; Oğuzman, Dural, a.g.e., s.267;

¹⁹⁸ Tekinay, a.g.e., s.479; Aksi görüş için bkz. Yalman, a.g.m., s.221: Yazar, evlat edinenin evlatlık ilişkisinin kaldırılması davası açtıktan sonra dava sonuçlanmadan vefat etmesi halinde dava devam etse ve evlatlık ilişkisinin kaldırılması kararı verilse de evlatlık ve altsoyunun miras hakkının ortadan kalkmayacağını ve evlat edinenin yasal mirasçısı olmaya devam edeceklerini belirtmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının ileriye mi geriye mi etki edeceği hususunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Öğretide bir görüş¹⁹⁹ evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının geçmişe etkili olacağını savunmaktadır. Bu görüşün gerekçesi olarak önceki Medeni Kanun’daki “ref” düzenlemesinden farklı olarak Türk Medeni Kanunu’nun 317 ve 318. maddelerinde, geçerli olarak kurulmuş evlatlık ilişkisinin kaldırılmasından değil, evlat edinme ilişkisinin geçerli olarak kurulamamış olması nedeniyle kaldırılmasından bahsedilmekte olduğu ve bu nedenle bu kararının geçmişe etkili olması gerektiği ifade edilmiştir.

Aksi görüş²⁰⁰ ise evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının ileriye etkili sonuç doğuracağını savunmaktadır. Bu görüşü savunan yazarlardan Akıntürk dışındaki yazarlar evlatlığın kötünietli olması durumunda verilecek kararın geçmişe etkili olması gerektiğini savunmaktadırlar.

Özellikle Serozan²⁰¹ bu konuda: “ *Evlat edinenin iptal davasını açtıktan sonra ama bu dava henüz sonuçlanmadan önce ölmesi halinde, evlatlığın haksız görülebilecek mirasçılığını engellemek üzere, iptal hükmünün ayrıksı olarak geçmişe etkili kılınması düşünülebilir. (Evlenmenin butlanı davası açıldıktan sonra eşin ölmesine ilişkin MK 159 ve boşanma davası açıldıktan sonra eşin ölmesine ilişkin MK 181 II kuraları bu düşüncayı destekler.)*” ifadelerini kullanmıştır²⁰². Buna karşılık Antalya ve Sağlam²⁰³ ise önceki Medeni Kanun dönemiyle ilgili verilmiş olan 07.12.1995 tarih ve 11/24 sayılı YİBK’da, evlat edinen tarafından açılan evlatlık ilişkisinin sona erdirilmesine ilişkin dava devam ederken evlat edinenin vefatı halinde evlat edinenin mirasçıları tarafından söz konusu davaya devam

¹⁹⁹ Dural, Ögüz, Gümü, a.g.e., s.344.

²⁰⁰ Akıntürk, Ateş, a.g.e., s.389; Serozan, a.g.e., s.236; Şıpka, a.g.m., s.317; Aydoğdu, a.g.e., s.589-590; Baygın, **Soybağı Hukuku**, s.251.

²⁰¹ Serozan, a.g.e., s.237; Aynı görüş için bkz. İnan, Ertaş, Albaş, a.g.e., s.155; Yazar, evlatlık ilişkisinin kaldırılması davası açan evlat edinenin dava sonuçlanmadan vefatı ya da henüz dava açmamakla birlikte hak düşürücü süre içinde vefatı halinde davanın sonucunun ne olacağı, devam imkânı olup olmadığı konusunda Türk Medeni Kanunu’nda düzenleme boşluğu olduğunu belirtmiş ve boşluğun evlenmenin butlanına ilişkin hükümlerle kıyasen doldurulması gerektiğini ifade etmiştir.; Güney, a.g.m., s.22.

²⁰² Belen, a.g.e., s.130; Yazar, “...geriye etkinin anlamı özellikle miras hukukuna ilişkin sonuçlar açısından. Onun ötesinde tarafların, mahkeme hükmüne kadarki birlikteliklerinin tasfiyesi söz konusu olmayacaktır.” ifadesini kullanmıştır.

²⁰³ Antalya, Sağlam, a.g.e., s.123.

edilebileceğine karar verildiğinden davanın evlatlık ilişkisinin sona erdirilmesiyle sonuçlanması halinde geçmişe etkili olarak evlatlığın evlat edinene karşı yasal mirasçılığının sona ereceğini belirtmiş; ancak devamında günümüzde yürürlükte olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 317 vd. maddelerinde evlatlık ilişkisinin kaldırılması davasına geçmişe etkili bir sonuç bağlanmamış olduğundan dava bozucu yenilik doğurucu dava olarak nitelendirilmiş ve evlatlık ilişkisinin kaldırılması davasının artık günümüzde mirasçılık ilişkisine etkisi olmadığı ifade edilmiştir²⁰⁴.

Kanaatimce evlatlık ilişkisinin kaldırılması kararının geriye etki edeceği ihtimalinde evlatlığa bu süreçte yapılan tüm bakım eğitim vs. masraflarının evlat edinen tarafından geri istenebileceği, velayet ilişkisinin başından itibaren ortadan kalkacağından o dönemde velisi sıfatıyla evlat edinenin yapmış olduğu işlemlerde sakatlık doğacağı ve bunun evlatlığa olumsuz yansımaları akla gelmekte olup evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının ileriye etkili olmasının düşünülmesi daha yerinde bir yaklaşım olacaktır. Ancak miras gibi bazı özel durumlar açısından somut olaya göre bu durumun değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin evlatlığın kötünietli olması ya da evlat edinenin evlatlıkla anlaşılarak mirasçılardan mal kaçırmak amacıyla evlatlık ilişkisini kurması mümkündür. Bu gibi durumlarda gerek evlatlığın kötünietli gerekse evlat edinenin kötünietli korunmamalı ve evlatlık ilişkisinin kaldırılması kararının geçmişe etkili olduğu düşünülmeli ve evlatlık ve altsoyu evlat edinene mirasçı olma hakkını kaybetmelidir²⁰⁵. Bu konuda Y.H.G.K'nin 25.09.1996 T. 1996/1-440 E. 1996/638 K. sayılı kararında²⁰⁶: “*Somut olayda davacı taşınmazın davalıya temlik tarihinde mirasçı değilse de, daha sonra miras bırakanın evlat edinmesi ile mirasçı durumuna gelmiş, ölüm tarihinde mirasçılık sıfatını yitirmemiştir. Miras bırakanın sözleşme tarihinde kendilerinden mal kaçırmak istediği başka mirasçıları da bulunmaktadır. Hal böyle olunca, açıklanan ilkelere göre, davacının muris muvazaasına dayanarak dava açma hakkı bulunduğundan, işin esasına girilmesi, tarafların temlikin muvazaalı yapılıp yapılmadığı yönünde,*

²⁰⁴ Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, s.42: Yazar bu konuya ilişkin: “İlişkinin geçersiz olduğuna ilişkin bir dava açıldığında (TMK md.317-318), bu dava bekletici mesele olur ve dava sonucunda evlat edinmenin geçerli olduğuna karar verildiğinde yani, dava reddedildiğinde evlatlığın mirasçılığında bir sorun çıkmaz.” ifadelerini kullanmıştır.

²⁰⁵ Aydoğdu, a.g.e., s.712-714.

²⁰⁶ Kararın tam metni için bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

tüm delillerinin toplanması, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yanlışlı değerlendirme ile sözleşmenin yapıldığı sırada, davacının mirasçı bulunmadığından söz edilerek davanın reddine karar verilmesi doğru değildir...)” gerekçesiyle direnme kararının Özel Daire bozma kararında belirtilen nedenlerden dolayı bozulmasına karar verilmiştir. Bu karara karşı üyelerden birinin verdiği karşı oyda: “Somut olayda, davacının muristen hak talebi babası Murat ile muris arasında 28.11.1988 tarihinde kurulan evlatlık ilişkisine dayanmaktadır. Miras bırakanın davaya konu edilen temlik tasarrufları ise, evlatlık ilişkisi kurulmadan önceki zamanlara rastlamaktadır. Bu durumda, murisin henüz evlatlık ilişkisi kurulmayan akdi mirasçısından bu akit öncesinde yaptığı tasarrufları ile mal kaçırma amacını taşıdığını söylemek mümkün değildir. Aksi düşünce tarzının, kişilerin irade serbestisine, tasarruf ehliyetine aşırı müdahale olacağı kuşkusuzdur....Açıklanan nedenlerle, akde dayalı olarak kurulan mirasçılık ilişkilerinde, miras bırakanın akit öncesi yaptığı temlik tasarruflarda henüz olmayan mirasçısından mal kaçırma irade ve amacını taşıdığını söyleme olanağı yoktur. Hal böyle olunca bu tür olaylara 1.4.1974 gün ve 1/2 İnançları Birleştirme Kararının uygulanamayacağını düşünerek, doğru bulduğumuz Yerel Mahkeme kararının Onanması gerektiği inancıyla sayın çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.” ifadelerine yer verilmiştir.

SONUÇ

Evlat edinme 04.10.1926 tarihinde yürürlüğe giren 743 sayılı önceki Türk Kanunu Medenîsi ile yasal çerçevede düzenlenmiş olup 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile kuruluş ve sona erdirmeye şartları açısından birtakım değişiklikler oluşturulmuştur. Önceki Medeni Kanun döneminde usulüne uygun olarak kurulmuş evlatlık ilişkileri 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu döneminde de geçerliliklerini korumakta olup sonuçları açısından sona erdiği dönemde yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

Evlat edinmeyle ilgili önceki Medeni Kanun döneminde geçerli olan sözleşme sistemi yerine 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda karar sistemi benimsenmiştir. Buna göre evlatlık ilişkisi ancak mahkeme kararıyla kurulabilmektedir. Mahkemeye evlat edinme için başvuru yapıldıktan ancak mahkeme tarafından evlat edinme kararı verilmeden önce evlat edinenin vefatı halinde evlat edinen vefatı öncesinde mahkeme tarafından dinlenilmişse evlat edinme kararının verilmesi mümkün olup bu durumda evlatlık evlat edinene mirasçı olabilecektir.

Evlatlık ve altsoyu Türk Medeni Kanunu'nun 500. maddesinde evlat edinenin kan hısımları gibi mirasçısı statüsünde belirtilmiştir. Bu nedenle evlatlık veya altsoyunun evlat edinene mirasçılığı açısından diğer kanuni mirasçılarla benzer yönler bulunmaktadır. Evlatlık ve altsoyu, evlat edinenin saklı paylı mirasçısı olarak yasal miras paylarının yarısı oranında saklı paya sahiptir. Evlatlık ve altsoyu, evlat edinenin birinci zümre mirasçısı olarak ikinci zümre mirasçılarının mirasçılığını engellemektedir. Evlatlığın mirasçılığı ise zümre içindeki öncelik sırasına göre evlatlığın altsoyunun mirasçılığını engellemektedir. Zümre veya kök içi halefiyet ilkesi gereği evlatlığın evlat edinenden önce vefat etmiş olması halinde evlat edinenin mirası evlatlığın altsoyuna geçecektir. Evlatlık veya altsoyunun evlat edinene çift hısımlık bağıyla bağlı bulunması halinde, evlatlık veya altsoyu bağlı bulunulan kolların toplamına düşecek değer oranında miras payına sahip olacakken, bağlı bulunulan kollar tek hattan evlat edinene ulaşıyorsa tek koldan miras payı söz

konusu olacaktır. Her ne kadar kanunen bu duruma bir engel yoksa da evlat edinenin iradesinin bu yönde olduğu düşünülemeyeceğinden bu durum adalet duygusunu zedelemektedir.

Evlatlık ve altsoyunun mirasçılığının evlat edinenin diğer yasal mirasçılarından farklı özellikleri de bulunmaktadır. Bunlar; evlatlık ve altsoyunun evlat edinene sınırlı mirasçılığı, mirasçılığın tek yönlü olması ve evlatlığın öz ailesine olan mirasçılığının da devam ediyor olması nedeniyle çift yönlü mirasçılığa sahip olmasıdır. Evlatlık veya altsoyunun evlat edinene mirasçılığının tek yönlü olması nedeniyle evlat edinenin hısımlarına karşı halefiyet yoluyla mirasçı olmaları imkânı bulunmamaktadır. Ancak evlat edinenin hısımlarının kendisinden önce vefat etmesi sebebiyle evlat edinene düşecek mirasta evlatlık yasal mirasçı olarak pay sahibidir. Bu durumda evlat edinenin kendi hısımlarına karşı yasal mirasçılığını ve yasal miras payını gösterir bir veraset ilamı ve evlatlığın evlat edinene karşı yasal mirasçılığını ve yasal miras payını gösterir bir veraset ilamının oluşturulması gerekmekte olup tek bir veraset ilamı oluşturulması doğru değildir. Evlatlığın öz ailesine karşı yasal mirasçılığı da devam etmektedir. Ayrıca mirasçılığın tek yönlü olması nedeniyle evlatlık veya altsoyu evlat edinene mirasçı olabiliyorken evlat edinen ve hısımları evlatlık veya altsoyuna mirasçı olamamaktadır. Ancak evlatlığa senelerce bakıp büyüten, meslek sahibi yapıp yetiştiren evlat edinene evlatlığa mirasçı olma hakkı tanınmamış ve bunun gerekçesi olarak da evlatlığın, mirası için değil, menfaatleri gözetilerek iyi bir aile ortamında gerektiği gibi bakılıp büyütülmesi için bu şekilde bir düzenleme getirilmiş olduğu belirtilmiştir. Ancak kanaatimce bu düzenleme hakkaniyete uygun bir düzenleme olarak nitelendirilemez. Zira istisnai durumlar olmakla birlikte evladına bakamayıp başka bir kişiye evlatlık vermiş kişinin, seneler sonra evlat edinenin bakımı, ilgisiyle iyi bir iş edinip yüksek gelir sahibi olan evlatlığın, evlat edinenden önce altsoyu olmaksızın vefatı halinde tüm mirasında hak sahibi olması hakkaniyete aykırıdır. Her ne kadar bu tür durumlarda evlatlığın evlat edineni mirasçı atayabileceği ya da muayyen mal vasiyetinde bulunabileceği belirtiliyorsa da ülkemizin genelinde evlatlık işlemleri evlatlık henüz çok küçükken yapıldığından ve bu durum çevreden ve kendisinden gizlenmeye çalışılıp evlatlık,

aile içinde doğmuş gibi yansıtılmaya çalışıldığından mirasçı atama ya da vasiyetname düzenleme yönteminin pek uygun olduğu söylenememektedir.

Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre şartların varlığı halinde evlat edinenin diğer yasal mirasçıları açısından olduğu gibi evlatlık veya altsoyu açısından da ivazlı ya da ivazsız olarak mirastan feragat sözleşmesi yapılması mümkündür. Her ne kadar önceki Medeni Kanun'daki düzenlemelerden farklı olarak evlatlık ilişkisinin kurulması öncesinde evlatlığın mirasçılığının kısıtlanması ya da kaldırılmasına yönelik yapılan işlemlerin geçersiz olduğu kabul edilmişse de burada evlatlık veya altsoyunun muhtemel mirasçı olarak evlatlık ilişkisi öncesi evlat edinenle yapacakları mirastan feragat sözleşmesi geçerliliğini koruyacaktır. Feragat ivazlı olması halinde evlatlığın altsoyunu da etkileyecektir.

Evlat edinen ve evlatlık ile onların altsoyu arasında evlenme engeli bulunmaktadır. Her nasılsa bu şekilde bir evliliğin gerçekleştirilmiş olduğu halde evlilik butlan sonucunu doğuracak olup bu durumda evlatlık ilişkisinin kendiliğinden ortadan kalkacağına ilişkin önceki Medeni Kanun'da belirtilen düzenleme Türk Medeni Kanunu'nda kaldırılmış olduğundan ortada bir boşluk bulunmaktadır.

Son olarak, rızası alınması gereken kişilerin yasal sebep bulunmaksızın rızasının alınmadan evlatlık ilişkisinin kurulduğu durumlarda evlatlık alınan küçüğün menfaatinin bunun sonucunda ağır biçimde zedelenmeyecekse, evlât edinmenin esasa ilişkin diğer noksanlıklardan biriyle sakat olması halinde ya da noksanlıkların yalnız usule ilişkin olup evlatlık ilişkisinin kaldırılmasının evlâtlığın menfaatinin ağır biçimde zedelemeyecek olması halinde evlatlık ilişkisinin kaldırılması için dava açılması mümkündür. Evlat edinen tarafından bu davanın açılmış olması ancak evlat edinenin karar öncesi vefat etmiş olması halinde evlat edinenin mirasçıları tarafından davaya devam edilebilmekte olup evlatlığın kötüniyetli olması halinde verilen karar miras açısından geçmişe etkili sonuç doğurmakta ve evlatlık evlat edinene mirasçı olamamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akıncı/ Ziya,
Demir Gökyayla/Cemile : **Milletlerarası Aile Hukuku**, Vedat
Kitapçılık, İstanbul, 2010.
- Akıntürk/ Turgut : **Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku**, C.2,
Ateş/ Derya Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., yenilenmiş
21. bası, İstanbul, 2019.
- Antalya, O. Gökhan : **Miras Hukuku**, Vedat Kitapçılık Basım
Yayım Dağıtım, 2. bası, İstanbul, 2009.
- Antalya/ O.Gökhan, Sağlam/İpek : **Miras Hukuku**, C.III, Seçkin Yayıncılık,
genişletilmiş 4. bası, Ankara, 2019.
- Arıtürk, Ebru Osmanoğlu : **Türk Medeni Kanununa Göre Evlat
Edinme**, İstanbul Üniversitesi Yüksek Lisans
Tezi, İstanbul, 1995.
- Ataay, Aytekin M. : **Medeni Hukukda Evlat Edinme**, İsmail
Akgün Matbaası, Birinci Fasikül, İstanbul,
1957.
- Ayan, Mehmet : **Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 9. baskı,
Ankara, 2016.
- Aybay, Aydın : **Miras Hukuku Dersleri**, Basımevi EKO
Matbaası, T.C. Maltepe Üniversitesi
Yayınları No:7, Hukuk Fakültesi Yayınları
No: 2, İstanbul, 2000.
- Aydoğdu Murat : **Çağdaş Hukuki Gelişmeler Işığında Evlat
Edinme**, Adalet Yayınevi, 2. bası, Ankara,

2010.

Ayiter/ Nuşin, Kılıçoğlu/ Ahmet M. : **Miras Hukuku**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 1989.

Baygın, Cem : **Evlat Edinmenin Koşulları**, AÜEHFD, C.VII, S.3-4, Aralık 2003, s.591-626.

Baygın, Cem : **Evlat Edinmenin Sonuçları**, AÜEHFD, C.VII, S.3-4, Aralık 2003, s.627-650.

Baygın, Cem : **Soybağı Hukuku**, XII Levha Yayıncılık A.Ş., 1. bası, İstanbul, 2010.

Belen, Herdem : **Yeni Medeni Kanun Hükümleri Uyarınca Evlat Edinme (Türk-İsviçre-Alman Karşılaştırmalı Hukuk Değerlendirmesiyle)**, Beta Basım A.Ş., 1. bası, İstanbul, 2005.

Berki, Şakir : **Evlat Edinmede Miras**, Prof. Dr. K. Fikret Arık'a Armağan, Sevinç Matbaası, Ankara, 1973.

Berki, Şakir : **Alman, İsviçre Ve Türk Medeni Kanunlarında Evlat Edinme**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınlarından:172, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1962.

Berki, Şakir : **Miras Hukuku**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No.365, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975.

- Doğan, İzzet : **Öğretide Ve Uygulamada Milletlerarası Aile Hukuku Ve Milletlerarası Usul Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 1. bası, Ankara, 2010.
- Dinç/ Hakkı, Biçkin/ İnci, Aycı/Emrullah : **Uygulamada Aile Hukuku Ve Çocuk Haklarına İlişkin Uluslararası Sözleşmeler**, Adalet Yayınevi, 1. bası, Ankara, 2004.
- Dural/ Mustafa, Ögüz/Tufan Gümü/ Mustafa Alper : **TÜRK ÖZEL HUKUKU Cilt III Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, 14. baskı, İstanbul, 2019.
- Dural/ Mustafa, Öz/Turgut : **Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, 13. bası, İstanbul, 2019.
- Eren/Fikret, Yücer Aktürk/İpek : **Türk Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.
- Erman, Eyüp Sabri : **Evlathın Miras Hakları**, Ankara Barosu Dergisi, S.2, Ankara, 1976.
- Escher, A. : **Medeni Kanun Şerhi Miras Hukuku**, (çev.Sabri Şakir Ansay), Yeni Cezaevi Basımevi, Ankara, 1949.
- Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin : **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, yeniden gözden geçirilmiş genişletilmiş 3. baskı, İstanbul, 1986.

- Gençcan, Ömer Uğur : **Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, 3. baskı, Ankara, 2016.
- Gönensay/Samim,
Birsen Kemaleddin : **Miras Hukuku**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1956.
- Görgeç, Başak : **Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması**, EÜHFD, C. XIV, S.1-2, 2010, s.353-377.
- Güney, Gülfem : **Evlatlığın Mirasçılığı**, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, S.57-58, 2009, s.7-26.
- Hatemi, Hüseyin : **Miras Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, 7. baskı, İstanbul, 2018.
- Helvacı, İlhan : **Türk Medeni Kanununa Göre Mirasın Reddi**, Filiz Kitabevi, 1. Baskıdan tıpkı 2. Baskı İstanbul, 2014.
- Işık, Mehmet : **Yeni Türk Medeni Kanun Hükümlerine Göre Evlat Edinme**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2005.
- İmre/ Zahit, Erman/ Hasan : **Miras Hukuku**, Der Yayınları, 14. basım, İstanbul, 2018.
- İnan/ Ali Naim, Ertaş/Şeref,
Albaş/Hakan : **Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku**, Seçkin Yayınları, genişletilmiş ve güncellenmiş 10. bası, Ankara, 2019.

İşgüzar/Hasan, Demir/Mehmet,

Yılmaz/Süleyman

: **Miras Hukuku**, Yetkin Basımevi, Ankara, 2019.

Kaya, Cengiz

: **Türk Hukukunda Evlat Edinme**, Beta Basım A.Ş., 1. bası, İstanbul, 2009.

Kaçak, Nazif

: **Yeni İçtihatlarla Yeni Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 1. bası, Ankara, 2006.

Kılıçoğlu, Ahmet M.

: **Aile Hukuku**, Turhan Kitabevi, gözden geçirilmiş-güncellenmiş 4. bası, Ankara, 2019.

Kılıçoğlu, Ahmet M.

: **Miras Hukuku**, Turhan Kitabevi, genişletilmiş 10. bası, Ankara, 2019.

Kızır, Mahmut

: **Türk Hukukunda Evlat Edinme**, SÜHFD C.17 S.1, 2009, s.151-184.

Kocabaş, Gediz

: **Alman Hukukunda Evlatlık İlişkisinin Re'sen Kaldırılması**, MÜHF-HAD, C.18, S.3, 2012, s.255-268.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip

: **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, 3. bası, İstanbul, 1987.

Koç, Evren

: **HMK Ve TMK Çerçevesinde Evlat Edinme Ve Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması Davasına İlişkin Bazı Tespitler**, İÜHF C.LXXIII, S.1, 2015, s.363-388.

- Köprülü, Bülent : **Miras Hukuku Dersleri**, Fakülteler Matbaası, 2. bası, İstanbul, 1985.
- Köprülü/ Bülent : **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, gözden Kaneti/Selim geçirilmiş 2. bası, İstanbul, 1989.
- Oğuzman/ M. Kemal : **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, 6. bası, İstanbul, 1995.
- Oğuzman/M. Kemal, : **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, 3. bası Dural/ Mustafa İstanbul, 2001.
- Özkan, Hasan : **Miras Hukuku**, Legal Yayıncılık, 1. Bası, İstanbul, 2015.
- Özlü, Hakkı : **Türk Medeni Hukukunda Velayetin Kaldırılması**, Adil Yayınevi, 1. bası, Ankara, 2002.
- Özmen, İsmail : **Açıklamalı- İctihatlı Evlat Edinme Davaları**, Kartal Yayınevi, Ankara, 2004.
- Öztan Bilge : **Aile Hukuku**, Turhan Kitabevi, 6. bası, Ankara, 2015.
- Öztan, Bilge : **Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, 10. bası, Ankara, 2019.
- Öztrak, İlhan : **Miras Hukuku**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 253, Ankara, 1968.

- Özüğur, Ali İhsan : **Türk Medeni Kanunundan Önce Ve Sonra Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, c.2, gözden geçirilmiş 4. baskı, Ankara, 2016.
- Özüğur, Ali İhsan : **Türk Medeni Kanunun Yeni Düzenlemeleri İle Açıklamalı-İçtihatlı Velayet-Vesayet-Soybağı Ve Evlat Edinme Hukuku Diğer Eşin Rıza Ve Onamına Bağlı İşlemler**, Seçkin Yayıncılık, 5. bası, Ankara, 2016.
- Ruhi, Ahmet Cemal : **Türk Hukukunda Evlat Edinme Ve Evlat Edinme İle İlgili Yabancı Mahkeme Kararlarının Türkiye’de Tanınması**, Seçkin Yayıncılık, 2. bası, Ankara, 2003.
- Sarı, Suat : **Uygulamalı Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, 2019.
- Serozan, Rona : **Çocuk Hukuku**, Vedat Kitapçılık, 2. basıdan tıpkı bası, İstanbul, 2017
- Serozan/ Rona, Engin/ Baki İlkay : **Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, güncellenmiş 5. baskı, Ankara, 2018.
- Şahin, Emin : **Açıklamalı-İçtihatlı 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı**, Kartal Yayınevi, Ankara, 2004.
- Şener, Esat : **Eski Ve Yeni Miras Hukuku (Şerh)**, Seçkin Kitabevi, 1. bası, Ankara, 1988.

- Şener, Esat : **Uygulamalı- İctihatlı Nafaka Velayet- Vesayet- Evlatlık- Babalık**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1994.
- Şıpka, Şükran : **4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nun “Evlat Edinme”ye İlişkin Hükümlerinin İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası C.LVII, S.1-2, İstanbul, 1999, s.301-322.
- Tekinay, Selahattin Sulhi : **Türk Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, 7. bası, İstanbul, 1990.
- Turan, Gamze : **Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü**, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, Turhan Kitabevi, 1. bası, Ankara, 2009.
- Usta, Sevgi : **Çocuk Hakları Ve Velayet**, XII Levha Yayıncılık A.Ş., 1. bası, İstanbul, 2012.
- Uyar/Talih : **Türk Medeni Kanunu (Gerekçeli-İctihatlı) Miras Hukuku**, Cilt 1, Feryal Matbaacılık, Ankara, 2002.
- Velidedeoğlu, H. V. : **Türk Medeni Kanununa Göre Medeni Hukuk**, İstanbul Matbaacılık, İstanbul, 1954.
- Yakut/ Esra, Çağlayan Aygun/Gözde : **Osmanlı Hukukundan Günümüze Evlat Edinmenin Miras Hukukuna Dayalı Sonuçları**, SÜHFD C.26 S.1, 2018, s.11-46.

Yalçınduran, Türker

: **Prof. Dr. Özer Seliçi'ye Armağan, Evlatlık
İlişkisinde Evlenme Yasağı**, Seçkin
Yayıncılık, 1. bası, Ankara, 2006.

Yalman, Süleyman

: Evlat Edinmede Rıza,
[https://dergipark.org.tr/tr/download/article-
file/789843](https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789843)

Yalman, Süleyman

: **Prof. Dr. M. Şakir Berki'ye Armağan,
Evlat Edinme Ve Evlatlığın Miras Hakkı**,
Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Yayınları No:15, Günay Ofset Matbaacılık
Ltd. Şti., Konya, 1996, s.213-224.

Kazancı İhtihat Bilgi Bankası

<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/25075>